دیوانا هادی..
مەلا محەمەدێ لجەیی

خودانێ ئیمتیازێ
حافظ قاضی

سەرنڤیسەر
مؤید طیب

ئەدرێس

کوردستانا عیراقێ - دهۆک
تاڤاهیێ ئێکەتیا سەندیکاێن
کرێکارێن کوردستانێ
قاتێ سێیەم
تەلەفۆن: ٧٢٢٥٣٧٦ - ٧٢٢٣١٢٥

www.spirez.org
www.spirezpage.net

- **ژمارا وەشانێ:** (٢٤٠)
- **ناڤێ پەرتووکێ:** دیوانا هادی.. سەیدا مەلا محەمەدێ کوڕێ صەبغەتوللاهێ لجەیی (ل سالا ١٩١٢ زایینی مریە)
- **بەرهەڤکرن ودەرهینان:** تحسین ابراهیم دوسکی
- **بەرگ:** بەیار جەمیل
- **سەرپەرشتیا هونەری:** نازدار جزیری
- **سەرپەرشتێ چاپێ:** شێروان ئەحمەد تەیب
- **چاپا:** ئێکێ
- **تیراژ:** (٧٥٠) دانە
- **ژمارا سپاردنێ:** (٧٣٤) ل سالا ٢٠٠٧
- **چاپخانا خانی - دهوک**

دار سبیریز للطباعة والنشر
دهوك

SPIREZ PRESS & PUBLISHER
DUHOK

ديوانا هادى

سەيدا

مەلا محەمەدێ كورێ صەبغەتوللاهێ لجەيى

(ل سالا ١٩١٢ زايينى مريە)

بەرهەڤكرن

تەحسين ئيبراهيم دۆسكى

2007 سپيرێز

سەیدا هادی لجەیی
ودیوانا وی

پێشەکی :

هەر ژ ڕۆژا ئێکێ یا دەزگەها (سپیرێز) یا چاپ و وەشانێ تێدا هاتیە دامەزراندن هزر ژ لایێ پێڕابوویێن ڤێ دەزگەهێ ڤە د هندێ دا هاتیەکرن کو زێندیکرن وبەلاڤکرنا بەرهەمێ کلاسیکێن مە ئێك ژ ئارمانجێن سەرەکی یێن ڤێ دەزگەهێ بت ، وپێخەمەت ب جهئینانا ڤێ ئارمانجێ کار وخەبەتا خورت هاتەکرن حەتا دەزگەهـ شیای د گەل ژیێ خۆ یێ کورت بەرهەمەکێ بەرچاڤ د ڤێ دەلیڤەیێ دا ب چاپێ ڕا بگەهینت ، وپەرتۆکخانەیا ئەدەبیاتا کرمانجی یا کلاسیکی چەندەکێ دەولەمەند بکەت .

و ل دویڤ وێ نەخشەیا ب ڕێك وپێك یا کو ژ لایێ پێڕابوویێن ژێگۆتی ڤە بۆ ساخکرنا دیوانێن کلاسیکێن مە هاتیەدانان ، و د دەلیڤەیا کارکرنا مە دا هەر ژ پێخەمەت ب جهئینانا ڤێ ئارمانجێ مە خواست ڤێ جارێ دیوانەکا دی ژ دیوانێن کرمانجی د کراسەکێ ژێهاتی دا ل بەر دەستێ خواندەڤانێن کورد بدانین ، ئەو ژی دیوانا مەلا محەمەد هادی یێ لجەیی یە ، ئەوێ پتریا ژیێ خۆ د سەدسالا نۆزدێ زایینی دا بۆراندی ، و د گەل بەرهەمێ وی یێ بەرکەفتی ب ڕەنگەکێ ژ هەژی ژ لایێ ڤەکۆلەرێن دیرۆکا ئەدەبیاتا کوردی نەهاتیە ناسین ژ بەر کێم بەلاڤبوونا بەرهەمێ وی ..

هیڤیا مە ئەوە ئەم شیابین ب ڤی کارێ خۆ خزمەتەکا کێم پێشکێشی ڤی شاعری ب تایبەتی ، وئەدەبیاتا کرمانجی ب گشتی بکەین .

هادی لجەیی کیە ؟

ژ بـەر کو ئەڤ شاعرە ل بەر گەلەك ژ ڤەكۆلەرێن ئەدەبیاتا كوردی ب خۆ ـ بەری خەلكێ دی ـ كەسەكێ نەنیاسە ! یا د جـهـێ خۆ دایە ئەم ل پێشیێ وی ب کـورتی بدەینــە ناسـینێ ، هێڤێنــێ وی ژ چ جهیــە ؟ کـەنگی و چـاوا ژیایــە ؟ سەرهـاتیا وی یا شـعـری یا ب چ ڕەنگ بوویە ؟ و دیوانا وی یا شعری چ بهایێ خۆ هەیە ؟

ل سەری دێ بێژین : سەیدایێ لجەیی ناڤێ وی یێ دورست محەمەدە ، کوڕێ صبغەتوللاهێ کوڕێ رەسـوول پاشـایێ ڕەواندۆزیـە ، وڕەسـوول پاشـا ژی ـ وەکـی دئێتە زانین ـ برایێ میـرێ سـۆران محەمەد پاشایە ، ئەوێ ب ناسناڤێ میرێ کۆرە دئێتە ناسین ، وهەر ژ بەر ڤـێ چـەندێ هنـدەك جـاران ب نـاڤێ مـەلا محەمـەدێ سۆری (سۆرانی) دئێتە ناسین .

لەو مە دڤێت ل سەری و ب کورتی چەندەكێ ل دۆر بنەمالا ڤـی شـاعری یـا ناڤدار باخڤین .

بنەمالا سەیدایێ لجەیی :

وەکی مە گۆتی سەیدا مەلا محەمەدێ لجەیی نەڤیێ رەسـوول پاشـایێ مـیرێ دویماهیێ یێ میرنشینا سۆرانە ، ئەوا پایتەختا وێ دكەفتە رەواندۆزێ .

وئـەڤ بـنـەمالا میرێن سۆران ئێـك ژ بنـەمالێن كـەڤنێن كوردانـە ، ب سـەدان سالان میراتی ل دەڤـەرێ کریـە ، وئێکـەمین کـەس ژ زەلامـێن ڤـێ بنـەمالێ هاتیـە ناسین ئەو بوو ئەوێ دگۆتنێ : (کلۆس) وئاشکەرایە کو (کەلۆس) ناسناڤێ وی بوو ، و ناڤێ وی یێ دورست نەهاتیە زانین . [1]

---

(١) بڕێنە : پەرتۆکا (شرفنامە) یا میر شەرەفخانێ بدلیسی ، بپ ٤٥٣ ژ چاپا دووێ یا محەمەد جەمیل ڕۆژبەیانی وەرگێڕای ، هەر وەسا گۆتـارا : (لمحات تاريخيـة عـن نشأة إمـارة سـوران ١١٠٠ ـ ١٨٣١ م) یا دكتۆر (عبـد الفتـاح علی بـوتـانــی) كۆڤـارا ڤـەژین ، هـژمارا (٣) بهـارا ١٩٩٦ .

ل دۆر هێڤێنێ ڤێ بنەمالێ هژمارەكا گۆتن وبۆچوونێن ژێك جودا هەنە ، بەلێ حەتا نوكە چو ژ ڤان گۆتنان ب ڕەنگەكێ زانستی نەهاتینە بنەجهكرن .

هەر ژ دەسپێكا حوكمداریا ڤێ بنەمالێ ـ ل دۆرێن سەدسالا دووازدێ زایینی (شەشێ مشەختی) ـ و حەتا دەولەتا ئۆسمانی ل نیڤا ئێكێ ژ سەدسالا نۆزدێ زایینی (سێزدێ مشەختی) دویماهی بۆ ڤێ حوكمدارییێ دانای ، كو نێزیكی حەفت سەد سالان ڤەدكێشت ، پایتەختا حوكمداریا ڤێ بنەمالێ ژ چەند جهەكان هاتیە ڤەگوهاستن ، وەكی : (هاودیان ، دوین ، ئەربیل ، شەقلاوە ، حەریر ، خلێفان) و دویماهییێ (ڕەواندۆز) .

وناڤدارترین میرێن ڤێ بنەمالێ میر محەمەدێ كوڕێ موصطەفا بەگێ یە ئەوێ ب ناسناڤێ میرێ كۆرە هاتیە ناسین [(١)] ، و ژێدەرێن دیرۆكی دبێژن : میر مصطەفای ئەوێ چار كوڕ ل پاش خۆ هێلاین (محەمەد ، ورەسوول ، وسلێمان ، وئەحمەد) ل دۆرێن سالا ١٢٢٣ مشەختی (١٨٠٨ زایینی) دەست ژ میراتییێ ڤەكێشا و كوڕێ خۆ یێ مەزن محەمەد ل شوینا خۆ دانا ، و ژ بەر كو میر محەمەد مرۆڤەكێ خودان شیان و ب هێز بوو شیا نێزیكی سیه سالان حوكمدارییێ بكەت ، و ل سەر دەمێ وی گەلەك ڕویدان و سەرهاتییێن مەزن چێ بووبوون دەلیڤە دەست نادەت ل ڤێرێ بەحس ژێ بكەین ، بەلێ تشتێ مە دڤێت بێژین ئەوە : ئەڤ میرە شیابوو توخوبێن میرنشینا گەلەك بەرفرەه بكەت ، وگەلەك دەڤەران بێختە بن دەستێ خۆ ، تشتێ بوویە ئەگەرا هندێ دەولەتا ئۆسمانی ب چاڤێ ترسێ بەرێ خۆ بدەتێ ، ب تایبەتی ئەگەر ئەم ل بیرا خۆ بینین كو ل وی دەمی گەلەك میر وحاكمان بەرگەڕیان دكر كو خۆ ژ بن حوكمێ ئۆسمانیان ڕزگار بكەن .

---

(١) ل دۆر ژین وسەرهاتیا ڤی میرێ مەزن بڕێنە پەرتۆكا : (الأمیر الكردي میر محمد الرواندزي) ژ نڤیسینا جەمال نەبەز ، وەرگێڕان بۆ زمانێ عەرەبی فەخری سلاحشۆر ، چاپا دووێ ، ئەربیل ٢٠٠٣ .

ل سالا ١٢٥٢ مشەختی (١٨٣٦ زایینی) هێـزێن ئۆسمانیـان شـیان مـیرێ کـۆره بـگـرن ، پشتی میری خۆ ب دەست وان ڤە بەردای ، و وان میر هنارتـە سـتەنبۆلێ ل نك سولتانی ، و دبێژن : پشتی سـولتانی مـیر محەمـەد عـەفووکری ، وبهایـەکێ مەزن دایی ، و ل دەمێ زڤڕینێ بڕیار هاتە دان میر بێتە کوشتن ، ووەسا چێبوو ، دبێژن : والیـێ سێواسێ ب فەرمانا سولتانی میر محەمەد کوشت !

دەمێ مـیر محەمـەد بـەر ب سـتەنبۆلێ ڤـە هاتیـە هنـارتن و چـونکی یـێ بـێ دووندەه بوو برایێ خۆ ئەحمەد بـەگ ل شـوینا خـۆ دانـا ، ودەمـێ مـیر محەمـەد نەزڤڕی ئەو ل شوینا وی بوو میرێ رەوانـدۆزێ ، وپشـتی دو سـالان و د ئـەنجامێ پیلانەکێ دا یا پسمامێن وی پێ ڕابووین هاتە کـوشـتـن ، لـەو برایـێ وی یـێ دی سلێمان بەگ ل جهێ وی بـوو مـیـر ، و ژ بـەر کـو مـیـر سـلێمان مـرۆڤەکێ لاواز بـوو بـرایـێ وی رەسـوول بـەگ (ئـەوێ پـشـتی هنگی بوویە رەسوول پاشا) ژ ئامێدیێ ڤەگەڕیا رەواندۆزێ و ل شـوینا وی بـوو مـیر ، و ئـەڤ رەسـوول پاشـایە دئێتە هژمارتن میرێ دویماهیێ یێ ڤێ میرگەها دێرین .

و رەسوول پاشا هێشتا ل سەر دەمێ حوکمداریا بابێ خۆ ، بەری سالا ١٨٠٨ ز حوکمداریا هندەك دەڤەرێن مـیرگـەهـێ وەرگـرتبوو ، و دەمێ برایێ وی محەمەد بوویە میرێ سۆران هندەك کارێن میرنشینێ یێن گرنگ کرنە د دەسـتان دا وەکـی سەرلەشکەریێ ، وپشتی میر محەمەدی هێڕش کریە میرنشینا بادینان و ئێخستیە بن دەستێ خۆ حوکمداریا ئامێدیێ کرە د دەستان دا ، ودەمـێ رەسـوول پاشـای دیتی برایێ وی مـیر سـلێمان ژ بـەر لاوازیـا خـۆ نـەشـێـت حوکمداریـەکا ب هێـز بکەت ، نەچار بوو ڤەستا رەواندۆزێ بکەت ، و ل شوینا برایێ خۆ ببتە میر .

و ژ بـەر کـو رەسـوول بـەگ وەکـی بـرایـێ خۆ مـیر محەمـەدی مرۆڤـەکێ ب هممەت بوو ، بەرگەڕیان کر مەجدا باب وباپیران ڤەگەڕینت ، و ئەڤ چەندە ل دلێ دەولەتا ئۆسمانی نەهات ، وهەر زوی پەیوەندیێن وی و دەولـەتـێ تێك چوون ، پشتی بوویە مـیر ب حەفت سالان ، و ب دورستی ل سالا ١٨٤٧ ز بڕیار دا خویکا سالانە نەدەتە دەولەتێ ، لەو والیێ بەغدا یێ ئۆسمانی نـەجیب پاشـای هێڕشـەکا

دژوار کره سەر میرنشینا وی ، و پشتی چەند شەڕەکێن گران لەشکەرێ سۆران شکەست ، و میرێ وان رەسوول پاشا نەچار بوو برەڤت و بەر ب کوردستانا ئیرانێ ڤە بچت ، و پێنج سالان ل باژێرێ (شنۆ) ئاکنجی بوو ، پاشی دەولەتێ عەفیا وی دا ب شەرتەکی ئەو ل دەڤەرێن عەربان ل عیراقێ ئاکنجی ببت .

وپشتی زڤڕی بوو (موتەصررفێ) بەغدا بۆ دەمەکی ، پاشی ل سالا ١٢٧٦ مشەختی (١٨٦٠ زایینی) هاتە ڤەگوهاستن بۆ وانێ و ل وێرێ بوو والی .

و ژ بەر خزمەتا وی د ناڤ لەشکەرێ ئۆسمانی دا ل شەڕێ ڤرەم روتبا (پاشا) بۆ هاتە دان ، وبۆ دەڤەرا ڤەرسێ پاشی ئەرزەرۆمێ هاتە ڤەگوهاستن حەتا ل وێرێ مری ل سالا ١٢٩٨ مشەختی ١٨٨١ زایینی .

و وەکی دیار رەسوول پاشای دەمێ خۆ یێ دویماهیێ ل هندەك دەڤەرێن جودا جودا ژ باکوورێ کوردستانێ بۆراندیە ، و هەر ل وێرێ مریە ژی ، لەو گەلەك ژ دووندەها وی ژی ـ پشتی مرنا وی ـ مابوونە ل وێرێ ، وئێك ژ وان بابێ شاعرێ مە مەلا محەمەدی (صبغەتوللاه) بوو کو دبتە کوڕێ رەسوول پاشای .

وهەژی گۆتنێ یە بێژین : نەڤیێ مەلا محەمەدی ، سەیدایێ هێژا محەمەد جەمیل سەیدا د ژینەنیگارا باپیرێ خۆ دا دبێژت : محەمەد هادی (سەیدا) کوڕێ صەبغەتوللاهە ، ئەو ژی کوڕێ رەسوول پاشایێ رەواندۆزێ سۆری یە ، ئەو ژی برایێ کۆر محەمەد میرێ سۆری یە .[1]

بەلێ دەمێ مرۆڤ ل وان ژێدەران دزڤرت یێن بەحسێ رەسوول پاشای دکەن تێدا دبینت کو وی پێنج کوڕ هەبوون : ئەسعەد و فەتاح و رەشید و بارام و ئحسان ، و د چو ژێدەرێن بەردەست دا من نەدیت هاتبت کو وی کوڕەك ب ناڤێ صبغەتوللاه هەبت ، ڤێجا ئەز نزانم ژێدەران ئەڤ ناڤە ژ بیرکریە ، یان ژی دبت صبغەتوللاه نەڤیێ وی بت نە کو کوڕێ وی بت !! هەر چاوا بت تشتەکێ

---

(١) برێنە پەرتۆکا : (نضال جميل سيدا) ژ نڤیسینا محمد جميل سيدا ب زمانێ عەرەبی ، چاپا سالا ٢٠٠٠ ، بپ (٢٠) .

مسۆگەرە ل نك خەلكێ دەڤەرێ كو سەیدایێ لجەیی ژ بنەمالا رەسوول پاشایە ، وهەر ژ بەر ڤێ چەندێ خەلكی دگۆتە مەلا محەمەد هادی : مەلایێ سۆری ، ئانكۆ : مەلایێ سۆرانی ب زاراڤێ خەلكێ دەڤەرێ .

ژین وسەرهاتیا لجەیی :

ژین وسەرهاتیا سەیدا محەمەد هادی لجەیی ب بەرفرەهی مە نەزانیە ، ویا ئەم ژێ دزانین ـ وەكی د ژێدەران دا هاتی ـ ب تنێ ئەڤەیە : پشتی باپیرێ وی رەسوول پاشا بۆ باكۆرێ كوردستانێ هاتیە ڤەگوهاستن دا ببتە والیێ وانێ پاشی یێ ئەرزرۆمێ ل دۆرێن سالا ١٢٧٦ مشەختی (١٨٦٠ زایینی) ، وی مالا خۆ وعەیالێ خۆ ژی د گەل خۆ ئینا ، وپشتی ئەو ل ئەرزرۆمێ مری هندەك ژ عەیالێ ما ل وێ دەڤەرێ وبوونە ئاكنجییێن باكوورێ كوردستانێ ، وئەڤ بنەمالە ل وێرێ ب ناسناڤێ سۆری (یەعنی : سۆرانی ، ب زاراڤێ خەلكێ دەڤەرێ) هاتنە ناسین ، و ل دەمەكی بابێ وی (صبغەتوللاه) هاتە قەزا (لجێ) ئەوا سەر ب ویلایەتا (دیاربەكر) ێ ڤە ، و ل وێرێ ئاكنجی بوو ، و ل لجێ كوڕێ وی محەمەد مەزن بوو و ب ناڤێ وێ هاتە ناسین .

ل دۆر دەم و جهێ سەیدا محمەد لجەیی لێ هاتیە سەر دنیایێ د ژێدەرێن ل بەر دەست دا مە چو نەزانیە ، بەلێ ب نیشانان وەسا دیار دبت كو یا بەرعەقل ئەوە بوونا وی پشتی سالا ١٨٦٠ ێ بت ، ژ بەر كو ئەو نە گەهشتبوو ببتە ئێك ژ خەلیفێن شێخ (عەبدررەحمانێ تاغی) ئەوێ ل سالا ١٣٠٤ مشەختی (١٨٨٦ زایینی) مری ، بەلكی ئێك ژ شاگردێن خەلیفەیێ وی شێخ (عەبدلقادرێ هیزانی) بوو وەكی دێ بۆ مە ئاشكەرا بت .

سەیدایێ لجەیی د زانینێن شەرعی دا پێشكەفت بوو ، وئجازا مەلاتیێ ژی ستاندبوو ، بەلێ مە نەزانیە كانێ وی ئەو ئیجازە ژ كیژ زانایی وەرگرتیە ، و د علمێ شریعەتی دا و ب تایبەتی د فقهی وئوصوولی دا زانایەكێ ژێهاتی بوو .

وهـەر چـەنـدە وی ناسناڤێ خۆ د شعرێ دا کربوو (هادی) ژی بـەلێ ئـەو د ناڤ خـەلـکـێ دەڤـەرێ هەمیێ ب ناسناڤێ (سەیدا) دهاتە ناسین .

د صـووفـیـاتـیـێ دا سەیدا ژ دویکەفتییێن ڕێبازا نەقشەبەندی بـوو ، وئێـك ژ خـەلیفێن شـێخ عەبـدلقادرێ هیزانـی بـوو ، و ژ بـەر کـو شـێخێ هیزانـی کارتێکرنەکا مـەزن ل سـەر سـەیـدایـێ لجەیی هەبوو ـ وەکی ژ دیـوانا وی دیـار دبـت ـ مـە دڤێت ل ڤێرێ وی ب کورتی بدەینە ناسین .

شێخ عەبدلقادرێ هیزانی :

شێخ عەبدلقادر کوڕێ مەلا عەبدللاهێ شەمەرشێخیە ، دبێژن : ئەڤ مـەلا عەبدللاهـە ژ پسـمامێن مـەلا خـەلیلێ سـێرتییە (١١٦٤ ـ ١٢٥٩ مشـەختی) وهەڤالینی د ناڤبەرا هەردووان دا هـەبوو هێشتا ل دەمێ فـەقیاتییێ ، ودەمـەکی هـەردو ل هیزانـێ بـوون پاشی مـەلا خـەلیل چـوو (سێرتێ) ئـاکنجی بـوو [1] ، ومەلا عەبدللاه چوو گوندێ (شـەمەر شـێخ) ولێ ئـاکنجی بـوو ، و هـەر ل ڤـی گونـدی ل سـالا ١٢٧٠ مشەختی (١٨٥٣-١٨٥٤ زایینی) مربوو . [2]

ڤی مەلا عەبدللاهی کوڕەك هـەبـوو دگـۆتـنـێ : مـەلا عەبـدررەحمان ، و ب ناڤـێ مەلا عەبدررەحمانێ مەلاکەندی دئێنە ناسکرن ، ژ هـەڤال وشـاگردەیێن (غەوسـێ هیزانـی) سـەیید صـبغەتوللاهێ هیزانـی بـوو ، وسـەیدایێ مـەلا عەبدررەحمانێ تـاغی بـوو ، زانـا وشـاعرەکێ زیـرەك بـوو ، هنـدەك شـعرێن وی یێن کرمانجی مـە دیتینـە ، ل گونـدێ مەلاکەنـدێ ل سـالا ١٢٨٩ مشـەختی (١٨٧٢-١٨٧٣ زایینی) چوو بوو بەر دلۆڤانیا خودێ .

---

(١) ل دۆر ژیـن وسـەرهاتی وبەرهەمێ مەلا خەلیلی برێنە کتێبا مە (ل دۆر ئەدەبێ کرمـانجی ل سەدسالا نۆزدێ وبیستێ) ئەوا ل هەلێرێ چاپ بووی ل سالا ٢٠٠٤ ، بپ ٥٦-٦٨ .

(٢) برێنە : (برکة الکلمات في مناقب بعض السادات) یـا شـیخ (محمـد عاصـم بـن محمـد عـلاء الدین بن الشیخ فتح الله الورقانسي) بپ ١٨٩-١٩٠ .

وكوڕێ دی یێ مەلا عەبدللاهی شێخ عەبدلقادر بوو ئەوێ ئاخفتن ل سەر ، سالا بوونا وی ب دورستی مە نەزانیە ، بەلێ تشتێ ئەم دزانین ئەوە ل سالا ١٢٧٠ مشەختی بابێ وی مەلا عەبدللاھ ـ وەکی مە گۆتی ـ مربوو .

پەیوەندیێن وی د گەل سەیید صبغەتولاهێ هیزانی (ل سالا ١٨٧٠ زایینی مربوو) ب هێز بوون ، وئەو خەلیفێ مەلا عەبدررەحمانێ تاغی (١٨٨٦ زایینی مربوو) یێ ئێکێ بوو د ڕێبازا نەقشبەندی دا .

مرۆڤەکێ زانا وشاعر بوو ، شعر ب کرمانجیەکا رەهوان دنڤیسین ، وکۆمەکا شعرێن وی یێن کرمانجی مە د کتێبا خۆ دا (ل دۆر ئەدەبێ کرمانجی) بەلاڤکرینە .[1]

وەکی مە گۆتی مەلا محەمەد هادی ژ خەلیفەیێن ڤی شێخ عەبدلقادری بوو ، و ژ شعرێن وی دیار دبت کو وی ب چاڤەکێ زێدە بلند بەرێ خۆ ددا ڤی شێخێ خۆ ، ودیار کاتێکرنا هیزانی د لجەیی دا نە ب تنێ ژ لایێ صووفیاتیێ بوویە ، بەلکی د لایێ ئەدەب وشعرێ ژی ئەڤ کارتێکرنە هەبوویە ، وهەر کەسەکێ شعرێن وان هەردووان هەڤبەری ئێك بکەت ئەڤ چەندا مە گۆتی ب ڕەنگەکێ زێدە ئاشکەرا دێ بۆ بەرچاڤ بت .

هژمارەکا ئەدیب وزانایێن هێژا زانین ژ سەیدایێ لجەیی وەرگرتیە وشاگردیێن وی بووینە ، ژ وان : عەبدلفەتتاحێ حەزرۆیی یێ شاعری ئەوێ د شعرێ دا ناڤێ (فەتحی) ل سەر خۆ دانای[2] ، ومەلا ئەحمەدێ خاسی ، ومەلا روشدی ئەفەندی کوڕێ خۆجە سەعیدی کو ئەو ژی شاعر بوو ودو شعرێن وی

---

(١) د بەرپەڕێن ١٦٦-٢٠٨ دا ، وهەر ل وی جهی مە ئەڤ شاعرە ب کورتی ژی دایە ناسینێ ، وپشتی چاپکرنا کتێبێ ئەم ژ نوی ب سەر هندەك زانینان ل دۆر بنەمالا وی هلبووین لەو ل ڤێرێ مە نڤیسینە .

(٢) هندەك بەرهەمێ ڤی شاعری ژی یێ کرمانجی مە د کتێبا خۆ یا ناڤ بۆری دا ئینایە ل بەرپەڕێن ٢٢٩-٢٤١ ، پاشی دانەیەك ژ دەسنڤیسا دیوانا وی ب دەست مە کەفت ، وبەلکی ل دەمەکێ داهاتی دیوانا وی ب تمامی بۆ چاپێ بەرهەڤ بکەین ، ئەگەر خودێ حەز بکەت .

ب مـرنا سـەيدايێ لجـەيى ڤەهانـدين ل بـەر دەسـتێ مەنـە ، ومـەلا عەبـدللاهێ قۆغى ، وگەلەكێن دى .

مرنا سەيدايێ لجەيى :

سـەيـدا مــەلا محـەمــەدێ لجـەيى ل ٢٣ هـەيڤا موحـەررەمێ ژ سـالا ١٣٣٠ مشەختى (١٣ / ١ / ١٩١٢ زايينى) ل (لجێ) چوويە بەر دلۆڤانيا خودێ ، ومرنـا وى كارتێكرنەكا مەزن د شاگردێن وى دا كربوو ، وئێك ژ شاگردێن وى يێن شاعر كو مەلا رشدى ئەفەندى بوو دو شعر ئێك ب كوردى وئێك ب عـەرەبى ب مرنـا وى ڤەهاندينە ، د شعرا ئێكێ دا ئەوا ب زمانێ كوردى ڤەهاندى دبێژت :

ئـيـرۆ حـەتـا سـەر وپـا جانـێ مـە گـرتـى ئـاگـر
لـەورا كـو قـوطـبـێ سـۆرى ژ دارێ فـەنـا جـودا كر
عـالـەم ژ هـەردو چـەشـمان لەو ئابێ خوين درێژن
سـەيـدايـێ خـاص وعـامـان سـاعـەت ل سەر مە ڕاكر
ڕاكـر ل مــە قـيـامـەت وى پـيـرێ پـڕ كـەمالـى
دونـيـا دنــێ طـەلاق دا عـەقـلـێ مـە وى هەبا كر
سـەيـدا بـوو رەوضەئێ گول عالەم ژ بۆ وى بولبول
مـەدحـێ وى نـائـێ گـۆتـن حـەيفە ژ مە رەها كر
مـانـەنـدى باغـێ عرفان حەى كر وى جنن وئنسان
تـەركـا حـەيـاتـێ وى دا فــەردەوس ئـخـتـيـار كـر
سەيدايێ چاڤ بەلەك بوو طبعەت ب خوە مەلەك بوو
فـەيـضـا ل بـال گـەلـەك بـوو پـيـران ژ بـۆ ثەنا كر
مەقصوود وى نە قوصوور بوو نە مال ونە سورروور بوو
نـە جـەنـنـەت ونـە حـوور بوو قەصدا لقا خودا كر
شـەيخ ومـەلا و طولـلاب صووفى پير وهەم شەباب

وان دل ژ خـويـن تـەژيـنـه دۆران ل مـه وها كـر

بـەحـرا عـولـووم وهممەت دەريايێ فـەيض ورفعەت

سـەرچـەشـمـەيا طـەريـقـەت پـشتا مەلان دوطا كر

ئـوسـتـاذ حـەفـت ئـقـليم مەحبووبێ خاص وعامان

غـەوثـێ زەمـان بـوو هـادى سـەيدا بوو كەنزێ زاخر

پـيـرێ طـەريـقـێ شـەيـخان ئـەو هاديێ گوهەر زێر

ژ دونـيـايـێ تـه بـار كـر خـەلـقێ قوبوورا شا كر

(بـشـرى لأهـل قـبـر صـاروا لـهادي جارا

قـد فـازوا بـالـسـلام وامـتـازوا بـالـمـفـاخـر)

عـەللامـەئـێ شـەهـيـره ئـوسـتـاذێ قـوطبـێ دينه

هادى بـوو دەسـتـەگـيـره (لله) ئـەو بـوو زاخـر

مـەحـرووم نـەكـى ئيلاهى مه ژ روئيەتا وى شاهى

دائـم مـه ئـەو نـيـازه دەر بـاطـن و ب ظـاهـر

روشـدى حـەزيـنـێ دينـه كـارێ وى تـم ئەنينه

جارەك وى بـيـر خـوه بـيـنـه لـەورا ئـەسـيـره قاصر

و د دويماهيا شعرا خۆ يا عەرەبى دا دبێژت :

قـد مـضـى ثلثان من شهر المحرم وثلا

ثـة أيـام تـوفـي ذاك شـمـس الـعارفين

عـمّ بـالإسـلام داء مـا لـه قـط دواء

غـيـر صبر فاصبروا والله خير الصابرين

صار تاريخ انتقال الهادي لفظ (شغل)

فـاز بـالـخـلـد مـع الأحبـاب فيها داخلين

لـو أصـاب الـجـمـل مما ابتلى رشدي به

سكنوا جنات عدن كل قوم كافرين

وحسێبا ئەبجەدی یا پەیڤا (شغل) ب ڤی ڕەنگیە : (ش) ٣٠٠ + (غ) ١٠٠٠ + (ل) ٣٠ = ١٣٣٠ .

ومەلا محەمەد هادی پشتی مری چار كوڕ ودو كچ ل پاش خۆ هێلان : مەلا محەمەد ، وحەجی عەبدصەمەد ، وجەمیل ، ومەلا بەشیر ، وسامیا وعەنبەر .

بەرهەمێن لجەیی :

مەلا محەمەد جەمیل سەیدا نەڤیێ سەیدایێ لجەیی ئاشكەرا دكەت كو باپیرێ وی مەلا محەمەدێ لجەیی هژمارەكا نڤیسین وبەرهەمێن جودا جودا د بابەتێن دینی دا هەبوون ، بەلێ مخابن پشتی سەرهلدانا شێخ سەعیدێ پالۆ ل سالا ١٩٢٥ زایینی شكەستی ولەشكەرێ تركان ب سەر دەڤەرێ دا گرتی ئەڤ نڤیسینە ـ وەكی گەلەك بەرهەمێن دی یێن زانایێن كورد ـ هاتنە سۆتن ، و ب تنێ دو بەرهەم ژ بەرهەمێن وی پارستی مان ، ئەو ژی ئەڤەنە :

١ ـ كتێبەكا بچویك ب زمانێ كوردی ل دۆر علمێ تەجویدی .

٢ ـ دیوانا وی یا شعری ، ئەوا نوكە مە ل بەر دەستێن خواندەڤانان دانای .

دیوانا شعرێن لجەیی :

دیوانا سەیدایێ لجەیی دئێتە هژمارتن ئێك ژ دیوانێن كرمانجی یێن گرنگ یێن كو ل سەر ڕەنگێ كلاسیكی هاتینە ڤەهاندن ، وئەوێ ڤێ دیوانێ بخوینت دێ باش بۆ دیار بت كو (هادی) شاعرەكێ زیرەك بوویە ، وبەرگەڕیان كریە كو ل سەر ڕێبازا مەلایێ جزیری وئەحمەدێ خانی د ڤەهاندنێ دا بچت .

ووەكی ئاشكەرا دیوان ژ سێ پشكان پێك دئێت ، د پشكا ئێكێ دا ئەو شعر هاتینە كۆمكرن یێن كو شاعری د مەدحا شێخێن خۆ یێن نەقشبەندی دا ڤەهاندین ، و ب تایبەتی د مەدحا شێخ عەبدلقادرێ هیزانی دا ، بێی ڤان شعران ل دویڤ حەرفا قافیێ ب ڕێز بكەت وەكی كو د دیوانێن كرمانجی دا هەی ، و

د پشکا دووێ دا وی شعرێن خۆ ، وپتریا وان د بابەتێ صووفیاتی وغـەزەلێ دانـە ، ل سـەر تەرتیبا حەرفێن قافیێ ب ڕێزکرینە ، وپشکا سێیێ ئـەو شـعرن یـێن وی ل سەر شعرێن جزیری دانـاین ، وئـەو شـعر ژی یـێن وی ل دۆر مرنـا شـێخێ خـۆ ڤەهاندین ، ومە ژی ل ڤێرێ وەکی تەرتیبا شاعری دیـوان ل بـەر دەسـت دانایـە ، ژبلی ژێك جوداکرنا هەر سێ پشکان .

ئەڤ دیوانە :

ئەڤ دیوانا نوکە ئەم ل بەر دەست یا پێکهاتیە ژ (٦٣) شـعران ، وئـەو شـعر ب چار زمانان دڤەهاندینە : بارا پتر ب زمانێ کوردینە زاراڤێ کرمانجی ، وکتـەکا کێم ژێ ب عەرەبینە ، وکێمتر ب فارسی وترکینـە ، تشتێ هنـدێ دگـەهینت کـو سەیدا هادی لجەیی شارەزایی د ڤان هەر چار زمانان دا هەبوو .

وکارێ مە د بەرهەڤکرنا ڤێ دیوانێ دا د ڤان خالێن ژێری دا کۆم دبن :

١ ـ ئەڤ شعرە مە ژ دەسنڤیسا دیوانێ وەرگرتینە ئەوا ل سالا ١٩٨٧ زایینـی ب دەسـتێ مـەلا ئەحمـەدێ کـوڕێ مـەلا ئەحمـەدێ جـووزی یـێ مەغنیسـانی هاتیـە نڤیسـین ، و ب ڕەنگێ وێنـەکرنێ ل دیاربـەکرێ هاتیـە بـەلاڤکرن ، ڕێنڤیسا ڤـێ دەسنڤیسێ یـا کەڤنـە ، وەکـی وێ ڕێنڤیسا مـەلایێن کـورد بـەرێ پـێ دنڤیسـی ، وئاشکـەرایـە کـو خوانـدەڤانێ کورد ل لایێ مە ئـەڤرۆ نـەشێـت ڤـێ ڕێنڤیسـی ب ساناهی بخوینت ومفایی ژێ وەربگرت ؛ لەو مە ئەو ب ڕێنڤیسا کوردی یا نـوی نڤیسی .

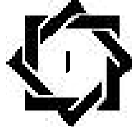
٢ ـ حەتا کو خوانـدەڤانێ ڤێ دیوانێ خودانێ دیوانێ بناسـت ئـەم ل چـەند ژێدەرکان زڤڕینە ، ب تایبەتی وێ نامەیا هێـژا مـەلا محمەمـەد جـەمیل سـەیدا ـ نەڤیێ شاعری ـ د دەرحەڤا خەباتا بابێ خـۆ دا نـڤـیـسـی وچەند سەر قەلەمك ژ ژینەنیگارا بـاپیرێ خـۆ ژی ڤـەگێڕاین ، وئـەڤ کتێبـە ب زمـانێ عـەرەبی ل سـالا ٢٠٠٠ چاپ بوویە .

٣ ـ ئەگەر جهەك ژ شعرێن سەیدای هەوجەیی ب ڕوهنكرنەكێ یان تەعلیقەكێ هەبت مە ل پاشیا شعرێ ئەڤ چەندە كریە ، وچەند پەیڤێن گران ژی ئەوێن شعران دا هاتین ، ب تایبەتی پەیڤێن فارسی ، مە ل دویماهیا هەر شعرەكێ شرۆڤە كرینە ، پشتی ئەم ل هژمارەكا فەرهەنگان زڤڕین .

هیڤیا مە ئەوە چاپكرنا ڤێ دیوانێ دەولەمەنیەك بت بۆ پەرتۆكخانەیا ئەدبێ كلاسیكی یێ كرمانجی .

تەحسین ئیبراهیم دۆسكی
دهۆك ل نەورۆزا سالا ٢٠٠٥

پشكا ئێكێ

ذنوبي سوّدت صحفي

ذنـوبـي سـوّدت صحـفي وحلّ بـي حـمى رجْفي
مـددت نــحـوكـم كـفّي لنا اشـفــع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبيب الله [1]

أنا الـعـاصـي أنا الـنـاسي أنا الـقـاصـي مـن الـنـاس
ومــنــفـور لـجُـلاســي لنا اشـفــع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

ومـــــرّت بـــيَ أزمـــان وفـيـهـا صـنـعي عصيان
ومـا لــي قــط إحــســان لنا اشـفــع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

وحـلّ بـعـارضـي الشيب وأمـري الـذنــب والعيب
ومـا فـي فـضـلـك الريب لنا اشـفــع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

وجـدت الـقـلـب عميانـا عــن الإخـلاص عـريانـا
لــقــد زرتــك نـدمـانـا لنا اشـفــع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

فسبحان الذي أسرى بطه عبده فخرا
رأى ما لا نرى أمرا لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

لقد ناداكَ مولاكَ وبالأسرار ناجاكَ
وما ترضاه أعطاكَ لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

وحيّاك بـ (لولاك) [٢] (لعمركْ) جاء جدواك
(لسوف) حق مرضاك لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

لليلِ الشعر (والليل) يشير (والضحى) يملي
بهاء الوجه من خلّي لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

لشرح صدرك الزين (ألم) يكفيك يا عيني
وما مدح بلا مين [٣] لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

لبدر شقَّ ذا البدر وما يدريك ما بدر
لكل الكون هوْ فخر لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

وما حدّك يا هادي تعد المدح للهادي
نبي الله بالنادي لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

أتـــيـــتُ بـابـك الـعـالـي بـــعـــيـــن ذات هـــطّـــال
وبـــالٍ حَـــــــزنٍ بــــــال لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

مـضـى عمري على اللهو ومـا أيـقـظت عن سهوي
ونــفـــســـي للهوى تهوي لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

لــذيــذ الـعـيـش ألـهـاني ومــا لاحــظــت أكـفـاني
إذا مــا هـــي تـغـــشــانـي لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

فــتــب ربــي عـلـى عبدٍ جـنـى ذنـبـاً على عـمدِ
لـكـي يـأمــنَ مــنْ كـيـدِ لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

تـضـرّع وتبهّل جهرا [٤] وقـل رب اغـفـرَنْ طـرا
ذنــوبـــي أثـقـلت ظهرا لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

بـذنـبـي صرت محجوبا لــسـهـم الـلـوم منصوبا
ولــلأعـــداء مــغـلـوبـا لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

لَـذو الـقـول وذو النظم عـظـيـم الـذنـب والإثم
كـثـيـر الـلـهـو والـجـرم لنا اشـفـع يا رسـول الله
أغـثـنـا يا حـبـيـب الله !

صلاة الله ما حتا		حمام الروض أو غنى
على طه الذي هنا		لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !
كذا تنزل على الآل		مع الصحب بأثقال
جبال الأرض والمال		لنا اشفع يا رسول الله
أغثنا يا حبيب الله !

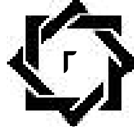
---

(١) يا دورست ئەوە مرۆڤ دوعا ژ خودێ بكەت كو ئەو مەهدەرا پێغەمبەرى ـ سلاڤ لێ بن ـ د دەر حەقا مرۆڤى دا قەبويل بكەت ، نەكو دوعايێ ژ پێغەمبەرى ب خۆ بكەت كو ئەو مەهدەرێ بۆ مرۆڤى بكەت ، چونكى دوعاكرن عيبادەتە وعيبادەت بۆ خودێ ب تنێ يە ، هەر وەسا يا دورست نينە مرۆڤ (ئستغاث) ێ وداخوازا هەوارهاتنێ ژ پێغەمبەرى ـ سلاڤ لێ بن بكەت .

(٢) د ڤێ پارچەيێ دا و د يا د دويف دا دا شاعر ئيشارەتێ ددەتە هندەك دەقێن ئايەت وحەديسان وەكى حەديسا نە دورست : (لولاك لما خلقت الأفلاك) ، وئأيەتا (لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ) (الحجر : ٧٢) وئايەتا : (وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى) (الضحى : ٥) وئايەتا (أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ) (الشرح : ١) كو هەمى د دەر حەقا پێغەمبەرى دا ـ سلاڤ لێ بن ـ هاتينە .

(٣) پەيڤا (مين) رامانا وێ (درەوە) .

(٤) ل ڤێرێ لەنگى د كێشا شعرێ دا هەيە .

إني قد صادفت ظبيا

إني قد صادفت ظبيا خـــدّه كـالـــراح راح
قـد سـبـا أكبادي سبيا والــقـــرار مـــنـــي راح

صاد بـالـصـاد فـؤادي ثـم نـادى جـئ لـنـادي
واشـربـنْ كـأس الـرشـاد ولـيـكـنْ فـيـك فـلاح

لـحـظـه السفّـاك يـوما قـد رمـى لـلـبـال سهمـا
عــمّ لـلأحــشـاء غــمّـا قـال هــذا هــوْ الصلاح

خــده الـورديْ اسـتـنارا أوقـدت في القلب نارا
أخرجت منه اصطبارا قـال يـأتـيـه انـشـــراح

نـرجـس العين مـدامـي منه سـكـري وغـرامـي
مـنـه قـد غـاب منامـي كــل يــوم لـي صـيـاح

جـبـهـة الـخل استنارت قـد سبت عقلي وغارت
هـكـذا الـخـلان جـارت عــنــده قـتـلـي مـبـاح

قد بدت شمس محياه ورمتني النبلَ عيناه [1]
ثم داوى جرحي خدّاه هوْ طبيب وجراح

قدّه قد قدّ بالي لا يبالي كيف حالي
فهو سلطان الموالي كل ما شافه لاح

ليتني كنت مقيما عنده صرت خديما
أكنس باباً عظيما جاء لي منه النجاح

غاب من ذكراه عقلي غمزه يفتي لقتلي
ليته باشر غسلي بالشراب والصراح

وجهه كأس شرابي أبذل فيها شبابي
لا تلمني بالعتاب منه مسك الخلد فاح

خده ورد طري سنه در دري
عينه سر فري كل من لاقاه صاح

شعره كالليل داج جيده في البيض عاج
فهو للعشاق تاج ليلهم منه صباح

نطقه فيض وعذب قوله رمز وجذب
حاله نصح ودأب بالغداة والرواح

مــنــبـع الأسـرار بـاله　　مخزن الألطاف حاله
حـكمة الـرحمن قاله　　فهو فـي الأوطان ساح

قـلـبـه عـرش الإلـه　　حـبـه ناهـي المناهي
منقذ من فـي الملاهي　　فـهـو لـلـديـن سلاح

يصحب الـنـاس جهارا　　يـعـطـي للعقل خمـارا
يـتـرك الخلق حيارى　　مـا لـهـم مـنـه براح

مـنـه نبـراس القلوب　　مـوقد مطفئ العيوب
قـد جنتها في الغـيوب　　مـن ذنـوب وجـنـاح

رامـت الأحباب بـابـه　　يعشق القلب جـنـابـه
قـبّـلـوا شوقاً تـرابـه　　نالـوا وجـداً بالـمراح

كـلـهـم بالعشق حـازوا　　مـا أرادوه وفــــــازوا
عن معاصي الله جازوا　　صـاروا كالـمـاء القراح

رايــة مــنــه كـفـتـني　　صـحـبـة منه نجتني
عــن شـــؤون شغلتني　　عن حبيب ذي وشاح

أنــت أســتـاذ فـؤادي　　أنت شـيخـي ومـرادي
أنـت مـصباح رشـادي　　أنــت مــسـك وتـفـاح

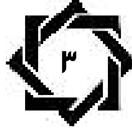
شيخنا عبد القدير [٢] مـرشـد القلب الكبير
نـيـر الـبـال الـضـريـر منه عنه الـريـن زاح

ملـجـأ الهادي الحـزيـن شـيـخ شـيـخـي المتيـن
قطب تاغي النورشين مـنـهـمـا للـروح راح

---

(١) ل ڤێرێ سستی د کێشێ دا هەیە .

(٢) مەبەست پێ شێخ عەبدلقادرێ هیزانیە ، وشێخێ شێخێ وی عەبـدررەحمانێ تاغیە ، وئەڤ هەردو شێخە ل دەسپێکێ مە داینە ناسین .

فسبحان الذي أبدى

فسبحان الذي أبدى حبيباً صادني عيني
بورديه وصاديه ونونيه كقوسين [1]
من القوسين سهمين رمى قلبي زارين
فنالاه وقالاه : أتيناك بأمرين
بصب الدمع من عين وشق البال شقين
فقال مرحباً لكُما على رأسي على عيني
فجالا فيه بالود ودلاه على الزين
تخلى عن مناهيه وعمّا هو من شين
فخاطبت له سراً : بماذا نلت هذين
وقبلُ كنت في إثر الهوى تسري برجلين ؟
أجاب : أن بصرت منه خدين منيرين
جننت ثم قيّدت بقيدٍ من عذارين
وقفت فيه حيرانا وأديت بشهرين
فلما أن أفقت غصت في بحرين نورين
فيؤتي فضله الله لمن شاء بلا مين
ويأبى الله إلا أن يتم نوره عين

حمـدت الله شـكـراً أن أصبـت منه نبلين

خـلعت بـعـد من ميل هوى الكونين لعلين

فإن تسأل عـن الظبي الذي أعطاني شنئين

فظبي من رسولانَ ومغشي الفيض في البَين

يصيـد كـل مـن لاقاه بالمسك وطرفين

يـصيـر مـنـه مـجنـونـاً ومـخموراً بكأسين

يـغـطيـه ومَـن شـمـوا مـن الخـاء ودالـيـن

بـشـعـر يـشبـه ياءً يـكـون بـيـن لاميـن

هـو الـراح هـو الـروح هو الهادي لكونيـن

هـو الساقيـهِ لـلـخلق بـدالٍ بـين يائين

فـلـمـا أن رأيت الـنـور يجري منه كالعين

تـمسكت بـه والـدمـع يـجري مني نهرين

جـعـلـت لـفـداه النفس والأولاد كالدين

فـزد فـي عـمـره منا إلهي ضعف عمريـن

بـقـطـب العـارفين الـراقد المولـى بنورشين

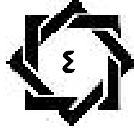
يـفـيـض الـشيـخ عبد القـادر النور بكفين

إذا مـا الـهـادي نال الـحـب والـود لبابين

يـفـوز إن أراد الله مـسـعـاه بـداريـن

---

(١) مەبەست ب پـەيڤا (ورديـه) هـەردو ڕويـێن وينـه ، و ب (صاديه) هـەردو چاڤن ، و ب (نونيه) هەردو برويـنه .

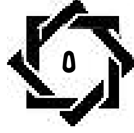
نور عيني نور عيني

نـــور عـيـنـي نـور عـيـنـي قـلّ وازداد الـــشــــؤون
تـاخــت بـــر دل لـــشــكـر غــم نـاكــه سالار جـنون
طاقـتـم طـاق اولــدى بـن ده قالـمـدى صبـر وسكون
عــەقـل ودين تە بر ب تالان جان ودل تە كر زەبوون
قــد أســلــي الـبـال إن بـانــت عـلامـات الــوصـــال
كـفت دل دور است اين خوش خامى مى بيزى خيال
مـمكن أولـماز كيـم إيـــده سلطان وگـدايــه اتصال
تــو بـكە رەحمێ شەپالێ بەس ل من دل كە تو خوون
في مـقـاسـات الـهــوى بـــت كـــئـيـبـــاً بـالــــلــوى
بــس نـــبــود ايـــن داغ افــــرزودى بـــزان نـار نـــوى
نـــولــدى گــر صـور سن ديسن حالن ندر أى بى نوى
دا كـو بـێــژم خـانـما مـن تــە ل مــن دل كر دروون
لـم يـــذق مـــن خــــده الـــوردي كـؤوسـاً مـن شراب
انكـە از عــشـق خــودا در دل نـــبــود اســت التهاب
أويــلــە أبـلــە بـيـلـمـز اصــلا قـيـمت خمر وكباب
تــو ب مـەى حەى كـە خودايا ئەڤ دلێ ژار ونوگوون

قـد سـبـت سـلـمـى رشـيـق الـقـد عقلي باللحاظ
در پـيـش افـتـاد دل مـنـعـش نـكـرد پـنـد وعـاظ
هـر كــه مـشـتـاق أولـه عـشـقـى لوميله أولر غلاظ
تو تەنێ فەرسۆدە [٢] دل مایی هەڤال بۆرین وچوون
كـلـمـا ازدادت هـوى بـالـي هـوانــاً زاد لـــه
آرى يـك نـــون اســت فـــرق شـان بـــنـــزد عاقلـه
مـجـنـون أولـور عـشـق هـجـوم ايـتـد كجه نفس كاملـه
هەر ئەزم مەقتوولێ وان چەشمێ دو صاد وبرە ونوون
كـــن أديـــبـــاً هـاديـــاً لا تـــبـــغِ فـي الأرض الـفـسـاد
مـــثـــل سـيـف الـديـن مـبـاش بى باك أز أهل رشاد
بـرگـــون الـبـتـه بولور ظالم جزا سن چـوق شـــداد
هـادى مـونقـادێ شـەهێ ثانى [٣] ب شاهێ دەهنموون

---

(١) ئـەڤ شعـره ب چار زمانان هاتیه ڤەهاندن ، رێـزا ئێكـێ ژ هـەر چارینەیەكێ ب عەرەبیـە ویـا دووێ ب فارسـیە ویاسـیێ ب تركیـە ویـا چـارێ ب كوردیـە ، وئاشكەرایە كو شاعرى د ڤێ چەندێ دا چاڤ ل شاعرێ مەزن ئەحمەدێ خانى كریە ، چونكى وى ژى شعرەكا ب ڤى ڕنگى هەیە .
(٢) فەرسۆدە ئانەكۆ خراب بووى ، فەرسۆدە دل یەعنى : دل خراب .
(٣) مەبەست پێ شێخ عەبدلقادرێ هیزانیە ، وشەهێ ئێكـێ شـێخ صـبغەتوللاهێ هیزانیە ، ئەوێ ب ناسناڤێ (غەوسێ هیزانێ) دئێتە ناسین .

ب نامیزەد حەبیبا من

ب نـامــیــزەد حـەبـیـبـا مـــــن
شـەبـیـهی مـاهـێ کـەنـعـانـــە
ب سەد سـووگـەنـد طەبیبا من
ژ بــۆ دەردان چ لــوقـمـانـــە [1]

عـەلائـوددیـنـێ عـەطـطـــارە
عــوبــەیــدوللاهــێ ئـەحـرارە
نــوجــووم وشەمس وئـەقـمارە
مـوضـیـئــێ ئـەرض وئـەسمانە

ژ فـەیـضـا سـەرمــەدی دلبەر
عەیان بوو سەرمەدی ئەطهەر
ب چاڤ دل سڕ مە دی ئەنوەر
دەمـا کـو هـاتـــی جــەولانـە

بــروو قــەوســە جەنان قودسە
ژ حالـێ كــەس تــو نـاپـرسـە
عوشاقان دكـوژە بێ بێ ترسە
ژ ئـاه و زار و ئــەفـــغـانـــە

چ خوەش گولخەدد ونەیقەددە
چ جـادۆچـەشــم ولـەبـقـەنــدە
چ شـێــرین وشــەكـەرخـەندە
هــەزار وەك مــن ب قــوربانـە

ب ئـــەڤ ڕەنــگ نـاز ودلـداری
ب ئـەڤ دیـهـیـمێ سەرداری (٢)
ب ئــەڤ روخـسارێ گـولـنـاری
حــەمــی تــە كـرنـە حەیرانە

ژ ســەر تـا پـا حــەمـی نووری
ژ بــوعـد و غـەفلەت ودووری
تـە نـابـیـنـن مـەگــەر صووری
ژ مــەعــنـا مـانــە حـرمـانـە

وەرە ئـــەی جـان بــبــە عـاشق
ڤــەخــوە جـامـەك مـەیا رائق
د صوحبەت ڕوونـە دل صادق
ببـیـن ئــەســرارێ رەحمانـە

ئـەگـەر سـەد سـال تەقوا كەی
ژ عـشـقـێ ژی نـەبـت دل كەی
مـەسافـە نابـتـن قـەط طـەی
د تـیـهـێ دێ بـی عـەطـشانـە

نـزانـم هـۆڤـی یـا كـووڤـی
د دل ناچـیـنـی ڕاسـت تـۆڤـی
مـەبـە صووفی‌یێ فەن ڕووڤـی
ب ڕاسـتـی گـاڤ دە مـەیـدانـە

ژ ڕۆژا حـوجـرە و مـەهـدێ
بـكـە جـەهدێ حەتا لەحـدێ
مـەبـێـژە : سەبتێ یا لەحـدێ
طـەلـەب ڕا نـیـنـە پایانـە

ئـەگـەر سـەد سـال بكی طاعەت
تـەجـەلـلـی نایـتـە دل راحەت
د صوحبەت ڕوونە یەك ساعەت
تـەجـەللی بـیـتـە كاشانـە

قـەسـەم بـان لـەعـلێ شێرینە
تـو پـیـرێ صوحـبـەتـێ نـیـنە
ب مـثـلـی بـابێ شـێـرینـە
ضیـابـەخـشێ دل وجانـە

(تعالى الله) چ سـولـطـانـى
چ خـوەش شاهـى چ خـوەش خانى
چ خوەش دەنگ و چ خوەش خوانى
مەلـەك رەقـصـى د كەيوانە [٣]
دو شـەمـس و دو هـلالـێ گـەش
ل سەر صوورەت چ خوەش بوون نەقش
ژ چاهـێ غـەبـغـەبا [٤] ڕوو بەخش
حـەيات دا جـومـلە ئـنـسانە
حەچى كو شەه ئەوى مەى دا
نـهأيـەت بـوويـە ئـەو شـەيـدا
ژ يـومـن و هـمـمـەتـا سـەيدا
چـراغ هـلـكـر د ئـەيـوانـە
ژ طـوورێ قەلبێ وەك شەمعە
ب سـيـنـە چـوو گها لەمعە
بوويە مەدهووش و بێ سەمعە
وەكـى مـووسـا بـنـى عمرانە
چو قەصد دل كە ئەو نەخچيرە [٥]
ژ وان طاقـێ مـوقـەرنەس تيرە [٦]
وى بارانـد فـەيض كـر تەئـثـيـرە
شـەبـيـهـى ئـەبرێ [٧] نيسانە

د ڤـى عـــەصـرى مـەبـە غافل
مـــەبـۆريـن عومرى بێ حاصل
ڤـەخـوە جامــەك مـەيا ناهل
ژ دەســتــێ پـيـرێ مـەيـخـانـە

هـــەرۆ مــــەى نـايــتــە بازارێ
ئـــەگــەر نـــەكڕى تو ڤێ جارێ
تـــو نـابـــيــــنـــــى د دل نـارێ
ژ وى لـەعــلــێ بــدەخـشانە [٨]

مـەيـا ئـەنـگـوورى [٩] لەو نينە
شــەرابـا وەحــــدەت و ديـنـــە
شــەهـ ئـانــى وى ژ نـوورشـيـنـە
گـهـانـد پــێ جان ب جانـانـە

تـو شــەمـعـا جـەمعێ خوللانى
ب حـوسـنـێ ماهێ كەنعانـى [١٠]
تـــو عـەبــدلـقـادرێ ثـانـــى [١١]
ب تـــە رووح هـات سـەيــرانـە

ب (قـطــب العـارفـين) تـاغى
بوو (شمس الدين) د ڤى باغى
مـوحـەمـمـەد هـاديێ لاغــــى
نـــەكــى مـەحـرووم ژ عرفانە

ئـەسـیــر و بــیٚ نـــەوا مـایـە
فـەقـیــر و مـــوبـتــەلا مـایـە
مـــەریــض و بــــیٚ دەوا مـایـە
مـــەدەد کـــە بـــۆ وی دەرمـانـە

---

(١) سووگەند : سویند .

(٢) دیهیم : تاجا شاهانی .

(٣) کەیوان : ستێرا (زوحەل) .

(٤) چاه : بیر ، چال . غەبغەب : بن ئەرزنك .

(٥) نەخچیر : نێچیر .

(٦) موقەرنـەس : نەخشـەیەکیٚ جـوانـییٚ یـە ل گۆشـەیا بـانیٚ مـەزلا دیوانخانـەییٚ دئێتە نەخشاندن .. وهێژای گۆتنیٚ یە کێشا ڤیٚ چارینەییٚ یا ڕێککەفتی نینـە د گەل چارینەیێن دی یێن شعریٚ .

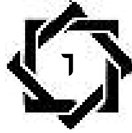
(٧) ئەبر : عەور ، ئەور .

(٨) بدەخشان : باژێڕەکیٚ ئەفغانستانیٚ یە ب لەعلان ییٚ ناڤدارە .

(٩) ئەنگوور : تریە ، مەیا ئەنگوو : ئەو مەیا ژ تری دئێتە چێکرن .

(١٠) ماهیٚ کەنعان : یوسسف پێغەمبەرە ـ سلاڤ لیٚ بن ـ .

(١١) عەبـدلقادریٚ ثـانی (یـیٚ دوویٚ) : شـێخ عەبـدلقادریٚ هیزانیـە سـەیدایـیٚ شاعری ، و عەبدلقادریٚ ئێکیٚ : شێخ عەبدلقادریٚ گەیلانیە .

ئەڤ دلبەرا ڕوو ماهی

ئــەڤ دلــبــەرا ڕوو ماهی ب قـەوسـێ خـوەیـێ هلالـی

یــەك دو خـەدەنـگ [1] ل دل دا مەجرووح بوو و نـالـی

من گـۆ : تە تــیـر ل مــن دا ژ وان ئــەبــروو کـەمـانی

کــو گـەھ ل مــن کــە تـیـرانــێ د خـــوە و د کـالی

من گۆ : ژ زولفێ مشکین [2] یەك مەرحەمەك ل دل کە

گـۆ : مــەرحــەمـا ژ مــسـکـە ژێ تــێ ضەرەر تەوالی

من گۆ : ب حەقێ زولفەین پێل بۆسە دم دو لەعلەین

گـۆ : مـاهــێ صـەومـە بــۆســە شـەرع نادیتن حەلالی !

مــن گــۆ : د شــەب سـەرایــێ دێ بـێـمە خولوەتا خاص

نا مـەحــرەمــی گــۆ : نـابـە ، نـەظەر دی من جەمالی

مــن گــۆ : ژ دەست فـیـراقـێ ئەز سینە چاك [3] و دالم

گـۆ : چاکـێ دل خـــوە ریــبـــە دال دالـە سـەر دەلالــی

مــن گــۆ : ئـــەزم بـــریـــنـدار هـەم تهمە ئەی نکاری

گـۆ : دلـبـریـنـێ ئـاڤـێ نـابــە ڤــەخـــۆ ژ زەلالی

من گۆ : ژ چەشمێ جادۆ [٤] بەس بكوژە من فـەقـیـری

گــۆ : جـادوان چ كـارە غــەیــر كــوشـتـن وقـتـالـی

مــن گــۆ : وەرە تـو ڕوونە سەر هەردو چەشم وچاڤان

گــۆ : ژ خار مــوژە دبینە جسمێ حــەریــر مــەلالـی

مــن گـــۆ : ئـــەزم د ئـیـرۆ سائـل ونـابـمـە مەنهوور

گـــۆ : دلــبـــەران و عـوشـشـاق ناكەڤنە ڤی مـەقـالـی

مــن گــۆ : د كــەج غـەشـێ دا كوشتی تە من نەحیفی

گـۆ : سال كەج و ب غششە ئەڤ ظولە حوكمێ سـالـی

مــن گــۆ : شـــەهــێ هەزانی من كوشت ب ئەڤ نشانی

گــۆ : شـاهــێ تـاغـی كوشتی وی ژی ب ئـــەڤ مـثـالـی

هــەر چ مـن گـۆ شەپالێ یەك یەك ئەوان وێ ڕەد كـر

ئــەڤ ڕەنـگـە شـەئنێ شاهان حوكمی دكن ل مـەوالـی

یا رەب چ بــێ وەفـانــە ئـــەڤ دلــبـــەرانـــێ جـــادۆ

دكـــوژن كـــەفـــەن ژی ناكن كوشتییێ خەط وخالـی

ئـــەبـــروو هـــلالا ڕۆ ڕۆژ سـیـنـە صـەدەف ددان دوڕ

شـــەب زولفان گیسۆ عەنبەر كوشتم ب یەك خیـالـی

هــەر كـــەس ب قــەدر وحـالە ئەز مام فەقیر و ژارە

بـــەس كـە ل من دەلالــی ڤــێ غەدر و ڤی كـەلالـی

بــوو هـــەڤـــدە سال تـەمـامـە دكێشم ئەڤ مەلامـە

كــەفـتـم ژ قـەدد و قامە قەط من نـــەدی كەمـالـی

ئـالام و دەردێ ســەر مــن گــەر ســەر جـەمـەل با جانا

كـافــر دێ بـچـنـە جەننەت فەهم كە تو ئەڤ مـەئـالـی

یــەك سال د صـوحبەتێ شاه یەك ساعەتەك خویا كر

ڕۆژا كـو وی نــەبـیــنــم یــەك سالـەكـە ب جەلالـی

ئـمـداد كــە غـەوث وسـەیـدا فـەریـادرەسی [5] ژ وانە

شـاهـێ هــەزان ژی نـابـە دوور بــە ژ وی مــەجالـی

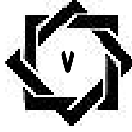
(١) خەدەنگ : تیر .

(٢) زولفێ مشكین : زولفا بێهنا مسكێ ژێ دئێت .

(٣) سینە چاك : سنگ شەقبووی .

(٤) چەشمێ جادۆ : چاڤێ سحركەر .

(٥) فەریادرەسی : هاریكاری وهەوارهاتن .

ئەڤ عومرێ گران مایە

ئـــەڤ عـــومـــرێ گـــران مایە ژ دەست چو ب نەزانی
ڕووو زەردە ژ فرقەت هەمە وەك بەڕكـێ خـەزانـی [1]
(یـا لـیــتــنــي بـالـوصـلـة ذا الـخـلّ جـراني)
ئـــمـــداد و مـــەدەد قـــوطـبـــێ زەمان شاهـێ هەزانی !
با ئاه و فـغـــان بـــەس کـــە شـــەب و ڕۆژێ دنـالـم
مـــەجـــرووح و بـــریـــنـــدارم نـــەحیف شوبهی هلالم
قامەت چو [2] ئەلیف بووم ژ غەمان شوبهەتی دالم
ئـــمـــداد و مـــەدەد قـــوطـبـــێ زەمان شاهـێ هەزانی !
دووری ژ تـــە حـــەق مـــەرگە [3] ئەگەر نافی حەیاتە
خـــوەش بـــەختـی ئـەوە ڕۆژەکێ ئەو پێشدا گها تە
دوور مامـــە تـــەنـــێ ئـەز ژ لەبێ شەهد و نەباتە [4]
ئـــمـــداد و مـــەدەد قـــوطـبـــێ زەمان شاهـێ هەزانی !
هـــەشـــت وەصـــفـــێ زەکاتخور د مە دا هاتنە ووجوودێ
هەشت جەننەتێ حوسنێ دا تە خوەش کریە قوعوودێ
حەقـقـێ خـــوە دخـــوازم ژ تـــە ئـەی مەنبەعێ جوودێ
ئـــمـــداد و مـــەدەد قـــوطـبـــێ زەمان شاهـێ هەزانی !

ئــيــرۆ تــە ســمــاط كێشا ب هەر سوویی [٥] دیارە
جوز مەن [٦] حەمی خوارن ژ وی ئەمرۆد وئەنارە [٧]
دەر شــەوق وطــەرەب جــوملــەئــێ ئــەيــيام بــوهارە
ئــمــداد و مــەدەد قــوطــبــێ زەمان شاهێ هەزانی !
ناچار وكــەلــيــل مامــە ژ دەســت نــەفسا رەزيــلــە
بـــەد كـــێـــشـــە خـــوە قەط ناسپێرە ژار ودەلـيـلـە
حــەقــقــە كــو د عــوقبا ببــتــن ژار و ذەلــيــلــە
ئــمــداد و مــەدەد قــوطــبــێ زەمان شاهێ هەزانی !
زولــفــەينێ كو ل شەمسێ روخێ تە گرتە سەحابـە
هــەر گــەه كــو صــەبا لێ ددتـــن ژێ دچی تابـە
هــەر ڕۆژ ژ وی ســەد دل وجان كـــريـــە كەبابـە
ئــمــداد و مــەدەد قــوطــبــێ زەمان شاهێ هەزانی !
هــەر يــەك كو د گــەل دۆستێ خوە دائم د وصالـە
ئـــەو جــەنــنــەتــێ فــردەوســی ژ حالێ وی مثالـە
مــەهــجووریٚ ژ ياریٚ خوە وی دۆزەخ بوويە حالـە
ئــمــداد و مــەدەد قــوطــبــێ زەمان شاهێ هەزانی !
گــەر مــن هــەبــتــن ســەد رح و سەد قالب و قەلبـە
ئــيــرۆ دێ فــدا كــەم ژ بـــۆ ئــەو خادمێ عوتبـە
مــن بــيــنــە شوماریٚ تــو د ڕێــزا ســەگ و كــەلـبـە
ئــمــداد و مــەدەد قــوطــبــێ زەمان شاهێ هەزانی !

خـوەش نـازكـى كـو يا كو ژ گـول قەط نە سرشتى
ئايا مــەلــەكــى يا پــەرى يا حــوورا بــهــشــتــى
هەردەم ب خەدەنگێ خوە من مەظلوومێ تە كوشتى
ئـمـداد و مـەدەد قـوطـبـێ زەمان شاهـێ هەزانى !
ئــەز مــوفـلـس و نـاچار و بـريـنـدار و نـەزارم
دائـم ب شــەب و ڕۆژێ ژ هــەجــــرا تــــە دزارم
هـەر چ كـو تــە نـاڤـێ مـن ئـەوى ئاڤێت و دكارم
ئـمـداد و مـەدەد قـوطـبـێ زەمان شاهـێ هەزانى !
ئــەو صـوحبەتێ جان سۆزێ تە ئكسيرە ب سۆگەند
وى دا ب دل و جانـە هـەزار سوككەر و هەم قەند
ئــەو كـەس كـو نــەنـاسى تـە مەئالا ئەوە دەربەند
ئـمـداد و مـەدەد قـوطـبـێ زەمان شاهـێ هەزانى !
ئـەركانــێ ديانــەت ب تــە ئـيـرۆ بـوويـە مـوحكەم
هەر كەس كو تە دى ئەو ب مەحەببەت بوويە مەعلەم
نابينە تـە هـەر كـەس تـويـى يەك كەنزێ موطەلسەم
ئـمـداد و مـەدەد قـوطـبـێ زەمان شاهـێ هەزانى !
يا رەبـبـى مـوئـەيـيـەد كـى تـو ڤـى شاهى ژ بۆ مە
كـێشـايـە ب چاڤان ژ مـەحـەببەت ئەوى سورمە (٨)
بـوو شــەمــسـە د ئـيـسلامێ ب ڕۆژ و ب شەڤێ مە
ئـمـداد و مـەدەد قـوطـبـێ زەمان شاهـێ هەزانى !

ئـــەڤ جـــەوركـــێ دەرگاهـــێ تـــە هادی چ کەمینە
مـــەئـــوا و مـــەلاذێ وی مـــودام [٩] بـــابـــێ ئـــەمـــیـــنـــە
ئـــیـــرۆ تـــو ب ســـەیـــدا کـــی بـــڕێژە فەیضـــێ موبینە
ئـــمـــداد و مـــەدەد قـــوطـــبـــێ زەمان شاهـێ هەزانی !

---

(١) خەزانی : فەقیری و هەژاری .

(٢) چو : وەکی .

(٣) مەرگە : مرنە .

(٤) لەبێ شەهد و نەباتە : لێڤا هنگڤین وشەکر .

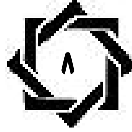
(٥) سماط : سفره ، مێدەك . سوویی : لایی .

(٦) جوز مەن : ژبلی من .

(٧) ئەمرۆد : هرمیك ، عەرمووت ، ئەنار : هنار .

(٨) سورمە : کلێ چاڤان .

(٩) مودام : هەرگاڤ .

فەيض و كەرەما بارى

فـەيــض و كــەرەمـا بـارى دبـارى ب كــەمـالـە
سـەيـدا ب جـەمالە
دونـيـا ژ فـويـووضـاتـێ وى بـوو بـەحـر ونەواله
پورِ جەذبە و حاله
وى فـانـيـێ مـوطـلـەق د ڤـى عـەصرى تو بزانە
بێ شەكك وگومانە
عـالـەم ژ ئـەلـەم خـالـى بـوو بـوو گولشەن و لاله
عـاشـق د وصـالــە
خـوەش پـيـرێ خەراباتە خودا كر وى هوەيدا [1]
روحـم فـدا سـەيـدا
نـوطـقـا وى ژ بـۆ عـامـى دبـى عـەيـنـێ زەلالـە
يا سـحـرێ حـەلالـە
زولفەينێ مـوعـەنبەر كو ل دۆر خەددى خويايـە
قـانـــوون وشـفـايـە
دەرمان و دەوايـە ژ بــۆ ئـــەمـــراض و مــەلالـە
دەفع كر وى كەلالـە

جـەنـنـاتـێ نـەعـیـم بـەحـث کو ژ وی تێ ب دەوامـە

مـەطلووبێ عەوامە

ئـەو عـاشـقـێ شـووریـدە [٢] مـەرام وی خـەط وخـالـە

هـەم زولـفێ دەلالـە

خوەش خۆیی چ خوەش گۆیی چ خوەش بوویی [٣] تو سەیدا

عـالـەم ژ تە شەیدا

صـوحـبـەت کـو دکـی ب ساز و دەف و نـەی و قـەوالـە

دل سەرخوەش ولالە

عـشـقـا تـە غـەدارە دل و جـان بـوو ژ وی ئـارە

سـوهـتـن ژ وی نـارە

گـیـسـۆیـێ مـوعـەطـطـەر کـو صـەبـا لێ بـوو حەوالە

دا دل وی جـەلالـە

سـەیـدا کـو سـەرا پـایـی بـوویـە مـەظهەرێ نوورە

هەر دل ژ وی طوورە

حـوبـبـا وی ل دۆر شـەمـسـێ دلـی بـوویـە چ هالـە

ڕێـتـی ل وی ژالـە [٤]

(والله) د ڤـی عـەصـری وەکـی شـاهـێ مـە تاغی

نـابـت د ڤـی بـاغـی

هـەر کـەسـێ کـو ژ دەسـتـێ وی ڤـەخوار جامەکێ ئالە

نـاپـوخـتـە [٥] و کالە

مشكين كره نوورشين كو ژ وى ڕەشكێ دكت چين

خوەش بابێ ضيادين

(والــريـــن عـــن الــقـــلـــــب أذاب و أزال

والـحـب بـــدا لـه)

ئـــەو قـولـزەمێ ذەخخاره هەزار يەممێ جەواهر

بـوويــه ژ وى ظاهر

ئـيـسلام ب وى گەش بوو و نەما فسق و ضەلاله

قـەلـب گرتى صقاله

قـەوسەينێ ل سەر شەمس و قـەمەر كريه قرانه

فـەيـض ڕێته جهانه

قــەيـدكـريــە د بـەنـدێ دا ئەگەر رۆستەمێ زاله

ئـەو زولفێ ڕوو ماله

هــەر ڕۆژ ب تــەخـيـيـل هــەزار بـۆس وكــەنـاره

دل ســـەنـدێ ژيـاره

لــەو مـەشـقێ مەحەببەت ژ بۆ دل خاء و دو داله

يا قـاف و دو دالـه (٦)

ســەيــدا تــو كـەرەمكه وەره پێش شاهێ جهانى

هەم قوطبــێ زەمانى

لوطـفـا خـــوه بــرێـــژه كـو جهان وەهم وخەيالـه

هـەم جورم و وەبالـه

(قـطــب العارفـيـن) ى تـو د نـوورشـين دا نشينى

نــسـبـەت دەرەشـيـنى

هـەر گــه ب جــەمـالــێ ژ تـــه نـادر تــێ جـەلالـه

خوەش خولق وخصاله

گـەيـلانـيـێ ثـانـى ژ تــه ڕا دۆســت وموعـيـنه

با عــەقـلـێ رەزينـه

هەر گه كو شەبەيخوونێ [٧] دكه بەر سەهل و جباله

مـانـەنـدێ جبالـه

دەر دائـرەئـێ عــشـقـێ تـويـى مەركەز و عومدە

هەر دل ب تە قەصدە

مـەعـنـا تـــە مـوعــەممـايـه نه مەعقوولێ ب قاله

دەركا تــه مــەحـالـه

ئــەڤ بــەيـــع و شـــرايا تـه د عـشقێ چ ب جايه

مـەحـضـا ژ خـودايـه

هــەر كــەس كـو شــەمـالا تە وى دى بوويه هلالـه

پــەروانـــە مــثـالــه

عـالـەم حـەمـى يـەك جسـم و د وێ تو وەكى رووحى

يـا شـوبـهـەتـى يووحى

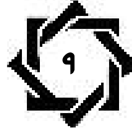
هــەر دل ژ تـــه مـــەجــرووح و ژ عـشقا تە دناله

مـانــەنـدى بـلالــه

سـەيـدا كـو ب وێ عالەمێ بەرزەخ كرى هجرەت
غەرق بوو د شەهادەت
ئــيـــرۆ مـــە تـــەسـەللى ب ضـيـادينێ دەلالـە
پـوڕ نـوور و شـەمـاله
ئـــەو نـسبـەت و فەيضا كو ئيلاهى تە ل سەيدا
ديـتـى بـــوو ژ غەيدا
ئـيـرۆ ب ضـيــاديـــن دە ب تـەكـمـيـل و كەماله
صـوحبـەت كە ب حاله
مانەندى موحەممەد تو نەكەس موفلس و ناچار
ئەفغان دكــە هـەر جار
خـــوەش جـــەورەكـێ خالـێ دشيرينه ب جەزالـە
(الله جـــزا لــــــــه)

---

(١) هوەيدا : پەيدا ، ئاشكەرا .
(٢) شووريدە : مسكين ، ترسناك ، هژهژۆك .
(٣) خـوەش خـۆيى : تبيعـەت خۆشـى ، خـوەش گـۆيى : گـۆتن خوەشـى ، خـوەش بوويى : بێهن خوەشى .
(٤) ژاله : خوناڤ .
(٥) ناپوختە : خاڤ ، بێ سەربۆڕ وكێم تەجروبە .
(٦) خـاء و دو دال (خـدّ) ە ئانــەكۆ : ڕوى ، و قـاف و دو دال (قـدّ) ە ئانــەكۆ بەژن .
(٧) شەبەيخوون : هێڕش .

ژ حەسرەت ئەز دبێم دائم

ژ حـــەســـرەت ئەز دبێم دائم   تــو نـوورا چاڤ و هەم جانی
ژ غــەفـلـەت ئـەز هەمە نائم   مـــەدەد گـــەیـلانـیـێ ثـانـــی !

گـونـــەهـكـارم بـــریــــنــــدارم   ژ دەســـتـێ نـەفـسـێ بـێـزارم
فـــەقـیـر حـالـم نـیـازدارم [1]   مـــەدەد گـــەیـلانـیـێ ثـانـــی !

ئـەسـیـرم مـوفـلـسم بێ کەس   دسۆژم ئەز وەکی قوقنەس [2]
ئـەزم خاشـاك و خـار وخـەس   مـــەدەد گـــەیـلانـیـێ ثـانـــی !

ئەز ناچیز [3] و هەم لا شـەی   مـەنـازل نـابـتـن قـەط طـەی
حەزینم ئەبکەمم هەم عـەی   مـــەدەد گـــەیـلانـیـێ ثـانـــی !

ژ شـــەوقـا قـامـــەتـا عـەرعـەر   دل وجان من بـوویـە کەرکەر
نەباتی شەهد و هەم شەککەر   مـــەدەد گـــەیـلانـیـێ ثـانـــی !

وەرە جارەك ب مـــەردانـــە　　كـو شا كە بابـێ مـەيخانە
تـو مـەى دە جوملە رندانە　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

چو گەستم وان دو شەهماران　　بـريـنـدارم گـەلـى ياران
دبارن ئـەشـك [٣] وەك باران　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

وەكى مورغێ سەحەر هەرگەه　　دنالـم ئـەز ل بـەر دەرگـەه
حـەتا كو بێتـە من مەرگەه　　مـەدەد گـەيـلانـيێ ثانـى !

د خـەونـا دايـێ گـەيلانـە　　دگـۆ ب ناڤێ مـن ناڤ دانـە
ل وى حـەمـلا خـوەيا خانـە　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

وەكـى نـاڤـێ تـە وى دانـى　　دبـى ئـەلـبـەتـتـە رەببانـى
دبێم ئـەز لەو غەزەل خوانى　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

چ شـۆخ و شـەنگ و دلدارە　　ژ دل ئاڤـێـتـى ئـەغـيـارە
د دل دا ڕاكـــرى نـــارە　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

دنـالـم ئـەز شـەب و ڕۆژە　　ب پـێـت و ئاگـر و سـۆزە
دبـێـژم ئـەز ب دەريـۆزە [٥]　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

هەمى ئەصحاب سەفەر كێشا　　د گـەل ئـەحـباب و دەروێشا
تـنـێ دوور مـامـە ئەز ئێشا　　مـەدەد گـەيلانـيێ ثانـى !

ل دەرگاهـێ تـەمـە چاكر [٦] | وەكـی كـو مـن ل وی چا كر
جـەوارح جوملە بوون شاكر | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

تە زاغان ئیرۆ چین چین كـر | منێ مسكین تە پـێ دیـن كـر
ب وی تـەقـویـیـەتـا دیـن كر | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

خـودێ دایـە تە ئـەڤ روتبە | ئەزم قـطـمـیـرێ ئەڤ عوتبە
دكـم ئـەفـغـان وەكـی كەلبە | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

هـەزان دا ئـیـرۆ تـو شـاهـی | ژ بـۆ ئـیـسـلامـێ تو راهی
ب تە چـێبوونە گومراهی [٧] | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

ل سەر سـەطـحـێ خەرابا تە | درێـژی هـەر فـویـووضاتـە
تـە دل كـر غەصب و غاراتە | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

ب حـەقـقـێ سررێ سەیدا كی | ب حەققێ غەوثـێ غەیدا كی
ب راحـەك رووحـێ من شا كی | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

نەما مـن صـەبـر و تەمكینە | ژ شـەوقـا بـابـێ شێرینە
هـەوار بـابـێ ضـیـادیـنـە ! | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

تـویـی دلـدار و هـەم دلبەر | تویی هەم زەمـزەم و كەوثەر
تویی سەردار و هەم سەروەر | مـەدەد گـەیـلانـیـێ ثـانـی !

ب حـەقـقـیٚ مـەرقەدا سەیدا نــەکـی نـاسـی مـنـیٚ شەیدا
وەکــی سـەیـدا ب تە مەی دا مــەدەد گــەیـلانـیـیٚ ثـانــی !

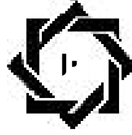
چ سـەرحەد ئیرۆ تە قەصدە تــە شـادی بــر دودا وەر دە
ژ نـووڤــە دیٚ بـریـن سەردە مــەدەد گــەیـلانـیـیٚ ثـانــی !

د خـاکــیٚ دەرگــە ڕوو مـالـم ژ دەردیٚ فـرقــەتــیٚ دالــم
ژ بـیٚ حـالـی چ خوەش حالم مــەدەد گــەیـلانـیـیٚ ثـانــی !

موحەمـمـەد هـاتـی بـەر بابە ڤـەخـوە دا ئــەو مەیا نابە [8]
کـو شەش پەردە دو جار نابە مــەدەد گــەیـلانـیـیٚ ثـانــی !

---

(١) نیازدار : هەوجە .
(٢) قوقنەس (قوقنوس) : طەیرەکیٚ خورافیە ، دبیٚژن : پشتی ب ئاگری دئیٚتـە سۆتن خولیا وی جارەکا دی خۆ لیٚك ددەتەڤە ودبتە طەیرەکیٚ دورست !
(٣) ناچیز : چونە ، بیٚ خیٚر ، بیٚ بها .
(٤) ئەشك : ڕۆندك ، هیٚستر .
(٥) ب دەریوٚزە : ب خوازۆکی ، ب گەدایی .
(٦) چاکر : خولام ، خزمەتکار .
(٧) گومراهی : سەرداچووی .
(٨) ناب : خوری ، پاقژ وصافی .

مەحوا جەسەد کە

مەحوا جەسەد کە   ئحیا کەبەد کە
شەیطانی طەرد کە   شەیخم مەدەد کە

مەعشووقە دلبەر   هەر عشقە رەهبەر
جیگەر مە کەرکەر   شەیخم مەدەد کە

ئەز هەمە غافل   بێ عەقل و باقل
نادان و جاهل   شەیخم مەدەد کە

ئەز بێ بەصەرم   هەم بێ خەبەرم
ژ گوه ژی کەڕم   شەیخم مەدەد کە

تو شەیخێ ئەکبەر   ئەز عەبدێ ئەفقەر
موفلس و ئەحقەر   شەیخم مەدەد کە

ئەز بوومە بێ هەش پەرمووژدە دلڕەش
ناچار و نەخوەش شەیخم مەدەد کە

فەیضا خودایە نك تە خویایە
من کە دەوایە شەیخم مەدەد کە

صەررافێ جانی ددی مە جانی
خەمرا جنانی شەیخم مەدەد کە

من چو ژ دەستە عومرێ خوە جوستە
ئومێد کو سوستە [1] شەیخم مەدەد کە

(قد مرّ عمري وابيضّ شعري
فاختل أمري) شەیخم مەدەد کە

ئەز هاتمە دەرگاه با ئەشك و سەد ئاه
ئەز بوومە گومراه شەیخم مەدەد کە

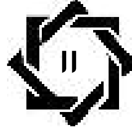
من پوڕە ئالام کەثیرە ئەسقام
وەفیرە ئاثام شەیخم مەدەد کە

حوببا تە رووحە لاح و صەبووحە
دل پێ فوتووحە شەیخم مەدەد کە

دل کـــر تــه تــالان		جوویـــێ ڕەســوولان
ئـــەز مــامــه نــالان		شـەیـخـم مـەدەد کـه

هــادی نـــه تــــشـتـه		وی فــعــلــێ زشته [2]
بـــریـــن گـــهـشـتـه		شـەیـخـم مـەدەد کـه

(١) سوست : لاواز .
(٢) زشت : کرێت ، خراب .

یارم بقصد کوشتنم

یارم بقصد کوشتنم　　امروز در رفتار شد
چشمم برای شستنم　　چون چشمهء کهسار شد

یك روز ترکم کج گلاه　　شبدیر زاند در شاه راه
دیدم چو آن رخسار ماه　　غمگین دلم بیمار شد

د دره چو أین عشوه نمود　　دل را ژ من آسان ربود
هر جا که جلوه کرده بود　　زان جا هزار بیکا رشد

آن ترك عاشق کس نکر　　هرجا کرفت بی جنك وزر
أین رستم وآیین بشر　　از حکمت جبار شد

از نرکس مستانه اش　　کر خویش وکر بیکانداش
مستند در کاشانه اش　　این طرفه دل هشیار شد

کو از کریبان سربر ار　　بر عاشقان شب کن نهار
تا نور کیرد هر دیار　　کوسه کجا این کا رشد

سـیـار شـمـس خـاوری با آن لـبـاس داوری
کـرد هـرجا چون پـری هـر کس که دیدش یارشد

در چاه سـیـب غـبـغـبش دل تـشـنـهء لـعل لـبش
پـیـرا مـنش زلـف شبش بـکـرفت چون گلزار شد

آن کـیـمـیای هـمـتـش عـاقـل بـدانـد قـیـمـتـش
در صحبت چون جنتش مـسـهـای دل زروار شـد

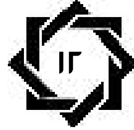
هـر جا کـه آن سلطان دیـن بنشست کشت صحرای چین
دلها ز عطـر عـنـبـریـن چـون طـبـلـهء عطار شد

بـس کـن شها جـور وجفا بـکـشاد در لـطـف و وفا
دل را جـلاده از صـفـا ور نـه دلـم بـیـزار شد

آیـم بـجـسـت وجوی تـو چـشـمـم بـراه کوی تـو
چـون مـن نـدیدم روی تـو دل را فـغـان از کـار شـد

هـادی بـدربـانـی تـو نـی نـی بـسـکانی تـو
آمـد بـقـربـانـی تـو دلـدار نـا دلـدار شـد

با شاه نـورشین پوست نشین عبد القدیر کـشت همنشین
اسـرار رب الـعـالـمـین از قـلـب او انـهـار شد

عاشق کو هەبە مەظهەرە

عاشق کو هەبە مەظهەرە بۆ جەور و جەفائێ
هەم مەخزەنێ ئەکدار و غەم و دەرد و بەلائێ
سەرجوون دبێن خەطوەیا ئەووەل د وەفائێ
هەر سوختە دبت باگر سەد نەوعێ عەنائێ
دا پشتی فەنا بوعدێ بەقا بێتە لقائێ

حەیرەت بدە بەندێ خوە ب ئفراطێ مەحەببەت
رەحمێ کە ل قەلبێ کو دسۆژت ژ مەوەددەت
مننەت بکە جارەك ڤەکە بەرقەع تو ژ طەلعەت
مەحظووظ ببە تابەندە [1] ژ روخساری ب روئیەت
ما دێ چ ببت گەر ڤەکی بەرقەع ژ سەمائێ

دلبەر ب هەزار جلوەء و سەد ناز و کرشمە [2]
جارەك ل عوشاقێ خوە تەجەللی دکە دێمە
ئەو مەحوە دبن ژ روئیەتا وی عارضێ سیمە
خالی دکرن ئەو حەمی فعلێ د ذەمیمە
خوەش دەولەتە گەر دییەسە یەك عەبدێ فەنائێ

ئـەڤ درهـەم و دیـنـار و حـەمی مـالێ مـوقـەنـطـەر
ئەڤ مەنصب وئەڤ جاه و وە ڕەنگ لبسێ موعەططەر
ئـەڤ دلـبـەر و رەعـنـا کـو شـەبـان مـوئـنسه دەر بەر
غـافـل کـرنـە قـەلـب و دلان گـوه ژی کـرن کـەڕ
یـا رەب تـو مـەدەد کـە ژ بـۆ ڤـی دەرد ودەوائی

ئـەڤ نـەفـس و هـەوا دونـیـا و شەیطان کو چارن
قـوططـاعـێ طـەریـقـن ژ مـە ڕا شوبهەتی مارن
هـەر چـی کـو ل دوو وان بـچـتن شوبهی دەوارن
گـەر مـیـر و مـەلا شاه و گـەدا بـن حەمی خارن
دەر صـوورەتـێ ظـاهـر حـەمی یەك ڕەنگ نومائی

جارەك تـو وەرە بـال و پـەڕان خـوەش بـوەشیـنـە
ژ ئەڤ کـاخێ دنێ [٣] سـەیر کە ب فردەوسا بەرینە
بـمـره کـو تو هێژ نەمری [٤] ب حوبب و ب ئەڤینە
ئـمـداد و مـەدەد قـوطـبـێ هـەزان بێژ ب ئـەنینە
دا پـەنـج لـەطـائـف حـەمـی سـەیرکن ب سەمائێ

ژ ئـیـمـانـێ یە حوببێ وەطەن [٥] ئەی عارفێ ئەخبار
نـێ شـام و عـراقـە وەطـەن ئەی مەخزەنێ ئەسرار
سەردەست ل عەرشێ عالەمێ رووحە وەطەن ئەی یار
ئـرسـال ب وەطـەن پـەنـج لـەطـائف کە تو یەك یار
دەر صـوحـبـەتـێ وی دلـبـەرێ مـەحـبـووبێ خودائی

تا نـەفـسا خـەبـيث نـەئـێتە ئطاعـێ ب نەزارى
ئـەعــمالـێ د ظاهـر حـەمـى خامــن ڕيا كارى
سوهـتـن ژ مەحەببەت د ڤێ وەك عوود و قومارى
تا نــەفــس بــبــت نـاجـى و هـەم عارى ژ عـارى
هــەر ظللا د پــێــڕە دكـــوژت نـەفـس گەدائى

عـامـىيـێ (كـالأنـعـام) چ دزانـت حـەقــێ صوحبەت
هەر چ كو ژ صوحبەت كرى فەهم كريە وى خدمەت
بـا مـال و بــەدەن دەفـع وى كـر شوهرەت و رەغبەت
مــەئـيووس ژ حەمى خەلقێ جهان بوويە ب هممەت
ئــەڤ ڕەنــگــە ب عـشـقـێ دچـتـن (ئەو) ل بەقائێ

رەحـمـا تــە خـودايـا ل وى عــەبــدى بـە هەزار جار
زانــى كــو چ مــقـــدارە ژ حـــەددێ خوە نەبوو مار
تـاجــێ تـوژ د ڤى عەصرێ خەراب كرنە ب يەك جار
قــەلــب و دلـێ ڤان جاهـلـێ مـەجرووحـێ برينـدار
يـا رەببـى ژ تــاجـــێ تـــوژ بـــدە خـەلـقـى رەهائـێ

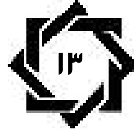
ئـبـلـيـســێ كــو نــە ڕێ ل عــەوامـانێ فەقـيـر حال
هــەر يـەك دبێژت : (مرشد بالله) يـمـە نـيـنم مال
لـەو (مـــرشـــد بالله) ى و مـەلـبـەس ثەوبەكێ مال
دەر صوورەتێ ظاهر حەمى يەك ڕەنگەش ويەك ڤال
لـــەو هـادى و ضـال قەط نەبوو وان فەرق و جودائى

مورشد ئەوە کو ژ صوحبەتا وی جەمعێ دلان بت
ژ ئـەوصـافـێ ب سـەر خالێ بتن شوبهی گولان بت
مـەشـرەب مەلەکی بن ژ بوزورگان و کەلان [٦] بت
هەر صافی وصادق بە نە عەقرەب نە یلان [٧] بت
ئـەڤ مـورشـدە لائق ژ بـۆ هـەر مەدح و ثەنائێ

هادی ب مـثـل شاهـێ هـەزان قوطب تو نینە
هـەر چ ژ دلان کـۆرە وی نـابـیـن ونـەڤـیـنـە
بـا طـەیـلـەس و بـا مـروەح و بـا تـاج کو نینە
نـك ئـەهـلـێ صـوەر نـابـە حەبیب بابێ شرینە
یـا رەبـبـی ژ ڤـان دلان ڕاکـە عـەمـائـێ

---

(١) تابەندە : خودان گەشاتی ، بریسقەدار .
(٢) کرشمە : نازکی ، ب غونجە .
(٣) کاخێ دنێ : قەسرا دنیایێ .
(٤) ئـەڤ ئیشـارەتە بـۆ وێ گۆتنـا صـووفی دبێـژن : ﴿ موتـوا قبـل أن تموتـوا ﴾ وهندەك ب خەلەتی ڤە هزر دکەن ئەو حەدیسە .
(٥) گۆتنا ﴿ حب الوطن من الإیمان ﴾ ئەوا هندەك هزر دکەن حەدیسە ، ب چو ڕێکێن دورست ژ پێغەمبەری ـ سلاڤ لێ بن ـ نەهاتیە ڤەگوهاستن ـ .
(٦) بوزورگ ، کەلان : مەزن ، سەرۆك .
(٧) یلان ، ئیلان : ترکیە ئانەکۆ مار .

ئەڤ چ دارە چ دیارە

ئـەڤ چ دارە چ دیـارە کــو حــەمـی گولـشـەن وباغە
دلـیٚ مــن ژ فـرقــەتـا وی بـوویــە بـریـــن و داغە
جهیٚ عوششاقیٚ خودایە کو حەمی مەحرەمسەرن [1]
هــەر چ دامـانــیٚ د وان گــرتــی وی دل بـوویە ساغە
شـاهـد و سـاقــی و مـوطـرب کـو ل وی جـەمـع دبن
ژ خــوەش صـوحـبـەتـیٚ یەك سالیٚ د وان یەك چاغە
جانـفـدا خــدمــەتــیٚ جانـان دکــە وەك پــەروانــە
هــەر چ کو ژ عشقیٚ گها لـەذذەت و ذەوقیٚ ب دماغە
هــەر چ کو بــهــن کی خوەش بهن کریە ببینی خوە
خـادم و زائـــریٚ وی مــــەرقــــەدیٚ شـاهــیٚ تـاغـە [2]
بــوویــە دەمـسـازیٚ د نیٚڤ رەوضـەئیٚ قوطبــیٚ تاغی
هــەر یــەك بـولـبول صفەتە نیك طەبیعەت [3] زاغە

کـریــه ئـــقـــرار ب قـوطـبـیـنـیـا شـاه شـاه و گەدا

هــەر چ ئـــەو ڕەنـــگ ددیــت چاڤێ د وی مـا زاغه

دەم مـەسـیـحـه شـەهـێ من حەی کری قەلبێ د مری

بـوویـــه مـــەمـلووء ژ فویووضاتێ وی سەهل و داغه

چ کـو مـەصـبـووغ بوویه ب (صبغه الله) لەو بوویه

جـومـلـه ئــەتـبـاعـێ د وی ژ دیـنـێ موبین ڕا ماغه

وی چ خـوەش تـەحـلـیـەکـر قـەصـرا دل و هەم دینه

ب مـوصـەنـدر ب نـوقـووش و ب رەف و هـەم جـاغـه

هــەر کـــه ثـابـــت قـــەدەمـــه ئەو د ڕیا دۆستی بزان

واصـــلـــه هـــەر کـــه ب هـــەر بـا بـچـتـن ئـەو لاغه

تـــو ب خـــوه دبـیـنـی مـــەبـــه غـافـل جانانێ جانـم

خـــود نـــومـــا هــەر که هەیه شوبهی حوباب و ماغه

شـــاهـــێ نــوورشـیـنـی مورەصەع کری رووح وجانه

هـــەر کـه تـەسـلـیم نەکری دل بوویی ئەو وەك ناغه

خوزیـا من ب وی عەبدێ کو ل نك شاهێ خوه ڕوونه

ڤـــەخـــوه شـیـــرێ دو ئـــەدیـان و بـکـەت پـوڕ کاغه

صـوحـبـــەتـا شـاهـێ بـوخارا تو د نوورسینێ ببین [٤]

مـەبـە وەك مـشـکـانـێ د مـشـکـانـێ سەفـیـه و کـاغـه

تــو ب حـوبـبا شەهێ نوورشین بکە حەی قەلبێ مری

دا کـو مــەحـکـەم بــبــە دل شــوبــهـی بویووتێ ساغە

هــادیـــێ نـــامــــە ســیــاه مـایـە وەحید و بێ کەس

مــــەدەد فــەیــض و کــــەرەم خـوەسـتـی ژ شاهێ تاغە

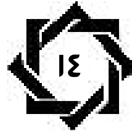
---

(۱) مەحرەم سەر : مەحرەم سەرا ، لایێ کەسێن مـەحرەم (خویـانی) ژ کۆچك وسەرایێ .

(۲) مەخسەد پێ شێخ عەبدررەحمانێ تاغیە .

(۳) نیك طەبیعەت : تبیعەت جوان وباش .

(٤) شاهێ بوخارا شاه محەمـەدێ نەقشبەندیە دانـەرێ طەریقا نەقشبەندی ، و نوورشین ئەو جهە یێ شێخ عەبدررەحمانێ تاغی یێ نەقشبەندی لێ .

ئەو دلبەرا قەوس ئەبروو

ئــەو دلــبــەرا قـەوس ئەبروو وەصــلا خــوە مــە مـزگـين دا
ئــەو طـەلـعـەتــێ ماه و ڕوو جامــەك ب مـــە شــريـــن دا

ئــەو وەعــدا بــەر و طاقـان بـوو مـوطـرب و عـوشـشـاقان
ئــەو شـاهــن و هـەم خـاقان وەصـلــێ كــو ب تـەعيـين دا

هـــەر چـــەنـــد فــراق طالـە هــەر ڕۆژەكــێ يــەك سـالـە
تـــەســلــيـــم بـە مەكە نالـە دلــبــەر وى وە تـەحـسـيـن دا

مـەجنـوون بوويە هەم شەيدا وەك وامـــقـــە (١) پـوڕ سـەودا
هـــەر چ كـــو د عـشـقــێ دا دەرســــەك د وى تــەلـقـين دا

غـائــب كــو ژ نـاســـووتـــە ڕوو ڕەنـــــگ ژ لاهـــووتـــە
وەك مـورغـەك جـەبەرووتـە هـــەر گــاڤــەكــێ تەلوين دا

یەك جاركی خەف چووم ئەز   لەعلەینێ ببووسم ئەز
لەعلەینێ نەبووسام ئەز   تەكدیرەكی ڕەنگین دا

زولفەینێ ل سەر خەددەین   وەك هالەكێ ل دۆر شەمسەین
قەوسەینێ ل سەر طەرفەین   خوەش طەرفەكی تەمكین دا

زولفێ وێ شوعبانە   گەستی دل و هەم جانە
ئەز مامە ب حەیرانە   عەقرەب كو ل پەروین دا

هەر چەندە ئەزم رەنجوور   ئەو دلبەرا سیرەت حوور
من دیت و ژ غەم بووم دوور   لەمعێ كو ل بالین دا

دندان دوڕ و لەب لەعلە   من چاڤ ژ بۆ وێ نەعلە
كو بیكە نەبێ تەعلە   كەر مەشكێ د سەنگین دا

ئەو نازكا سیم دێمە   ڕۆژا وەكو ئەز دێمە
بووم دینەكێ بێ بێمە   وەك بیمە د لەرزین دا

وەك كەبكێ دورێ ئەو یار   رەفتار كری یەك جار
جان و جگەرێم كر نار   من د ڕێ دا دل و دین دا

ئەو مەعدەنێ ئەسرارە   هەم قولزوم و ذەخارە
هەر كەس ژ وی نەضارە   وی حصصە من نالین دا

ئـەو ڕۆژ لــەو ل جــەوزایــە		بــەرقـــەك ل لـــجـــێ دایــە
هـــەر کـــەس ژ وی سـەودایــە		ئـــەز مـــامـــە د نـــفـــریـن دا

ڕۆژ کـــو بـــچـــتــن سەرەطان		هـــیـڤـی مـــە هەیە ژ رەحمان
کــو ئــەم بـچین نك سولطان		ســولـطـان ب خوە تەئذین دا

بـەرقـەع کـو ژ بەر طەلعەت		ڕاکــر ل مـــە بــوو جـەنـنـەت
مەجنوون کر و وەهم بەست		دەر کـاکـــولـــێ پـەرچـین دا

ئـــەو حـــووریـیا مینوویـە [2]		مــەنـظـەر وێ وەکی ڕۆیـە [3]
ئـــەو نـازك و خوەش خۆیــە		تـــیـــرەك ل مـــنـــێ دیـــن دا

بـــوو دلـــبـــەر و هـــەم دلـدار		هـــەر چ ژ وی بـــوو هـشـیـار
ئـــەو عـــارفـــە (ذو الأفكار)		کـــۆر مـایـــە د تـەخـمـیـن دا

ئـــەو شـــەه ژ ڕەســـوولانـــە		دل بـــــر وی ب تـــالانـــــە
ئــــــەز مـــامـــــە ب نـالانـــە		د فـــــرقـــەتـا خوونین [4] دا

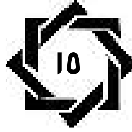
ئـەڤ فــەیض و فوتوحا تام		ئـــەڤ نـسـبـەت و ئەڤ ئنعام
ئەڤ خەمر و صوبووحا جام		نـــور کــر وی د نـــوورشین دا

خـــۆدبـــیـــن نـــە خـودابینە		هـــەر چـــەنـــدە کـو مسکینە
مـــــەعـــنــا ژ مـــــەجازیـنـە		ئـــەو ضـــالــە د خـــۆدبـین دا

(فالله هو الهادي   والمرشد صيادي
والذلة معتادي)   فانينه خودابين دا

هادى ل دوو دەرگاهان   بكشينه ژ دل ئاهان
طەلبەكە ژ وان شاهان   راحەك ب مە نووشين دا

(١) وامق : ناڤێ عاشقەكێ ناڤدارە ، ئەڤينداریێ عەذرایێ بوو .
(٢) مينو : بەحەشت ، عەسمان .
(٣) وەكى ڕۆيه : وەكى ڕۆژێ يه .
(٤) خوونين : خوينەلۆ .

من (تعالى الله) دگۆتى

من (تعالى الله) دگۆتى ، چۆن ب مەش هات ئەو جەناب

كاكولێ مشكين ل سەر بەدرێ بەلاڤ بوو بوو حجاب

سۆرگول و نێرگز م دى يارۆ [١] وە چاڤێ ئەكحەلە

دورِ و لەعلە يانە دندان و لەبێ ئەو ماهتاب

نوون و ميمە [٢] ئەز دبينم يانە ئەبروو و دهان

ئەو شەبێ يەلدايە [٣] يا كاكولێ پورِ پيچ وتاب [٤]

ئەو دو صادن وان قەرينە يەك ئەليف بوو فاصلە [٥]

يانە هەردو چاڤ شرينە كەتيە ئۆرتێ ئەنفێ ناب

ئەو شەپالا پورِ جەمالا نازكا سيمين بەدەن

دين و دل بر وێ ژ هەر كەس با دەف و چەنگ و رەباب

يەك پەيالە ژ وێ مودامێ تو بكە ئحسان ل مە

صووفييێ نادان [٦] بلا بێژت : خەبيثە ئەو شەراب

قـيـل و قـال و عـلـمێ رەسمی من هەبوون ئەكثەر ژ بەر

لامـعـێ بـەرقـا ئـەڤـینـێ كر طولووع ئەو بوون سەراب

ئـەو حـەبـیـبـا خـوە مـەلـەك تیـرەك ل دل دا كر برین

مــە ئــەنــیــن و ئاه و نـالـیـن دل بـكـەت نـابـت عتاب

دەر ئــەزەل هــەر چ نـڤـیـسـی هـەر كەسی قسمەت ئەوە

هـنـگـی ڕا فـەتـوا و تـەقـوا هنگی ڕا خەمر و كەباب

ئــەز د جـەبـهـا وێ دبـیـنتم ئایــەتا (نــور الـهدی)

وێ خــەطـا مــەعـنـا دخــوونـم هەر وەكی كاتب كتاب

نـاكـە لازم كــو ببـیـنـە هـەر كـەس ئەو خەططا خودا

بــووجــەهـل چاوان نــەدی نوورا موحەممەدی صەواب

عـشــق و ذەوق و مــەسـتــی و ڕندی ب زۆر نابت بزان

نایـێـتـە جـۆش دیـز [٧] ئـەگـەر بـن دا نەبیتن ئلتهاب

دەردێ مـن یـا رەب هـەزاركی قەط نەبن نوقصان ژ بن

هـەر كـەسـێ ئامین بكەت مەغفوور بت (یوم العقاب)

ئــەز گـونـەهكار و حەزین و بێ كەس و بێ مایەمە [٨]

كـەلـبـێ دەرگاهــم تـویـم رەحـمـەتێ ئەز یەك حوباب

مـن نەما صەبر و قەرارە ئەشكێ [٩] خوونین تێنە خوار

تــو بـكـە ئـمــداد و چارە موفلـسـم عـالـەم خــەراب

نـــەعـت و وەصفیێ تە چ مومکن ئەز بکم شەرح و بەیان

مــەدحـــیێ تــە دا ئەبکەمم گرتە ژ من سەد موستەطاب

شـــەیـــخ (عـبـد الـقـادر) یێ ثـانـی و هـممەت عالـیـی

هـادیـــیێ شـــەرمـــەنـدە سـەیـرا بکە ژ فەیضا بیێ حساب

---

(١) یارۆ : ئەو .

(٢) نوون : حەرفا نوونە ئەوا بەریێ دەرنشیف دهاتە نڤیسین ڤێجا وەکی برویـیێ لیێ دهات ، و میم : مەبەست پیێ دەڤیێ بچویك و گرۆڤرە .

(٣) شەبیێ یەلدا : شەڤا ئێکیێ یا زڤستانیێ یە ، ومەبەست پیێ درێژترین شەڤا سالیێ یە .

(٤) پیچ وتاب : بادای وخودان گریێ .

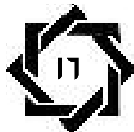
(٥) دو صاد : هەردو چاڤن ، و ئەلیفا د ناڤ دا دفنە .

(٦) نادان : نەزان .

(٧) ئانەکۆ : ڤازان نائێتە کەلاندن .. هتد .

(٨) بیێ مایە : بیێ بناخە ، ب کێرنەهاتی .

(٩) ئەشك : رۆندك .

خوزی یارا ڕوو گولناره

خــوزی یـارا ڕوو گــولـــــناره بــپـــوڕسـانـا وێ یـــەك جاره
ژ حــالــێ مــنـــێ بـــێــچـاره کــو دل بـــوویـــه ســـەد پاره

کــو تـــو چـاوانـی ئـەی ناچار بــریــن تــه سستـه یـا دشــوار
حــەکــیــمــێ تـه کیه هەر جار ب نـازه یـانـــه غــەمــخـــواره

بــگــۆتـا مــن ئــەزم بـێ هەش برین من خوون بوویه تێ ڕەش
بــریــنــدارێ تــەمــە دلـگــەش دەوا کـــــه مـــن ب دیـــــداره

ئــەزم بـولـبـول د نێڤ بوستان دخــوازم ســـۆرگــول و ڕنـدان
چ کــم دێ دەســـتـــەئـێ رەیحان کــو ســۆرگــول دل بــری غاره

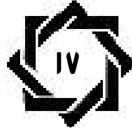
د ئــەفــلاکــان و شـەمس و ڕۆ ئــەزم وەك نــیـل و فەر ئیـرۆ
ب هــیــڤــی ناکم ئەبروو ڕۆ کــو شــەمــسێ دل کری حاره

تویی شەمسا دلێ پوڕ بوهت ئەزم پەروانەیا پوڕ سوهت
ب مهر و ماهێ نابم جوهت کو شەمعێ دل کری نارە

ئەزم دل تەشنەئێ سوختی [1] تو صافی ئاڤ و بەر بەختی
بڕەشین خوە ل من مەیتی غەیری ئاڤ ناڤم پارە

بەرۆ ئەی هادیێ ناچیز [2] ب دامانێ شەهان ئاویز [3]
ب (عبد القادر) ێ ئامیز [4] ئەز و بین دوڕێ شەهوارە

(١) دل تەشنەئێ سوختی : دل تێهنیێ سۆتی .
(٢) ناچیز : چوننە .
(٣) ئاویز : دەهمەنا شۆڕ .
(٤) ئامیز : تێکەل .

هەر کەسی تشتەك دخوازت

هـەر کـەسی تـشـتـەك دخـوازت یا نەعیم یا حوور عین

ئــەز دخــوازم کـو ل دەرگاهـێ تە بـم عەبدەك کەمین

هــەر یــەکـی دلـخواهــێ وی مـال وە یـا خـود مەنصبە

مــن دڤــێ دائــم هـەبـم مــەجـرووح فوئاد و دلـبـریـن

تـیـرەکـی ژ مـوژگـان تــە ئاڤـێـتـە دل و رووح بـوو نزاع

هەر یەکی ژ بۆ خوە دڤێت یەك دی ژی باڤێژ بیرە کین

تـادە وەکـی ڤـــی عـــەلـیـلی تــو ب دەردان وی ژ دەرد

تا ببت سەودا و مەجنوون تەوبە کە ژ عەقلێ رەزین (١)

مــن غـەلـەط گـۆ صاحـب ئـسـتـغـنانە هەر چ خوە برۆ

وان چ بـاکــە ئــەز ببـم تـالان و هــەم ئـەنـدۆهـەگین (٢)

ئــەز حــەمـە مسکین فەقیـر و موستەمەند و بێ عەقار

قەط خەلاص ناکەت ژ دەست مسکین توانگەر ئاستین (٣)

ئـــەو جــەمـالا كــو خـــودا دايـــە تـە قەط نينە عەجەب

تو ب هەر كشوەر [٤] كو مەش كى ئەو ببن سەودا و دين

شـــەيــخ (عـبـد الـقـادر) ى هممەت ژ قـوطـبــێ تاغيە

جـانفەزايە [٥] ب حوببێ وان هەردەم دڤێ هادى ئەڤين

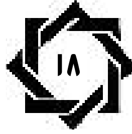
(١) رەزين : سەرخۆ .

(٢) ئەندۆهەگين : غەمگين .

(٣) توانگەر : خودان شيان ، ئاستين : دەرهچك .

(٤) كشوەر : وەلات .

(٥) جانفەزا : دل ب كەيف ، مفەررح .

كەوثەر و شەهد و نەباتى

کـەوثــەر و شـەهـد و نـەباتی وەرە ئەی رووحێ بەشەر

زەمــزەم و ئـابــێ حــەیـاتـی وەرە پـێـش جـان و جگەر

ئـاتــەشــێ سـیـنـە [1] نـە بەس بوو کو تە دا جان و دلە

هــاتــی با تیغ و تەبەر [2] قەلب و جگەر کر تە دو کەر

ئـایــســێ د عــارضــێ گــولـگــونــێ تە دا نوورا خودا

شــوبــهــی پــەروانــە ل دۆر وێ گــەڕیـا دل ب کــەسەر

ژ (ألــســتُ) مــەست نڤیسیبوو خــودایــێ ئــەزەلـی

هــەر چ ئـیـرۆ ژ مــەیــێ نـاکـتـە بەس شام و سەحەر [3]

بوویە مەخمووڕێ ئەبەد هەر کە دی وان نـرگسێ مەست

هەر چ گۆش کـر وی حەدیثەك ژ تە بیر کـر وی شەکەر

مــەی بــدێ گــەر دڤێ شەهرێ تو ئەڤ تەرز و نەمەط

دێ بــدە رەهــنــا مـــەیــێ عـابــدێ شەهر خەرقەئێ بەر

تــه دبــيــنــم كــو ســهراپــايـــێ ژ لــوطــفــا صهمهدى

تــه بــهشـــهر هـهر كه تنێ ديت وى نهظهر كريه بهشهر

ژ كــهمـــالاتـــێ بــهشـــهر غــهيرى نوبووهت چ ههبت

خــودێ وان دايـــه تــه يـــهك عونصورهكێ پاكێ گوههر

مـهيلـه مـهحــلــوولــێ بكه گـهشت و گوزارهك د دلـى

دل ب خوه مـولكێ مهوات بوونه وى حهى كر ب هونهر

تـــو دبـــێ بـــهس بـكـــه ئـهفغان و بكه صهبرێ دهمى

(مَـــنْ جـــنـــى الـخـــلُ فـــؤادَهُ وســـبى كيف صبرْ ؟)

تــو وى ئـهو كـهنـزێ موطهلسهم د ڤێ عهصرێ (ولكن

ســتـــرَ الـــلـــه مـفـاتــحـــهُ إنْ شـــــاءَ ظــهـــــرْ)

نهقشهبهندى ژ شههێ تاغێ تو مهئذوون و نهخوست [٤]

فـهيض و نـسبهت ژ وى هاتى ب ته ئهى نوورێ بهصهر

رۆنـــى هـشـــيـــارى مـــهبـــه مـانعێ فـهيـضا خوه برا

(كـــلُ مَـــنْ أيـقـــظَ فـــي الـصحبـةِ بالـفـيضِ ظَفَرْ)

ئـــهو گـــهدايـــێ كــو ل دهرگاهێ ته يهك نسبهتێ دى

(خـــاك كـــويـــت بـروخـش خوشـتـر أز كـلـيـــل بسر)

ئـاتـــهشـــێ ســـۆرگــولــێ روخـســارێ سوهتى دلێ من

دل جـــهســـهد سـوهـتى جهسهد سوهتيێ وى لبسێ دبهر

بـــڕژی ژ عـــیـــدا وصـــالا خـــوه ئـهگـــهر نـــوقطهیهکێ

دێ ژ قـــودرەت بـــبـــه شـــهق فـــاعلـــێ وی بینه ببهر

هـــادیـــێ نـــامـــه ســـیـــاه جـــهورەکـــێ دەرگاهێ تهیه

تـــو ب ســـهیـــداکی (٥) تو لێکی ب کهرەم لوطف و نهظهر

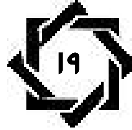
(١) ئاتهشێ سینه : ئاگرێ سنگی .

(٢) با تیغ و تهبهر : ب شیر وتهڤر .

(٣) شام و سهحهر : ئێڤار و سپێدەیان .

(٤) نهخوست : ئێکهمین .

(٥) سهیدا : ناسناڤێ شێخ عهبدررەحمانێ تاغیه ، شێخێ شێخێ شاعری .

عومرێ من چوو ب هەوا

عـومـرێ مـن چوو ب هەوا و هەوەس و بێ خەبەری
مامە دەر غـەفـلـەت و دەر حیرەت و دەر بێ هونـەری
هەر ب رەحما خوە ل سەر من ڤەکە رەببی تو دەری
لـەو ژ مـێــژ ڤـە دکشینـم غەم و دەرد و کەدەری
تــو غـەنــی و تــو کـەریـم و تو رەحیمێ د بەری

ژ ئــەزەل تـا ب ئــەبــەد هــەر تو کەریمی و غەنی
تــو ژ قــەلــبــێ مە دەرین حوببا ئەڤێ دونیا دەنی
تو ب لوطفا خوە موطیعی مە کە ئەڤ نەفسا گەنی
ڤـی لـەعـینی ژ مە هەم دوور خە ب مە تا نە کەنی
چـکـو رەحـمـا تــە ل پـێشی غەضەبا تە دگەڕی

کـەتــنــە ڤــێ دەورێ ئەخیـرێ ب قەتل و ب شەڕە
تــو دبــێ گــورگـە ب هـەڤ گرتنە نەوعێ بەشەرە
بوونە خوونخوارێ ژ هەڤ ڕا حەمی موسلم بەشەرە
والـی و صــەدر و ســەلاطـین تـو دبـێ بوونە کەرە
قــەط نــەمــا چارە ئیلاهی ل مە کە یەك نەظەری

دکـوژن هــەڤ ب تــەباهـی تـو دبــێ صەیدێ کەوە
راحەت و ئەمن و سەلامەت ژ مە چوو هەم ژی خەوە
ظـولــم پــوڕ بــوو ل دنـــێ نابینن ئەم نان و دەوە
ظــالــمـــان بـــرنـــە دەنانـیـر و درەم بــەرر و جەوە
شــوبـهــی دلبـەر ژ مــەلا گــرتــیـە جان و جگەری

بـەلــێ تـا قــوربــی قـیامەت دێ هەبت هنگی عباد
کــو ل سـەر حەقـقی دمەش کن ب صەواب و ب سداد
نـابـیـنــن ئـــەو ژ مـوخـالــف تـــو ضرار و تو فەساد
هـەر ب ئـەڤ ڕەنگی هەنە ناگهی وان ضوعف و فەساد
لــەو ب ئەڤ طەرزی کری وەعدە پەیەمبەر خەبەری

هــەر ژ ئـــەڤ نــەوعــێ عبادان ب یەقین و ب یەمین
نـاس بـکـە قــوطــبــێ هــەزانـی ب وداد و ب ئەڤین
روونـیـە بەر صوحبەتێ قەلبێ خوە ب عشقێ بکەلین
دا بــبــە خــالــی ژ ئـــەمـــراض و ببـە دوررا ثەمین
هــەر ژ بــۆ طـوهـرا قولووبان دکە گەشت و گوذەری

نـــەفـــســا ئـنـــسانــە عـەدووێ مەزنە پوڕ ب حیەل
نـاکــوژە نــەفـسێ مـەگـەر ظللا د پـیـرانـــێ کومەل
نـــە ب پـیـرێ کـو ب تـاج دکــە ئەو غشش و دەغەل
ژ بـــەدەل نــســبــەتـا باطــن دلێ وی پـوڕ ژ خەبەل
تــو ب حــەقـقێ خوە کە یا رەببی هلین ڤێ ضەرەرێ

ب دورســتــی نــه پــەرەستییه خودایێ خوه کەسێ
بــوونــه بــۆ شــەهدێ دنێ مثلی ذوباب و مەگەسێ
کــەس د ڤــێ رەکبێ تونه سەح بکه دەنگێ جەرەسێ
خــوه خـــەلاص کـه ژ ڤێ سجنا دونیا خار و خەسێ
ڤــەخــوه کاسەك ژ مەیا حوببێ د وەقتێ سەحەرێ

یــەعــنــی بستیـنـه ژ دەستێ زەریا سیمی بــەدەن
دلـبـــەرا حـــوورا بـهـشـتــێ کو دلان بر وێ ب فەن
نـــرگسێـن چـەشمه موژە تیرە وە ڕەنگ سیبه ذقەن
قــەدەحـەك وێ ژ مــەیا صاف کو ژ دل دا ڤی دەرەن
دا بــبـــه صـــاف و بـخـوه ژ عومرێ د مائی ئەمەرێ

هـاتــی قــورئـانـێ عــەظیم دا حەچی کافر کو هەنه
ئـاخـــرەت ئـاڤێـتـی پــوشــت و ژ دنـــێ حەسکرنه
مـوئــمــنــێ حـەقـقـه ب عەکسا وان هەر چ دچنه
وەرە ئـنـصـافــێ بـکــه کـانـــی ژ ئەڤ ڕەنگی کەنه
حـفـظـا ئـیـمـانـا مــه کـه رەببی د نەزع و دەبەرێ

هادی پورِ گۆتی ب نەظم و ب نەثر نوصحێ گەلەك
گـەر چ لـەذذەتــێ ددت ئـەو مثلی طەعام ب نەمەك
گەر نەبت هادی خودا چەندێ تەنه شوبهی خەسەك
هـەر کـەسێ عەقلێ مەعاشێ گرتیه بو ئبنی فەلەك
لـەو بـگـیـر عـەقـلـێ مەعاد گەر هەیه بۆ تە هونەری

(الله) چ عەجەب

(الله) چ عـەجـەب نـارەكـى غـــەددار دەرانـــى
سـوهـتـى ب وى جـانى
نـەقـقـاشـێ ئەزەل نەقشێ بەديعەك ل وى دانى
حـــەيـــرى د دومـانـــى
هەر چ كو ژ عشقێ نەبت ئەو مەعدەنێ ئەنوار
هەم مەخزەنێ ئەسرار
بێ فـائـدە دێ هـەر بـــچـتـن عومرێ زەمانى
مــەقـصــوودێ نـزانى
قـەصـدا تـەيـە گەر تو بكى ئصلاحا د نەفسێ
مەحفووظ بكە رجسێ
ڕابــە ب ئــەدەب مــەش كە ب نك شاهێ جهانى
گـــەيـــلانـــيـــێ ثانـــى
سەد سووندێ دخۆم ئەز ب وان ئەبرووێ هلالى
تـــو عـــەيـنـى جەمالى
قـەط نـيـنـە ب مـثـلـى تە طەبيبێ دل و جانى
قـەطـبـەك د ڤـى ئانى

هـەر ڕۆژێ ل سـەر بـامـێ خـەراباتێ چ خوەش تێ

ئـەو حـوورا بـهشتێ

هـــەر گـاڤ ب عـوشـشـاقـى ددت راحـا جـنـانـى

حەى كريە جەنانى

خـەو نـايـێـتـە چاڤـان كـو ببـينـم وى د خـەو دا

بـەد طالـعـە پـەيدا

خـوەش بـەخـتـە كو دلبەر ڤەكە بەرقەع ب عەيانى

دل شـا كـە نـهانـى

هـەر كەس كو جەمالا تە وى دى ب عەينێ قولووبە

صـافـى ژ عـويووبە

مـەمـلـووء بـبـە دل وى ژ مـەبـانـى و مـەعـانـى

وەك سەبعێ مەثانى

وى طـەلـعـەتـێ گـولـنـارى ڤـەكـە دل كە كەبابە

دەر عەهدێ شەبابە

كـەئـسـەك بـدە بـەنـدە ژ مـەيـا لەعلێ يەمانى

مەحبـووبـێ زەمانى

ئەز كوشتيێ و مەجرووحێ ئەوان چەشمێ دو صادم

غـائـب ژ مـــورادم

جـارەك تـو ب سـەر گـەشـتـيێ خودرەس ب رەوانى

ئـحـيـا كـە وى فانى

ئــەز بــەنــدەئــێ ناچار و سەگێ دەرگەمە هەردەم

تــو شاهێ صفەت جەم

جــامــەك ژ مــەيــا طەلعەت و خەددەينێ رومانی

ئــحــســان كــە تو جانی

خــوەش دێــمــە كــو دى مە تو دبێ بەدرا مونيرە

هــەم نــوورا ضەميــرە

لــوقــمــان صفــەتى خوەش دكى ئەمراضــێ نهانى

تــو شــاهــێ هــەزانى

تـــو شــاهـــى ل ســـەر حـــەدێ حەتا بچتە بەرييە

ئــەڤ خـەلق و بەرييە

(بـالـجـمـلـە) ژ تـــە ديــتــنـــە ئــەسرار و مەعانى

تــوى بــەحــرا عومانى

هەر لەحظە وەكى كەبكێ دەرێ تو كە ب مەش تێ

دل خوەشە و گەش تێ

وەقــتــا وەكــو صوحـبـەت دكى تو سرر و عەلانى

فــەيض تێ وەكى كانى

قـطـمـيـر صـفـەت ســەر ل بـــەرى عــوتبەئێ يارم

هــەر چــەنـدە نەزارم

(لـــو يُــضــرَبُ بـالــســيـف فـؤادي و جـنـاني

لا أطـــوي عـنـاني)

تـــو صــاحــبـــێ ئـەنـفـاسـی د قودسی و ئوەیسی

نــاســـی تـــە نــەنـاسی

تـــو مـــەخــزەنـــێ ئـەلطافی چ زانت ب چ شانی

ئـــەڤ مـونـكـرێ ثانی

هــەر یـــەك ب ئومێدەك دكە ئەو گەشت و گوذارە

دەر كـــووە و دیــــارە

مـــەجـنـوون صفـەتـم تەرك كرم ئامال و ئەمانی

دەر عـــشـــق و جـوانی

هەر چەند ل ڤێ ئەطرافێ هەبوون گەلەك مەشایخ

بوون بێ بەر و نی بیخ

حـــیــــنـــا ژ رەســـوولان كــرە تەشریف ب كەیانی

ئـەو قـوطبـێ حەقانی

هـــیـــزان دا خــودا قـوطبـەكـی داوان و هەزاندا

یــەك دی ژی نــشـان دا

گـــەیـــلانـــیـــێ ثـانـــیـــیــە ب نـــام و ب نشانی

رەبـــبـــانـــێ مــەبانی

دەر بـــوو تـــە ئـێ هـجـران حەلیا قەلبێ ضەعیفە

بــوو ژار و نـــەحـیـفـە

خــوەش طــالــعــێ سەعدە كو ژ ئەنفاسێ دەهانی

نــەقـشـەك ل وی دانـی

خـوەش ذاتـــی چ مـومکـن بکم ئەز وەصف وبەیانـه

ئـەڤ خـەطط ونشانـه

خـــوەش دلـبــەر و جـانانـی تو هەم رووح و رەوانی

هــەم شـەهدێ زەبانی

ئـــەز کـــەلـبـــێ دەرێ شـــاهـــێ رەسـوولانێ هەزانم

هـــەر چـــەنـد نـزانـم

رەحـــمـــێ ل مـوحـــەممەد کە ب سەیدا کی تو کانی

فـــەیـضـێ ڕا تـو کانی

بەر ڕوویێ یار

بــەر ڕوویــێ یـــار مـــســکـــێ تـــەتـار
نـــەقـــش و نـــگـــار مـــەنـــظـــووم بـــوو
تـــــێــــدا بـــــەرات شـــەهـــد و نـــەبات
ئـابـــێ حـــــەیـــات مـــەکـــتـــووم بـــوو

زولـــفـــێ روومـــال روخـــسـارێ ئـــال [1]
لـــــەعـــــلـــــێ زەلال خـــەطـــطـــێ دەلال
ئـــەو بـــوونـە صەف وان دا ب خـــــــەف
جـامـــەك ب کـــەف مـــەخـــتـــووم بـــوو

عـــشـــق دایـــە سەر پـــوڕ بـــوو کــــەدەر
ئـــەو ڕوو قـــەمـــەر دا دل زەهــــــەر [2]
جـــەنـــگ و سـەلەم ئـــێـــش و ئـــەلـــەم
ڕۆژا قـــــەلـــــــەم مـــــەقـــسووم بوو

قـەوسـێ لـەطيف ئـەنـفـا ئـەلـيف
قـــەددێ مونيف [٣] زەنـدێ شـــەريـف
هـــەر يـــەك ژ وان ئـاڤـێــتـــە جـــان
تـيـــر و كــەمـــان مـــەسـمـووم بـــوو

دونـــيـــا تـــەمـــام ڕەنــــجـــــە دەوام
جـامـــا مـــــودام بـكـشـيـنـــە كام
قــــــيـــــزا رەزان وايــــــە ل هـــــەزان
هـــــەر چ نـــــەزان مـــەحـــرووم بـــوو

سـيـم غـەبغەبێ [٤] دێـم كـەوكـەبـــێ
زولـف عـەقـرەبێ لـــەب عـنـــەبـــێ
جـــامـــەك مـولـى ژ ڕەنـــگـــێ گـولـى
دا وى دلـــــــــــى مــــەهـمـووم بوو

فـاســـد مـــــزاج پـــاڤـــێـــژە تـــاج
خـــەمـــرە عـــلاج جـامــــا زوجــــاج
بـگـــرە ب دەســـت وەك مەى پەڕەست
ئـــەڤ ژ (ألـســـت) مـــەقـــســـووم بوو

صـوحبەت خوەشێ كـاكــول كـــەشـــێ
خــال حــەبـــەشێ حــاجـــب ڕەشـــێ
تـــيــــــرا قـــــزل ئـاڤـــێـــتـــــە دل
دل كـــــو ژ غـــــل مـــــەغـمووم بـــوو

لــەب شــەكــەرێ حــوور پـەيـكـەرێ
تــاج ب ســـــەرێ زێـــڕ كـــەمــەرێ
ئـيـــرۆ ب كـــەرب كـەركـر وێ قەلب
دل هــاتــە جـەذب مــەحـمــووم بـوو

ئــەو خــەد توفـاح سـيـنـــە صــەبـاح
جـامــەك ژ راح [٥] وەقـــتـــێ رەواح
هــاتـــى خـــەرام دا دل تـــەمـــــام
دل كـــر قـــيـــام وەك مـــووم بــوو

دۆستا خـەجـەنـد ئـەو پوڕ گەزەند [٦]
سيـــرەت لــەونــد هـمـمـــەت بـلـەند
زولــفـــێ حــەريـر لــێـكـر عـــەبـير
دل كـــر مـــونـيـر مـــەشـمــووم بـوو

نـــەقـشـــێ غـەريب خەططـێ عەجيب
زانـــى لـــەبـــيـب ڕوويـــێ حـــەبيب
نـــــــوورا رەوان جـــەذبـا جـەنان
هـــەر تـــم ژ وان مـــەفـــهـــووم بوو

ئــــەو شـــەهـسوار هــــاتـــى ب غـار
تـــيـــرەك غــەدار تــەشـبـيـهـى مـار
ئاڤـێــتـــــە رووح دا دل فـــوتــــووح
تــەشبيهى يـــووح [٧] مـەلزووم بـــوو

فــەریـــــــادرەس هــەر عشقه بەس
بـاقــی هـــەوەس نـــەفــع نادە کەس
جـوملـه عـولووم پـێـکـڤــه سومووم
قـــال و روســـووم مـــەوهـــووم بـوو

ئــەو لــەب عەقیق جـامـــەك رەحیق
دا مـــن غـــەریـق ئــەز بـــوو حەریق
جـــەمـعـا دو ضـد وی کـــر بـــەدیـــد
قـــانـــوون جەدیـد مـــەرقـــووم بـــوو

شـــاهـــێ عـەلیـم قـوطـبـێ کەریـم
غـــەوثـــێ عـــەظیم شـــەیـخـــێ حەکیم
عـــەبـــدێ موضاف قـــادر ب نـــــــاڤ
سـیـــرەت عـــەفـاف مـــەعـلـووم بـــوو

کـــەلـبـــێ کەمین هـــادی بـــبـیــــن
شـــاهـــێ شـیـریـن بـابـــێ ئـــەمـــین
دا وی نـــەجـــات رووح و حـــەیـــات
حـــەتــتــا مەمات مـــەرحـووم بـــوو

قـــوطــبــێ هـومام (کــهــف الأنــام)
ســـەیـــدا ب نـــام نـــوورشیـــن مەقام
قـــەلـبـــێ سـیـــاه بوو ژ وی چوو ماه
ئـــیـــسـلام پـەناه قـــەیـــیـــووم بـــوو

مــەدحــێ کەبـیـر بـــەدرا مـونـــیـــر
(عــبــد الـقـدیر) مــەئـذوونێ پـیــر
ئــــەو بــولـبـولـە ســـەیـــدا گـــولـە
حـــەی کـــر دلــە دەیـــیـــووم بـــوو

---

(١) روخسارێ ئال : ڕویێ سۆر .

(٢) زەهەر : ژەهر .

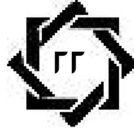
(٣) قەددێ مونیف : بەژنا بلند .

(٤) سیم غەبغەبێ : ئەوا بن ئەرزنکا وێ وەکی زیڤی .

(٥) راح : مەی .

(٦) گەزەند : ڕەق .

(٧) یووح : ڕۆژ .

ئەو دلروبا

ئـــــەو دلـــــروبـــــا دل دا بـــــبـــــا
شـــــەق بـــوو قـەبـا مـەغلووب بوو
لـــەو چـوو ژ هــەش مـايــە نەخوەش
ئـــەو بـەخـت ڕەش مـجـذووب بـــوو

ئـەو مـاهـتــاب سـيـمـيـن قـــوبـــاب
ڕاكـــر نـــقـــاب دل كـــــر كـــــەبـــاب
حـــوبـــبـــا وەطــەن ئـاڤـێـتــە تـەن
رووح چـــوو بـــەدەن مـەغـلووب بوو

حـــوورا بـهـشـت دەر دل سـەهـشـت
شـــەوقــا كــەنــشت لـەو وی دهـشت
مـــال و مـــنـــال ئـــەهـــل و عـيـال
كـــاســـا وصـــال مــەطلــووب بـــوو

قــەلـبـــێ لــهــاث گـــەڕیـا دەلاث
ئـاڤـێـــت ئـەثـاث گـــۆ : (الغـیاث)
جـامـــەك ژ مـــەی پـێ دل كه حەی
وەصـــلــەت ب طــەی مـوهـووب بوو

ئـــەو نـوكـتـە سەنج پوڕ ناز و غەنج
دل كــر ســپـــەنـج بـا ئـێـش و ڕەنج
لـــەورا ب ســــەر كـێــشـا سـەفـەر
رووح ژی دبـــەر مـــەنـــصـــووب بـوو

ئـــەو ماه و یـــووح كاسەك صەبووح
ڕێـــتــــە ل رووح دا وی فـــوتـــــووح
رووح هـات طـەرەب سنگ كر نەقەب
بـال عـــەرشـــێ رەب مـەجلووب بوو

ئـــەو شـەنـگ و شـۆخ بـا داچ و دۆخ
قـــەلـبـــێ كــەلـــۆخ لـێ دایـە مۆخ
لــەو بـــوو نـــشـــان دامـــەن كـشـان
نـــك (لا مـكـان) مـەنـهـووب بـوو

چـەشــمــێ دو صـاد ئـــەووەل وداد
وی دا فـــوئـاد پـــێ بـوویــە شـــاد
نـاگـــەه ســتـــەم جـــەور و ئـەلـەم
لـــێـــدا عـــەلــەم مـەغـضووب بوو

حوب كر نیاز دل بوو جوداذ
دۆستە مەلاذ یا رەب موعاذ
ڕوونشت ل بەر صوحبەت ئەثەر
دابوو جگەر مەسلووب بوو

یەك دۆست و یار شێرین شعار
صوحبەت دشار بوویە دیار
شاهێ هەزان قوطبە بزان
هەر چ نەزان مەحجووب بوو

عومرێ عەزیز چوو بێ تەمیز
عەیبا غەریز ژێ كە كەریز
دل كە دەوا باڤێژ هەوا
ئەڤ بێ نەوا مەعیووب بوو

رووح وەك عەسەس شوبهی جەرەس
دەر هەر نەفەس فەریادرەس
نەفسا رەذیل نابە ذەلیل
لەوما عەلیل مەسحووب بوو

چاڤێ د ڕەش قەوسێ دخوەش
زولفێ حەبەش ئەڤ بوونە شەش
هەر یەك ژ وان دەر دو كەڤان
ئاڤێتە جان مەسئووب بوو

ئـوسـتـادێ خـاص بـەحـرە خـەواص
بــوونــە غــەواص دیــنــە مــەنــاص
عــەبــدێ فـەقـیـر وەك من ئــەسـیـر
مـأیــە حــەســیــر مــەســبــووب بــوو

دەر دل مـــەرەض حــوبــبــا عـــەرەض
دۆســتـــە غـــەرەض باڤـێــژ عـــوەض
شـــەیــخــێ لـەطـیـف قامەت ئەلیف
عـــونــصــر نـەظـیـف مەحبووب بوو

حـــوبــب و نــەشــاط بــوویـە صراط
کــێــشــا ســمـــاط بـیـز و شــەطاط
خـــوارن عــەبـیـد شــەهــد و عەصید
دێـــوێ مـــەریــد مــەضــرووب بــوو

لـــەومــێ ووعــاظ هــاتــی لـەظــاظ
هـــەر چ حـــوفـاظ گــۆتـــن غــلاظ
عــاشـــق ئـــەوان دیــتـــی هـــەوان
شـــوبــهــی عـــەوان مـەشـبـووب بوو

یـار چـــوو یـەفــاع ژێ چــوو شوعاع
هـــەر چ خـــداع گـــۆ : (الــوداع)
لـــەورا خـــوفـــاش نـابـیـنـە فــاش
شــەمــســا ب شــاش مـەغـضـووب بوو

ئـەڤ باغ و راغ ئـەڤ حەوش و جاغ
ئـــەو شـاهــێ تـاغ کـر وی چـراغ
لــەو وەك ئـەسـەد ئــەو ماهێ خەد
دا مـــە مـــەدەد یــەعـــسووب بـوو

ســەیــدا صــەدەف زولـفــێ ب لەف
چـێـکـر ب خـەف مـەشیا ب صەف
لـێـدا ب تـیــغ بــۆ وی چـوو میغ
ئاه و دەریـــغ مـــەصـبـووب بــوو

یارێ شــەفـیـق جاما عـــەقـیـــق
پــوڕ کـــر رەحـیــق دا مـن غـەریق
پێ بوومە مەست ئەز چووم ژ دەست
ئـــەڤ ژ (ألـسـت) مـەحسووب بوو

ئـــەو خـوە مـەلەك زولف کر خەلەك
ڕاکـر بـەلـەك ســەر چـوو فـەلـەك
دائــم مـــودام ڕێـــتــــــە ب کــــام
دل وی مـــەرام مـەوهـــووب بـــــوو

ئـەڤ چـاڤ غـەزال مـەشیـا ب حال
لـێـڤـێ زەلال خـــەمـــرا حــــــەلال
دا مـــە ب دل ئـــەڤ ئـاب و گــــــل
ژێ چـــوویـــە غـل مـەنـسووب بوو

بـابــێ ســەلــیــم قـوطـبــێ حەکیم
قــەلـــبــێ سـەقـیـم کــر مـوسـتـەقیـم
شـــەرعـــا مـــوبـــیـــن پــێ بـوو مەتین
ئـــیـــســـلام و دیـــن مـەسطووب بوو
راحـــا جـــنـــان هـــاتــــی مــــەجـــان
ئـــیـــــرۆ مــــە جـــان تــــێ دا عــیـــان
ئــــەو مـــــەیــفــرۆش هاتی خورووش
صوحبەت ب جووش پوڕ خووب بوو
ئــــەو مــهــر و مـاه دیـــن کـــر پـــەناه
ئــەو قــوطــب و شـــاه ڕاکـــر تــەباه
عـــەون و مــــــەدەد حــوبـــا خـەلەد
دا وی صـــەمـــەد مـــەرغـــووب بـــوو
ئـــەو مـــشـــك بـوو بــەر خەدد و ڕوو
گـــیـــسوو و مــوو هــەم سوو ب سوو
وی کـــــر بــــەلاڤ خـــەلــقــێ تــەڤــاڤ
بـــــێ قــــەیـــد و داڤ مـــەکبووب بوو
دیـــتـــــن دلا مـــیـــــــر و مــــــــــــەلا
عـــشـــق و وەلا بـــــوون مـوبـــتــەلا
حــوبـــا ئـــەحـــــەد حـەتـتـا لـەحەد
تـــێـــکـــل کــەبـــەد مــەصحووب بوو

هــادی بـوو عــەی طـوومار بـوو طەی
یـا رەب ب مـــەی تـــو دل کــە حـەی
بـابــێ شــێــریــن حـوبـب و ئـەڤین
دا وی کـــەمـــیـــن مـــەجـذووب بـوو

بەحثی ژ دل کە

بـەحــثــێ ژ دل کــە ئــەی لـەبـیـب
ئــەو مـــەقــصـــەدە گــەر بـنـکەری
بــسـپـێـرە دەســتــێ یــەك طـەبـیـب
عــارف د ئـــەمـــــرێ رەهـــبـــــەری
پـــوڕســـیـــم ژ دلـــبـەر من ب خەف
کــان ئـــەو دلــێ مــن چـوو ژ کەف
گـــۆ پـــوڕس بـکـــە ژ زولفێ ب لەف
مــەجـنـوون ئــەوی ژ ب خەیرکەری
پــوڕســیـــم ژ زولـفــێ ڕوویــێ مــال
گــۆ حــالــێ دل پــوڕس کــە ژ خـال
خــال گـــۆ بـپـوڕس ژ قــەوسێ هلال
دل کــوشــت خــەدەنـگــێ خەنجەری
پـــوڕســیـــم ژ قــەوسـێ تـــووزرەشی
گـــۆ : دیـنـی یـاخـود سـەرخــوەشی
پـــوڕس کـــە ژ خـەددێ گـول گەشی
وی دل بـــری ب حـیـلـــەتـــگــەری

پوڕسیم ژ خەددێ سۆرگولە
شاهد دبێن تە بەر دلە
لەو دین کری تە بولبولە
دائم ل باغان ئێوەری

خەد گۆ : ژ خەط پوڕس کە خەبەر
لەورا ژ خەط تێتن ئەثەر
خەط گۆ خەطا کر تە سەفەر
پوڕس کە ژ لەعلێ شەککەری

پوڕسیم ژ وان لەعلێ رەقیق
گۆ : غەبغەبێ دل بر رەقیق
مایە ژ چاها وێ خەنیق
نابینی تو ژ وێ ئەثەری

مام ئەز ل دۆرا غەبغەبێ
گەه گەه ب ڕۆژ گەه ب شەبێ
پوڕسیم ژ وێ لەعلەین لەبێ
کان ئەو دلێ تە ژ من بری

گۆ سەد قوطاع چێبوون ل ڕێ
ئە ژ کێ بپوڕسم خەبەرێ
رەورەو بگێڕ خود راسەرێ
دل نابتە دەست گەر بمری

وەقــتــا حــەوالــە وان ب هــەڤ
کــر ئــەر دلــێ چــوویی ب ڕەڤ
مــەئـیــووس ژ دل مــن گرتی دەڤ
مـایــیــم حــەزیــن و حــەیـیری

ئــەو زولـف و خـال و قەوسێ ڕەش
ئەو خەدد و خەطط و لەعلێ گەش
ئـەو غـەبغـەب و چـاهـا حـەبـەش
دل دان فــــــدایــــا دلــــبــەرێ

مــــەدهــووش کـەتـم ئەز وێ دەمێ
بــــووم مــەخــزەنـا حوزن و غەمێ
غــــەلـطــان دبــووم د خاك و دەمێ
ئــەفــغـــان ژ کــەیـوان بۆهـەری

مــوسـتــەغـنـی بـە دلبەر مودام
شاه و گــەدا و خــاص و عــــــام
ســەکـنـیـن ل پێش وی وەك غولام
حــیــنــا کــو ڕێــتـی کەوثەری

مــادام کـــو من دل چـوو ژ دەست
چــارە چـیــە ئـەی حەق پەرەست
گۆ : مەی ڤەخوی پێ بی تو مەست
بــەحــثـێ ژ کــەونــەیـن ببەری

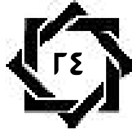
سـەد ئاھ و ئـاھ سـەد ئاھ و ئـاھ
ئـەی مـهـر و ماھ و قوطب و شاھ
مـامـه غـەریـب و ڕووسـیـاھ
ئـمـداد بـکـه لـەو سـەروەری

ئـیـرۆ ریـیـا مـەیـخـانـەئـێ
بـنـبـەره مـن دیـوانـەئـێ
دا مـەی ڤـەخـوم ژ خـومـخانەئێ
بـەربـا بـکـم دەردێ سـەری

سـەیـدا کـو قـوطـبـێ عامه ئەو
پـوڕ لـوطـف و پـوڕ ئـنعامه ئەو
مـەی دا ب طـاس و جـامـه ئەو
عـالـەم ب وی بـوو ئـەنـوەری

ڕاکـر وی قـوطـبـێ ئـەعظەمه
نـسـبـەت ل وی ڕێـت هـەردەمه
هـەر کـەس دبێـت عـیسا دەمه
خـوەش شـاهـێ (عبد القادر) ی

هـادی ئـەسـیـر و بـێ کـەسـه
بـۆ وی تـونـه فـەریـادرەسه
گـەیـلانـیـێ ثـانـی بـەسه
بـۆ وی حـەزیـن و غـەمخوەری

خوەش د بورجا عەقرەبێ دا

خـــوەش د بـــورجا عەقرەبێ دا　　کـــر طـولــووع شــەمسا جـهان
نـــوور نـوما بـوو د غـەبغەبێ دا　　کـەتـــمـــە چـاهــا وێ عـــەیـــان

کـەتـــمـــە چاهێ ب ذولل و زاری　　شـۆخ و شـەنـگـێ ب زولفێ طاری
کـــریـــە تـــەنـــویـــر ڤـــی دیاری　　هــەم مـوعـەططـەر وەك گـولان

هەم موعەططەر هەم مونەووەر　　بـــۆ ژ وی قـــەلـــبـــێ صەنەوبەر
چـــونـــکـە لـێ دایە ب خەنجەر　　مـــن ژ عـــشـــقـــێ دل یـــەمـــان

مـــن ژ عـــشـــقـــا وێ شـەپـالـێ　　دێـــم دوڕا دنــــدان لـــوئـــالـــی
رووح ژ مـــــن چـــوو مـــا ل بالـێ　　مـــا یـــەتـــیـــم مـــن رووح و جان

رووح و جـان بـر ئـەو مـەجـانە　　دلــــبـــــەرە هـــەم ئـــەو مـە جانە
جـــان چ کـــم بـێ جان جانانە　　حــــــووریـــا مـــیـــنــــوو نـــشـــان

حووريا عينا بهشتێ وێ ب موژگانان من كوشتى
وى د جه دا من دهشتى بوو رەوان وێ بر رەوان

بوو رەوان ئەڤ چاڤ غەزاله وەك پەرى صوورەت دەلاله
من د پێدا دل دناله جادوا شێرين دەهان

جادوا شێرين كەلامە طەلعەتا وێ طاس و جامە
هەر چ ژێ نووش كر دى كامە وەر نە خامە دەر جهان

وەر نە خامە ناتەمامە نووش نەكر ژ عشقێ مودامە
ژ وى وەيە كو مەى حەرامە مەنظەرا پيرێ موغان

مەنظەرا پيران علاجە دێ ژ وى عاشق رەواجە
تەرك دكت لەو تەخت و تاجە گەر هەبت شاهێ زەمان

گەر هەبت ئەو شاهێ چينە چينێ زولفان گەر ببينە
دێ ببت سەودا و دينە دێ بدت ئەو دل مەجان

دل مە دايە چو ژ مە دايە دين دبێژن چوو ژ مەدايە
ئەهلێ دين گۆتن دەوايە صوحبەتا شۆخا جنان

صوحبەتا كاكول ڕەشا من لووليا عارض خوەشا من
ساحرا طورره كەشا من بوويە دەرمانێ دلان

بوویە دەرمانێ ضەمیرە   ئەو ل تەختێ دل ئەمیرە
دل د دەستێ وی ئەسیرە   دلبەرا ئەبروو کەمان

دلبەر و هەم دلروبایە   کەنز و مصباح و شفایە
مەعدەنا لوطفێ خودایە   مەقصەلا قەلب و جەنان

مەصقەل و هەم رەهبەری تو   عەنبەر و هەم کەوثەری تو
شوبهی قەند و شەککەری تو   ئەفصەح و شێرین زەبان

ئەفصەح و بولبول مثالی   تو د عشقێ دا دکالی
سەیر دکی د ئەوطانێ عالی   پێشرەوێ شەیخ و مەلان

پێشرەوێ دێرا موغانی   بانیێ دەر دل موغانی
ساقیێ خەمرا جنانی   مەی ددی پیر و جوان

مەی ددی ب فنجان و طاسە   دل ب رەقصی بوو شوناسە
ناس کری دێر و کەناسە   تەرك کری وی خانەقان

تەرك کری لبسێ ریایە   گۆتی تەرکا دل کشایە
دل ب تالانێ وی دایە   بوویە مەفتوونێ بوتان

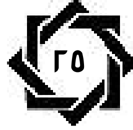
بوویە مەفتوون و نەزارە   طالبێ دیدارێ یارە
غافلێ ژ کار و خەسارە   هەر وەکی من هەر دەمان

هـــەر وەكـــى مـــن ڕووسـيـاهـى   مـــوجــــرمــــێ پـيـشـە گوناهى
كـــەس نـــەديــتـى يـا ئـيـلاهى   ئـــەلـــئـــەمـــان ســـەيدا ئەمان

ئـــەلـــئـــەمـــان يـا شاهێ تاغى !   صــاحـــبـــێ رەوضـــات و بـاغى
بـــاڤـــژە وى بـاغـێ ڤى بـاغـــى   دا بـــبـيــنـــم مـــەهـــوەشـان

دا بــبـيــنـــم وان گــــولانـــە   جـــنـــــدى و شـــێـــرين مەلانە
دل ددن هــــەم بــــێ دلانـــە   ظـــالـــمـــن هــــــەم دلـسـتـــان

ظـالـمـا ژ هــــادى بــــرەنــــدە   دل د دل دا نــــەقـــشــــەبـەنـدە
نـاڤ د گــــەيـــلانــى د سەنـدە   هـــەر ئـــەوە ســولـطان و خان

ئەو دلبەرا لەب لالە

ئـــەو دلـبـــەرا لـــەب لالـــە　　روخ پـــورڕ ژ خـــەطط و خالە
چـاڤ نـــرگـس و خــەد ئالە　　دایـــــــە وی دلان نـــالـــــە

دل شـــوبـهـــەتـــی پەروانـە　　بـــوو عـــاشـقـــێ شـەمعانە
جـــان دایـــە ب جـانـــانـــە　　هــــەم دیـــن و رووح و مـالـە

مـــال مـــائـلـــێ خـوسـرانە　　کـێـشـــانـــە ب مـیـــــزانـە
خـــوســـرانـــا وی روجحانە　　خوەش گوه بدە ئەڤ مەقالە

ئـــەڤ قـــەولـــێ ژ قورئـانە　　مـــوسـتـەغـنـی ژو طوغـیانە
لـــەو فـــەقـــرێ ژ فەخـرانە　　قـانـــع بـــە مـــە مـن کالە

کـالـــێ کـو دبـێ طەمـماعی　　بـــۆ طـــوولا ئـــەمـــەل راعی
خـــەیـــران ڕا تـو مـەنـنـاعی　　گـــوه دێـــرە ب گـــووش بالە

بـالـــێ کـــو هـــەبـت طاری　　نـــوور لـــێ نـــرێژی ژ باری
عـــاری نـــەبـتـــن ژ عـــاری　　ئـــەو بـــالـــەکـی بـەد حالە

گەر حال د قەلبێ ڕابە   بێ مورشدی هەر نابە
دێ ژ صوحبەتێ پەیدابە   بال مەهوەشە ئەو هالە [1]

ژ ڤێ هالێ مەبە خالی   کو خالی بی بەد حالی
نک ئەهلێ دلان کالی   نابەختە خوە بەطالە

بەطالە ب نادانی   قەلبێ نەبە ڕەببانی
یەک مورشدێ سوبحانی   وەک قالبێ دەلالە

دەلال بە ب ئحسانی   بکشینە ب حەقانی
نک مورشدێ یەزدانی   هەر قەلبێ کەڕ و لالە

دونیا ژ کەڕ و لالان   پوڕ بوو وەکی بەد حالان
ناسپێرنە دەلالان   قەلبێ خوە ماه و سالە

سال پوڕ ل مە بۆرینە   مە عەقل و خەبەر نینە
دونیا ل مە پوڕ کینە   حەسکریە مە ئەڤ زالە

ئەڤ زال کو دونیایە   شێرین و شەکەرخەندە
وەک بووکەکێ خویایە   غەددارە و حەیالە

حەیالە و غەددارە   وەک عەقرەب و هەم مارە
مەلعوونە و هەم هارە   لێ ب نەقش و خەطط و خالە

ئـەڤ خـال و خەططـێ زائل　　خــەلـقــى كــرنـــە جـاهـل
لــەو ژ كونها [٢] وى مان غافل　　بـــوون عـــاشـــق و عـەبـدالە

عـــەبـــدال و ب نـالـيـن بن　　هـــەم زار و ب كـالـــيـن بـــن
دوعــا كـــن نـــە ضالـين بـن　　دونـــيـــا بـــڤـــێ ئـەو ضالە

ضـــال ئـــەو كـەسـە بەدكارە　　دونـــيـــێ ڕا عـــلــــمـــدارە
ئـاخـــرەت وى نــە ئـەفـكـارە　　بـــەد كێشـەك و بـەد قالە

فـــالا وى كـــەســـى قـەنجـە　　كـــو عـــاشـــق و پـوڕ ڕەنجە
پـوڕ دەرد و ئـەلـەم سەنجە　　پـــوڕ ئـــاهـــن و بـەلـبـالـە

بـەلـبـــالـێ د عـوشـشـاقان　　تـــێ ژ دەسـتـێ بـــروو طاقان
ئـــەو شـــاهـــن و هـەم خاقان　　وان زنـــجـيـــر و چـــەنـگـالـە

چـــەنـگـال كو ل دل مـالـيـن　　دێ ژێ بـــچـــتـــن نـــالـيـن
ئـــەفـــغـــان و هـــەزار كالين　　دێ دل بـــكـــە زلـــزالـــە

زلـــزالـــێ كــــو دێ هـلبە　　دێ بـــيـــتـــە وى يەك جەذبە
نـــەفـــسـێ وى ببـينە تەعبە　　دل گـــەش بـــە ب ئـەحوالە

ئـــەحـــوال ب خـوە ذەوقينە　　ب عـــلـــم و هـــونـــەر نـينە
لاكـــن وان نـــە تـــەمـكـيـــنـە　　مــەقــصـــوود ژ وان ئەعمالـە

ئـەعـمـالـێ كو د بەر حال بە — نــابــوخــتــە و دێ كـال بـە
پــوشـت حـالـێ چ ئـەعمال بە — وەك زيــڤــەكــى پــوڕ قـالە

زيــڤ قـــالـــێ ب ديـــلانـێ — ب گــۆڤــەنـد و ب شەملانێ
ب خـــاڤــا سـپـــى مـــلانـێ — چ نـــايـــێ ژ جـوهــهـــالـە

جـــاهــل كـو د ڤـێ عورصێ — گــۆڤـــەنـــدێ بـكـو رەقصێ
كــەس نـابـــێـــژى ناپوڕسێ — نـــەقـــشــى نـە ب ئەڤ حالە

نـەقـــشـــى مـە ب حەق زانى — (عـــبـــد الـقـــادر) ێ ثـانـى
دەريـــايـــێ خـــودا دانــــى — دو صـــوحـــبـــەتێ سەيـيالە

ســـەيـــلان دكــە ژێ نسبەت — هەم جەذبە و هەم صوحبەت
خوەش دەولەتە ئەڤ دەولەت — يــا رەب نـــەدێ زەوالـــــــە

زائــل نـــەكـى خـومـخانێ [٣] — دائـــم كــــى تـــو مـــەيخانێ
ژێ نـــووش بـكــە هەم جانى — يـــاقـــووتـــێ مـــەيـا ئـالـە

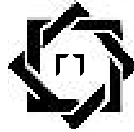
هـــادى خـــوە فـەقـيـر مـايـە — بـــێ حـــال و بـــێ مـــەودايە
دەســـت ئـاڤـێـــتــە دەرگايە — بـــابـــێ شـێـريـــن و خـالە

---

(١) مەهوەشە : وەكى هەيڤێ يە . هالە : سەيوان ، ئـەو خەلـەكا گـەش يـا ل دۆر هەيڤێ ورۆژێ هەى .

(٢) كونـە : ڕاستى ، حەقيقەت . (٣) خوم : دەنێ مەيێ .

پشکا دووێ

ئیلاهی هەر تویی رەحمان

ئـیلاهـی هـەر تـویـی رەحـمان ب رەحما خوە دلێ مولها
ب مەی حەی کە خەلاص کە ژ وی دەرد ومحنەتێ کلها
لـەطـیـفـا دل مـوصـەفـفـا بـوو د هیلینا خوە یا ئەصلی
ب جـسـمـێ فـانـی بـوو مـولحەق وێ دی ئالام وموشکلها
ئەگەر ئـیـرۆ ژ ڤـێ سـجـنـێ سـەفـەر نەکشینی هیلینێ
د ڕۆژا نــەزعــێ دێ بـکـشـیـنـە ئـەفـغـان مـثـلـێ بلبلها
خــەلاص نـابـە مـەگەر کو ئەو بسۆژە ب ئاگرێ عشقێ
ژ ئــەمــراضــان ببـە خـالـی مـوجـەللا بـە وەکی گولها
ب ئـەعـمـالێ د ظــاهــر نــابــە نــوورانــی دلێ بالی [1]
د ڤــێ دائــم ل نـك پـیــرێ خەراباتێ [2] ڤەخوە مولها
ل نك پـیـرێ خــەراباتــێ وێ بـکـشـیـنـە ریاضـاتــێ
بــبــیــنــە دا مـونـاجـاتــێ ب رەبــبــێ هـادیــێ دلـهـا

نــەجـاتــە گـەر مـونـاجـاتـە ل نك پـيـرێ خـەراباتە

دلان دكـشـيـنـە جـەنـنـاتــە ب صـوحبەتهايـێ سونبولها

ئـەگــەر پـيـرى يـێ رەبـبـانـى تە وێ ديتى وهەم زانى

بــدە وى رووح وهــەم جـانــى (دع الـدنـيـا وأهـملها)

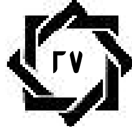
ب ئــەڤ ڕەنــگ مـورشـد وهـادى تو نابينى ئەيا هادى

وەكـى ديـتـى ب مـونقادى تو نەرم كە قەلبێ سەنكەلها

---

(١) دلێ بالى : دلێ ڕزى .

(٢) پـيرێ خــەراباتێ : مــەزنێ مەيخانــەيێ ، ومەبەســت پــێ ل ڤێـرێ شـێخێ طەريقەتێ يە .

گەر ژ دەستێ تە دنێ چوو

گـەر ژ دەسـتـێ تـە دنـێ چـوو دوشـمـنـێ تە بوو توراب

تـو چـڕا حـەسـرەت دكێشـی هـەم دسۆژی وەك كەباب

یـەك نەفـەس مابـەیـنـا چوون وهاتنێ دەر دەست هەیە ؟

ئەڤ قەدەر مەغرووب ب دونیایێ چیە هەم ئەڤ شتاب [1]

كـۆر ئـەگـەر خـوە ژ رەهـبـەرێ بینا [2] كـو بگـرە غافلە

تـو چـڕا عـەیـبـێ خـوە لـەومـێ دكـی وهـەم عتاب

داروێ تـەلـخـە [3] ب فـایـدە تـو ژ وەعـظـێ تەلخ چڕا

سـەر دكـێشـی تەعـل دبی هەم نابنی وان پڕ صەواب ؟

هـەر د غـارا [4] صـەبـرێ دا ئـاڤا حـەیـاتێ موختەفی

تـو چـڕا كـاسـەك ڤـەناخوی هەر ژ ئەڤ ئاڤا خۆشاب

ئـەڤ هـل وچـا دێ بـەدەن ڕۆژەك ب مـقـراضـا فـەنا

دێ مـوقـەطـطـەع بـە چـڕا پوڕ ناز دگەڕی ئەڤ ثیاب

هــەر پـــەڕ وبـــەرگــێ ئــەڤـــێ شاخـا دنــێ دێ بوەشە

تـــە د بـــن دارا دنـــێ دا پـــوڕ ب لـەذذەت کريە خواب [5]

هـــەر ژ ڤـــێ بـەخـچـێ دنـێ وەك بـا وەكـی دێ تو بچی

تــە ل ســـەر داران چـــڕا دايـــە خـوە ئەڤ پيچان وتاب [6]

ساعـــەتـا هـــادی ژ دونـــيـــايـــێ بـچـی قەط نينە فەرق

هــا تــو شــاه بـــی يـــا گـــەدا بـی خوابگاهە ئەڤ توراب

---

(١) شتاب : لەز .

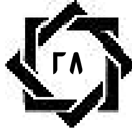
(٢) بينا : كەسێ ب چاڤ .

(٣) داروێ تەلخە : دەرمانێ تەعل .

(٤) غار : شكەفت .

(٥) خواب : خەو .

(٦) پيچ وتاب : خوار وڤيچ .

ئەڤ چاڤ وروخ وزولف ولەب

ئەڤ چـاڤ وروخ وزولـف ولـەب وسـيـنـه و قامەت

گـرتـيـنـه ژ شـەش ئالـى ل مـن راهىٚ سەلامەت

ئـيـرۆ كـو د دەسـتـىٚ تـەمـە رەحـمىٚ بكه جانا

ڕۆژا كـو مـرم فـايـدە چـيـە ئاه ونەدامەت ؟

حـالـم كـو رەمەق دەر بەدەنە ئيرۆ تو پوڕس كه

لـەو پـشـت مـرنـىٚ فائدە چ دىٚ فەصد وحجامەت

هەر ڕۆژ ب خەدەنگىٚ موژە [1] من دكوژى دبێژى :

كـانـىٚ بـدە حـەقـقـىٚ مـوژە بكشينه غەرامەت

دەر نارىٚ فـراقـىٚ شـەوتـيـم غـەرقىٚ د ئەشكم [2]

ئـەڤ خـارقـىٚ عـادەت ژ تە چێبوو و كەرامەت

دكـوژى تـو عـوشـاقـان و ب زنجيرىٚ دو زولفان

دەر چـاهـىٚ حـەبـەش دكى هـەر ب مەلامەت [3]

گـاڤــا كــو ل ســەر چـەشمێ عوشاقان دمەشی تو

بـۆ خـــاكــێ قـــەدەم چـــاڤ دكـن جايی ئقامەت

گـەر پـوڕسی تـو نـیشانـێ قەتیلێ خەط وخالان

سیـما و زەر و ئـەشـكـێ د خـوە نـینـە عـەلامت

جارەك تــو ب نـازداری هـــەڕی جامـع ومـەسجـد

تـەشویش ل خەطابەت دێ چێ بە هەم ل ئمامەت

هــەر داء وبـــریـــن لـێ هەیە تەئـثـیـرێ طـەبیبان

هەر دەردێ ژ عـشـقـێ یـە نەخالی ژ وەخامەت [٤]

هــەر كـەســێ ژ عـشـقـا زەرییان بـوویە بریندار

نـا نــیـنــە شـفـا هــادی حــەتـا ڕۆژا قـیـامــەت

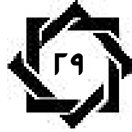
---

(١) خەدەنگێ موژە : تیرێ موژیلانكان .

(٢) ئەشك : ڕۆندك .

(٣) چاه : چاله .. وڤێ ڕێزكێ لەنگی تێدا هەیە .

(٤) وەخامەت : گرانی .

ته ل من سوهتی جه‌سه‌د

تــه ل مــن ســوهـتـی جـه‌ســه‌د جـان وجـگـه‌ر قـه‌لـبـێ لهاث

تــو دبــێ شــوبـهـی تــه‌نــوور هـلـبـوویـه تـێ نـار وئـراث

جـادوا ســیــم بـنـاگـووش [1] زه‌ری‌یـا زێـــڕی گـــوهـــار

دایـــه تـالانـــێ ل مـــن مـال ومـــنـــال مـــولـك وئـه‌ثـاث

چ بـــنـــالـــم چ بـکـــالـــم چ فـــغـــان کـــم چ ئـــه‌نـــیـــن

نـــاده مـــن فـــائـــیـــده ئـــیـــرۆ چ هـــه‌وار کـــم چ غیاث

دایـــه مـــن ئـــێـــش وئـــه‌لـــه‌م هه‌م کر ل من جه‌ور وسته‌م

کـــرمـــه مـونـقـاد ومـوطـیـع شـوبـهـی ئراضی [2] ویه‌راث

گۆتی من : بوومه عه‌لیل ، قه‌ط من نه‌ما صه‌برێ جه‌میل

گـۆتـی : (یـسـتـفـسـر عـنـدي) حه‌چی نك من بوو بوغاث

دل ژ مـــن بـــر ب خـــه‌ط وخـال وروخـــێ شـــه‌مـــســی مـثـال

کـــرمـــه مه‌دهووش و ب وی صه‌وتێ خوه‌ش وده‌نگێ غثاث

نـــیـــم بـــســـمـــل [3] تــو دبــێ بـوومــه ژ عـه‌جـز وکه‌ده‌ران

نـــیـــنـــه مــن صـــه‌بـــر وقـــه‌رار ونـــه ســوکـوون ونه لباث [4]

بــوومــه مـهسـتــووریٚ ب تـیـریٚ مـوژەئــیٚ پورٖ ب نصال

هــەر کــی مــن دیــیــه دبــیٚ ئـەڤ ئـەشعەرییه یا ڤناث

ژار ونــاچــار وبـــریـنـــدار وئـــەلـــەم کـیٚــشـم ئـــەز

هـــەر ژ وان چــاڤیٚ بەلەك زولفیٚ خەلەك ڤەوسیٚ دەثاث

دەرد وئـێـش وئـــەلـــەمـــیٚ عـشـقــیٚ ل من دایه جگەر

زەر وپـــەژمــورده [٥] کــرم هــەیـئـەت وحـالـم بوو رەثاث

کــرمـــه عــاری [٦] ژ حــەمـــی روتـبـــەء وئـەمـوالیٚ دنـیٚ

گـــەر وەفـــات کــم قــەط ژ مـن نـامـیـنـه میـراث وتوراث

سـونـبـول ونـێـرکس ورەیـحان وبـنـەفــشــان وگــــــولان

هـــەر ژ وان بـهــن کـه خـوه دوورکـــه تو ژ کار ودوکوراث

تـــو هــــەزان و ژ هــیـــزان و تـو ژ نـــوورشـیـنـــا شرین [٧]

هــەر مـــەدەدخـواهـــی بـــه هــادی ب هــەوار و ب غیاث

---

(١) سیم بناگووش : بن گوه پیی وەکی زیڤی .

(٢) ئراض : رائیٚخ ، گلده .

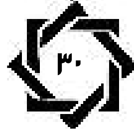
(٣) نین بسمل : نیڤ (بسم الله) ئەو ڤەکوشتیییٚ هیٚشتا تمام نەبووی ، و ژ نوی هاتییه دانان ل سەر ستوییٚ ، وهیٚشتا گۆتنا (بسم الله) یٚ یا ب نیڤی .

(٤) لباث : (اللبث) ڤەمان وئاکنجیبوونه .

(٥) پەژمورده : خەمگین ، کۆڤاندار .

(٦) عاری : ڕووت ، ڕویس .

(٧) هیـــزان ونوورشـــین : دو جهــن ل بــاکووریٚ کوردســـتانیٚ ، جهــیٚن شــیٚخیٚن نەقشبەندیانه .

وەر طالبیٚ عشقیٚ بە

وەر طـالـبیٚ عـشـقیٚ بـە بـەلاكیٚش وئـەلـەم سـەنج [١]
خـالــی بــە ژ دەردان وبــبــە عـاشــقــیٚ پــوڕ ڕەنــج
سـەرخــوەش بــە ب عـشـقیٚ ژ غـەمـیٚ دنـیٚ رەها بە
نــادانــی [٢] ئـەگــەر تـو ببـی سـەكـرانیٚ مەی وبەنج
قــاروون غـــەلــطــی بـوو كو ئەوی جەمعی كونووزە
لـەو عـشـقـە دەفـیـنـە وئـەڤـین سیم وزەر وگەنج [٣]
هەر كەس كو ب جەمعا زەر وسیم ئەو هەیە مەسروور
قـاروون صــفــەتـی تــیٚ هـەیـە نـابیٚژینە وی قەنج
ئـــەڤ صــدق ورەشـادەت تـو ب ڤـی سەیف وخطابەت
نـابـیٚـژنـە تـە : تو عاقلی بـەل باقلیٚ [٤] كەم صەنج
پــیــر گـــۆتــنـــە دنـــیٚ چــو قــەرارگـاهـا مـە نـیـنـە
ئـەیـیـامــیٚ دنـــیٚ ڕا ب حـەقـیـقـەت دبـیٚـژن پـەنـج
دونــیــیٚ نـــە مـەتـاعیٚ كـو ئەم پوڕ ژ ویٚ حەس كین
ئەڤ عومریٚ ل ویٚ صەرفی بكن بەختیٚ خوە كن زەنج

ئــەڤ دنـــێ ب خــوە دوشـمـنـە لێ بـنـەفش خويايە

تـەشـبـيـهی عـەرووسـانــە ب وی قــەلـب ودلان حەنـج

ئــەڤ كـەسـل وتـوانــی كـو ژ دەسـت نەفس ولەعينە

بـاعــث ئــەوە مــەشــهـووره دنێ شێرينە وەك مەنج

ئاخـرەت كـو مـەقــامــێ ئـەبـەد تـە چـو كـو غـەيـبە

نــك كــۆر دلان نـابــە شـيـريـن حــەس دكـە وی ڕەنج

يــا رەبـبــی ب ئـــيــمــانــەكـی كــامــل ژ دلـێ من

ســار كــە تـو دنـێ حـوبـا خوە دە قەلبی وەكی وەنج

ئــەڤ چاڤێ ڕەش وقەوسێ خوەش وڕوويێ گەشێ تورك

دل بــرنـــە ژ مـــن هـەم ژی ئــەوان ئاورێ پــوڕ غەنج

گــەر عــشــقــێ د دل چ ب دچـە ژێ غـل وهەم غەش

گــەر پــيــرێ مــە هــادی تـو ب عشقێ دێ ببی گەنج

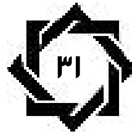
---

(١) سـەنـج : پاشـگرەكا فارسـیيە ب ڕامانـا پيڤـەر (مقيـاس) دئێـت ، ئانــەكو : مقياسێ ئەلەمێ ، پيڤەرێ ئێشێ .

(٢) نادان : نەزان .

(٣) سيم وزەر وگەنج : زيڤ وزێڕ وخزينە .

(٤) باقل : كەسەكێ ناڤدار بوو ب كێك عەقلیيێ .

دلبەرا سیمین بەدەنا ..

دلــبــەرا سـيـمـيـن بـەدەنـا ڕوو صـەبـــاح
جــان ودلـــم كــريــە بــريــن (بـالـرمــاح)
ســورمــەلـى [1] وعــەيــنـــەلـى وهـەر مــوژە
مـاويـــێ زەرێ زولـــف كــرن مـن صـوماح [2]
خـال وخــەط وزولـف ولـەب وچـــاڤ ودەڤ
شـەش ئاگرن وشەشە گوللەئن شەش صەباح
گەر حەمىيێ يەك جارەكى بن شوبهى تۆپ
دێ بـكـه تـــەخـــريـــب ووجــوودا صـحـاح
گــەر بـكـــوژن ســـەيـــيـد ومـەولا ، عەبيد
نـيـنـه ديـەت نـيـنه قــەود [3] ژى مــوبـــاح
گــەر ب سـەر كـوشـتـىيێ شەهيدێ خوە بێن
جـارەكـــى دى حــەى دبــن ئەو كن مراح [4]
مـــەوت ومـــريــن فــرقـەتـا جانان [5] بــزان
صــوحـبـەتـا جـانـانـه حـــەيات ونــەجــاح

فـەيـض وفـوتـووحـە ئـەدەبـا صـوحـبـەتـێ

تـێـنـە قـولـووبـان هـەزار ئـنـشـراح

گـەر تـو ژ ڤـێ خـەمـر ومـەيـا صوحبەتێ

نـووش تـو بـكـى دێ تـو بـبـى ئرتـياح

مـال وزەر وسـيـم وروتـەب دامـە وە

قـەلـبـێ كەباب من بەسە هەم ژى صوراح

ديـنـم ل نـك وە حـەمـىيـان هـوون حەمى

ديـنـن ل نـك مـن ژ مـە يەك (ذو صلاح)

هـەر كـى ژ راحـا ڕويـێ گـولـنـارێ يـار

يـەك قـەدەحـەك خـوار بوويە موستەراح

هـەر كـى ب زنـجـيـر وسـەرێ زولـفـێ وى

بـوويـە مـوعـەلـەق وى دى فـەوز وفەلاح

قـامـەتـێ مـەوزوونـێ وى طەبعێ كە جسم

هـاتـىيـە نـەظـمـێ وەكـى عقدێ ملاح

طـەلـعـەتـێ مـەحـبـووبـێ دبـن گوشوار [٦]

هـەر وەكـى گـلـيـاسـێ د بـەنـدا تـوفـاح

گـەر ب غـەلـەط جارەكـى پوڕسكەى ل من

دێ ب سـەمـائـى هـەڕە كـوشـى كولاح [٧]

مـورغـێ دلم [٨] بەندى بوويە ب گيسوان [٩]

مـا ژ فـرپـيـنـێ پـەڕ وبـاسـك وجـەنـاح

هەر کی ب دو صادێ د بن هەردو نوون [١٠]

(صـيـدَ فـقـد صـار كـمـاء قـــــراح)

دل کـــووه دەلـــيـلـــێ خـــوه دی بـــوو ذەليل

(مـــيـــلـــه عـــن كـــل هـــوى الـنـفـس راح

كـــل مـــن احـــتـــرق بـــنـــار الـــهـــوى

نـــجـــم ســـعـــادتـــه فـــي الأفـــق لاح)

هـــادی بـــزان ذکرێ خەط وخالێ دۆست

مـــەرهـــەمـــە بـــۆ قـــەلبێ کولێ پورِ جەراح

---

(١) سورمەلی : چاڤ کلدای .

(٢) صوماح : خوه ، کەواندن ، لێدانا سەری .

(٣) دیەت ، قەود : دانا پارەی پێش خوینا کوشتی ڤە .

(٤) مراح : خۆشی .

(٥) جانان : دلبەران ، خۆشتڤییان .

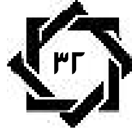
(٦) گوشوار : گوهار ، خەلەك .

(٧) کولاح : دژوار .

(٨) مورغێ دل : تەیرێ دلی .

(٩) گیسۆ : پرچ .

(١٠) صاد : چاڤە ، ونوون : برویە .

ئەى دلێ نادانێ مرى

ئــەى دلــێ نــادانــێ مــرى شـوبهى لاخ

رابـە طـەرەب بينە خوە تەشبيهى شاخ

طـەيـرەكى پابەستەئى تو دەر قەفەس

نـيـنە مەقامێ تە ئەڤ ئەيوان وكاخ (١)

عـالـمـە ئـەمــرە وەطــەن وجـايـێ تـو

تــو دبـــێ جـايــى مـن ئـەڤ سەنكولاخ

مــەخــزەنـــێ ئــەكــداره دبـێـژن دنـێ

(ســن اوكـأيـا لـدانـمه غدار لغنه باخ)

رۆژەكــێ ئـەلـبـەت ژ ڤـێ دونـيـا دەنى

تـو دێ ب قــەبــرى هـەڕى با ئاخ وواخ

تـــو هــێ غــافـلــى ب تـــەمـامــى برا

رابـــە ســەفــەر پيشە بپرسە سوراخ (٢)

نــيــنــە قــەرارگـاهــێ تـە دونـيـا فەنا

وێ تــو بـكـى رۆژەكـێ ژێ ئـنـسلاخ (٤)

پــوڕ تــو مــەخــۆ ژ نــاز ونەعیمێ دنێ

پــوڕ مــەرەضــەك پیسە دبن ئنتفاخ [5]

پاك تــو هاتــی ب دنــێ ژێ هەڕە پاك

و تو مەكە مەسكەنێ خوە ئەڤ مەناخ

دنــێ ب ڤــێ وســعــەتــێ تــەنــگە بزان

عــالـــەم بـــەلایـــە وەســیـــع وفــراخ

فــەرق وتــەمــیزی تونە ڤی عەصری دا

بـــەقـــلـــە وكـــارود ویــەك ئەو ئسپناخ

شـــاهـــێ بـوخـارا ب خوە ڕابە ئەگەر

یـــەك وی ببـیـنـــن وێ شـەیخێ سەلاخ

تـــو دكـــی نـــەومێ د فراشێ حەریر

پوڕ هەنە مەحرووم ژ سوراخ و بوراخ

حوبـبـا ڤێ دنــێ تە كری كۆرە وكەرە

نــاجــهــی قـــەط شـین وگرین وصوراخ

هــادی ئــەگـــەر عــاقــل وفەرزانەئی [5]

عــەقـــدا ڤـــێ بـــووكـا دنێ كە ئنفساخ

---

(١) كاخ : قەسر .

(٢) سوراخ (سوراغ) : لێگەڕیان .

(٣) ئنسلاخ : ژێڤەبوون .

(٤) ئنتفاخ : وەرمین ، پفبوون .

(٥) فەرزانە : عەقلدار .

(المنه لله) كو ژ لوطفا شەهێ سەرمەد

(المنة لله) كو ژ لوطفا شەهێ سەرمەد
مـن دی ب عەیان زولفێ دو شەهمار ل سەر خەد
دل گەستی دو شەهمارێ وی دا زەهرێ هەلاهل [1]
لازم كو تەداوییە ب تریاقێ غەم ودەرد
دائم ب ئەڤینێ تو ژ دل باقێ لەعینی
مالدارێ نە عاشق رەهێ راحەت ل وی بوو سەد
ڕوو ئالێ شیرین خالێ ب وی لەعلێ زەلال
سوهتی دلێ من ب ئاگرێ عشقێ وكری قەد
حینا كو برینـدار كری دل ب شەواتێ
(بالجملە) ژ مال و وەلەدان دل كری وی سەرد
ئاری كو ژ باری ب دلان بیتە مەحەببەت
شا نابە ب غیر ژ باری تەعالا ب تو [2] مەقصەد
هەر خامێ ژ عامێ چ دزانت ڤێ مەرامێ
وان جاه ومەناصب هەیە دلخواه نەشرین قەد
هەر صەرفی ونەحوی ومەعانی وبەیانی
هەم وەضعیێ بێ عشقێ هەبا بوونە ئەوان كەد

لــەو ئالــەتـــێ تــەفسيــر وئـەحاديــث و د فقهێ

تــەفـســيــر وئــەحاديث سەيەيە دەركە ژ دل بەد

دەرنـاكـەڤـە بـــەد ژێ ژ دلـــێ ســاهـــى ولاهــى

(إلا) كــو ب عـشـقــێ ببـەهـى هــەم ژى مـەشهەد

هــەر عــشــقـــە ب فـريادرەسـى [3] تــو وهــەوارى

نــە مـــال ومـنـال فەضل وهونەر علمێ موجەررەد

تـــو سـاغـــى بـــريــنـــدارێ بــريــنــدار بە توساغى

تــو حـەيـى مـرى بـمـرە تـو حـەيـى ب موحەممەد

جارەك تـــو ب عبـرەت ڤەكە ئەڤ چاڤێ د خەو دا

ئــەسـكـەنــدەرێ قەرنەين ل كويە چێكرى وى سەد

ئـــەڤ مـال ووەلــەد جاە وروتـەب جوملە عەدوون

گـوهـدێـــرە تـو قورئانێ كو تەصديق دكە بێ حەد

ڕۆژا كــو دو ســـاقـــێ تـــە ل تـــە بـێــنــە پـێـچـان

حــەســـرەت دكـشـيـنـى ونـەدامــەت كى تو بێ عەد

ئەو كەس كو ژ دونيێ خوە كشاند وخودێ حەسكر

ديــن نــيــنـــە تـــو ديـنـــى تو ئەسيـرێ سەبوع ودەد

ئـەى هادى تـو ڤى قەلبێ مرى حەى كە ب هممەت

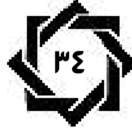
دەر صـوحـبـەتـێ وى شـاهـێ هەزانىيێ ژ سەرحەد

---

(١) زەهرێ هەلاهل : ژەهرا كوژەك .

(٢) تو : چو ، هيچ .

(٣) فريادرەس : ئەوێ د هەوارێ دئێت .

حصنیٚ حەصین عشقە بزان

حـصـنـیٚ حـەصیـن عـشقە بزان
هـەم ژی مـــەنـاص وهـەم مــەلاذ
دائــم ژ بـــۆ نـــەفـسـا نــزان
هــەر عــشـقــە حـامـی وموعاذ

نـەفسا خـەبـیـثا پورٖ خەسیس
نـابــە مــوطـیـع وهـەم ئـەنـیس
هـەر پـیـسە هـەم نـابت نەفیس
ئـــەویٚ ب عــشـقــیٚ بــت جـوذاذ

بـفـکـر د ڤـیٚ چـەرخیٚ کەبوود
بـەربــاد داد عــاد وثــەمــــوود
کــان حــاتـەمیٚ پورٖ بەذل وجوود
ئــفـنــا کــری وان هــەم فــەذاذ

هـــەر رۆژ هــەزار عبـرەت هەیە
دل کــۆرە نـەفس ژی هـەم صەیە
حــەس کــریـــە دونـیـا قەحبەیە
هـەم خــەمــرا ئـەنـگـوور وئەذاذ

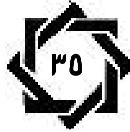
دونـيـا مـەتـاعـەك فـانـيـيـە
ئـەهـلـێ د وێ هـەر جـانـيـيـە
نـابـە ژ وێ قـەط راضـيـيـە
(إلا) رەزيـل ئـەهـلـێ بـەذاذ

حـوبـبـا خـودايـێ باريـيـە
كـوشـتـى وى نـەفـسـا نارييە
نـوور دايـە ب ئـالـێ تـاريـيـە
ژ عـصـيـانـێ دايـە وى نـەفـاذ

بـولـبـول ژ طـەيـران عشق سۆت
عـوشـشـاقـى هـەر بەحثا وى گۆت
وان ژ طـەيـرى دى كرنە سوكووت
لـەو وان نـەبـوون عـشـقا هەذاذ

وێ قـامـەتـا شـمـشـاد ونـەى
بـيـنـە ب كـەنـارى تـو ب مەى
مەى حوببە قەلب كريە وى حەى
گـەر چ ضـەعـيـفـە وەك رەذاذ

هـادى صـراطـا مـوسـتـەقـيـم
هـەر حـوبـبـە بـوو رەببێ رەحيم
كـوشـتـيـيـە وى نـەفـسـا لـەئيم
غـەيـرى ئـەوى ڕێ بـوونـە شاذ

دلبەرا سەروا سەهیٚ من

دلــبــەرا ســەروا ســەهــیٚ مــن
دل ژ مــن ویٚ کــریــە کـەرکەر
چ دبــت رەبــبــی شــەهــیٚ من
کــو دەوا کـــە دلــیٚ مــەرمــەر

کـوشـتـیـییٚ دل دەست حەبیبە
ئـەوە جــەرراح وطــەبــیــبــە
عــارفــیٚ ب دەردیٚ کــەئـیـبـە
ددە وی ســرکــە یــا ســوکــەر

جــانــیــیٚ جــان وجــەنــانــە
قــائــدیٚ رەوضــا جــنـــانــە
مــەلــجــەئــیٚ ئـەمن وئەمانە
لــەولــەیـا گـیـسـۆ موعەنبەر

گــەردەنـا شـــووشـــە مـثـالـی
طــەلــعــەتــا شەمع وشەمالـی
ئــەبـــروێ قـــەوســێ هـلالـی
دلــێ مـــن كـرنـە مـوعـەططەر

زەريـا ســـۆرگـــولا طـەلعـەت
وەكـــی ڕوونـشـتـی د صـوحبەت
مــەجـلسا دووری بوو جەننەت
رەقـــصـــی جـــان ودل وســـەر

لـــەو (ألـست) تێتە وی بـيـرە
دكـــــــە زاری ونــــــەفـــيـرە
دچـــە هێــلــيـــنـــا مونـــيـــرە
(لا مـكـان) گــۆتــنـە ئەو دەر

وارد ئـــەو عـەسـكـەرێ رەبـبـە
دگـــهـــی مـــەعــدەنـا قــەلبە
ظـولـمـەت ونــوورێ ب حەربە
ظـولــمــەتــێ ژێ دكە ئەو دەر

ذەوقـــيـــە حـالــێ مـــە گۆتی
كەشف كر خوەش مەلێ بۆتی (۱)
جــامـــــدێ جـــاحـــد گـــۆتـی
دكـــە ئــنـــكـــارێ ســـەراسەر

هــەچــی ئەرواحێ (ألست) ی
هــەبــوو وان ئـولـفەت ومەستی
کــو کـەتــن عــالــەمــا هەستی
دکـــن ئـــەو دۆســـتـــی بەرابەر

هــەر چ بــوو ژ ئەصلی جودایە
دوور بــوویــە ژ بەحرا خودایە
دکــە ئــەفــغـــان ونـــــەوایــە
بــکـــی دا وەصــلا مـوقـەررەر

حــەمــی یــەك ئەصله ووجووبە
وەیــە نـــاڤـــێ غەیب غویووبە
نــەبـــوون ئـمـکــان وعـویووبە
نەبوون ئەعراض ونە جەوهەر

ئـــســتـــوا گـــۆتـــنـــە ئـــەڤ حال
هەبوو عشق نەبوو خەط وخال
نـــەبــوو عەرش ونە مەه وسال
نــەبوو ئەڤ چەرخێ مودەووەر

نـــەبـــوو ئــەعـیــانـــێ د ثابت
نـــەبـــوو ئـــەرواحـــێ موسامت
نـەبـوو ئـەمـــثــالـێ مـــوفــاوت
نـــەبــوو ئـەشـبــاحێ مـوکەررەر

خـوداى كـر مـننەت ووجوودێ
هـەمـى هـانـيـنـە ووجـوودێ
دا بـــبـــن بـــۆ وى سوجـوودێ
بـگـــەڕن شـــاد وموفـەخـخەر

خـودێ ئـــەڤ جـنن و د ئنسان
خـــەلـق كـر جوملە ب ئحسان
دا بـــبـــن سـەجدە ب ئـــذعان
ژ بـــۆ رەبـبـێ خوە يێ ئەكبەر

عـاشـــق ويـارێ مـــەجـــازى
كـــو دكــــــن زارى ونــــازى
ژ خـــودێ چـێـبـوويـە گازى
تـــونـــە وان عـەقلێ مونەووەر

وەكـى يـــەك فـــانــى ببينن
گـاڤـــەكێ د صوحبەتێ ڕوينن
جـــەذبـــەيـەك دى ژێ ببينن
دێ بـكـــيـن ئەصلێ موطەههەر

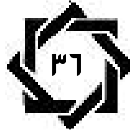
غـــافــــل و ژار و فـــەقـيـرن
ب هــــەوا نـــەفسێ ئـەسـيـرن
ئـەگـــەر ئـــەم شـاه وئەمـيـرن
مـــە تـو نە د عەقلەكى ئەنوەر

مــــه شـــــه‌ب ورووزێ خـــه‌یاله
كـــو چ بـــوون ژن و رجـــالـــه
دا بـــكــــن جـــه‌مــعــێ د ماله
ب خـــوه‌شـــی بـكـنـه كه‌ر وفه‌ر

خـــودێ یـــا ره‌بــبـــی كه‌ره‌م كه
مـــه ژ ڤـــێ فـــكـــرێ ب ده‌ر كه
مــه ب جانب خوه ژی جه‌ر كه
دا ببـیـن جـومـلـه موظه‌ففـه‌ر

هــادی ڤـــێ تــه پـورِ درێـژ كر
تــه ڤـــێ قـــرطــاسێ قرێژ كر
تـــه مـــه ژی كـــه‌رِ وگـێـژ كر
ژ خـــودێ تـێـتـه مـه ره‌هبه‌ر

(١) مه‌لێ بۆتی : مه‌لایێ جزیری .

(رب العباد) چێكر مەعاد

(رب العـباد) چـێـكـر مــەعــاد
دا نــيــك وبــەد پــێ بـن تـەمـيز [١]
مــەوت وحـــەيـات حـوسن وفەساد
كــر ئــمـــتــحـان رەبــبــێ عــەزيز

دونـــيـــا وەكـــى شـــەهد وعەسەل
شـێــريــنــە بـۆ ضــەربـێ مەثەل
تــەشـبـيـهی ثـوومە هەمە بەصەل
تــووژە ل نـــك عـــەقــلــێ عــەزيـز

كــەتـنـە د قــەبــران بــوون عەدەم
ئــەصـحـاب وهــەم ئـەهلـێ كەرەم
نــيــنــە مــە عـبــرەت يەك دو دەم
كـو ئـەم ژی قەبر دێ كن گوريز [٢]

لــەورا كــو نـەفـس وهـەم لـەعين
چـێــكــرنــە دەر بـاطـن كـەمـيـن
بــوون مــوفـسدێ پورِ بوغض وكين
مــە ژ بـۆ جـەهـەنـنـەم كـرنە ڕێز

ئەڤ چار سوكوون وهەم ژی جووع
تـەنـهـائـی وتـەركێ هـوجووع [٣]
گــۆتــن دكــە نـەفـسـێ خـوضووع
نـــەفـس دونــە مـثلی حوبل وكيز

لازم ب دەســت عـشـقــا غـــەدار
ســوهــتـــن ببـينـە مـثـلی نـــار
عــاری بــبـــە ژ عـــەيـبـان وعـار
هــنــگــی دبـت ئـەو پـورِ مـەزيز

زولــف ووروخ و خــالــێ حـەبـيـب
بــيــنـــە خــەيـالـێ گـەر لـەبيب
رابـطــە كــە ب وەجهێ عەجيب
دێ ئـــەو بـبــت خوەش خيزەخيز

فـــەوز وفـــەلاح وهـــەم نـەجـات
هــەم كـــەوثـــەر وئـابـا حـەيات
حــوبــا حـەقـە حـەتـتـا مەمات
حــەتــتـا ب رووزێ رەستەخيز [٤]

خـــوەش كــە ب عـشقىَ ديكىَ دل
دا خــالــى بــە ژ هــەر غشش وغل
دوور بــە ژ وەصــفــا ئاب وگـل [٥]
دل هــل بــە تــىَ صــەوت وئـەزيز

ڕوونـــە ل نــك ئــەهــلــــىَ دلان
لـــەو ئــەو بوزورگن هەم كەلان [٦]
هــەر صـوحبەتەك وان وەك گولان
دل پــىَ دبــت پـــوڕ عـشــق ريـز

هـــەر عـــابــد وصـووفـيــىَ خــام
نـــيـنـــە ژ عـــشـقــىَ وان مــودام
بـــەحــشــى مـەكـە و ژ كاس وجام
نـك وان نـــەخـوارن خــەمــرا تيز

هـــەر چ نــەخـوار ژ عشقىَ شەراب
دل وى نــەبــوو ب حـوبـىَ كەباب
وى فـــەهـــم نــــەكــر سـررا كتاب
مــن مـوخـتـەصەر گۆ هەم وەجيز

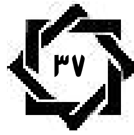
زەرريــن گــوهــارا زولـف حـەرير
گــەردەن شـــەمــالا خــەد مـونـيـر
مــن دى ژ مـــن چوو سەد نەفيـر
ئاە مـن ژ دەست ئەڤ چار چيز [٧]

قـــەوســـێ ڕەش وزولـفـــێ دگەش
ئـــەو گـيــســووانــێ مـسـك وەش [8]
ئـــەو غـەبـغـەب وچاها حەبەش [9]
دائـــم ل دل بـــوون عـــەطـــرێ بیز

هــــــادی ژ چـــــارســـــــەد دە و دە
ئـــــمــــداد طـــەلـــەب کـە دا بـدە
نـــوور وضـيـــا ب قـــەلـبــێ گەدە
(بـالـــصــــاع والـكـيـــل القـفـیز)

---

(١) نیك وبەد : باش وخراب .
(٢) گوریز : ڕەڤ .
(٣) هوجووع : نڤستن ، ڕازان .
(٤) رەستەخیز (رەستاخیز) : ڕۆژا قیامەتێ .
(٥) ئاب وگل : ئاڤ وتەقن ، ومەبەست پێ مرۆڤە ئەوێ ژ تەقنێ دورست بووی .
(٦) بوزورگ وکەلان : مەزن .
(٧) چار چیز : چار تشت .
(٨) مسك وەش : وەکی مسکێ .
(٩) غەبغەب وچاه : بن ئەرزنك وچالا ئەرزنکێ .

(الله) كو كر عينايەت

(الله) كــو كـــر عـــنـــايـــەت
مــەصقەل وی كر دلىٚ پاس [1]
هـــەم ژی وی كـــر رعـــايـــەت
دل خـــالـــی كـــر ژ وەســواس

يـــەعـــنـــی ژ دل وی زەرقـــىٚ
ئـافـێـــت ب نـــارێ عـشـقـىٚ
مــەئـيـــووس كری ژ خـەلقىٚ
هـــەم حـفـظ كـــر ژ ئەرجاس

عـــشـــق نـــە ب گـريـن وزۆرە
ئـــەو فـــەيـض ونـــار ونـــوورە
دل پـــىٚ حـــەريـــق وســـۆرە
بـــابـــاری كـــر وی ئـيـنـاس

حـــەتـــتـــا ب زولـف وخـالـێ
وێ دلـــبـــــــەرێ دەلالـــــێ
دل نـــيـــنـــە جـووش وحالـێ
نـــابـــت نـــەڤـــێ ژ ئـەدناس

عـــشـق گـەر چ ئـەو مەجازە
وێ بـــەحـــث ژ خـــەط وغـازە
بـال حـــەق ڤـــە كـــارسـازە
ڕۆژێ مـــە پـێ چـن ئەی ناس

ئـاه ڤـێ پـــەڕێ تـو بەس كە
دەربـاز كـە تو ژی لەس كە (٢)
هـەر تـو ژ خـودایی حەس كە
راضـــی بـــە تـــو ب پــــالاس

ئەو كەس كو حەس كر (أللّه)
دل وی دســۆژە هـــــەر گـــاه
هـــەر گـــەه دكێشت ئەو ئاه
دا بـكـوژە نـەفـس وخەنناس

ڕێ دوور وپـــــوڕ درێــــــــژە
قـــــەلـبـــێ مـــە پـوڕ قرێژە
مـــە نـــەكـــر ئـــەو نـمێـژە
مـــەنـــعـــا مـە كە ژ ئەنجاس

دەسـمـێــژ ومـێـژێ صووری
دل نــابـــه پـــێ بـەلووری
ژێ نـاچـتــن کـــــەدووری
مـــه نـیـنـه عـەقلـێ ئەکیاس

(إن الـصـــلاە تــنــهـــی)
گـــوە دێـــرن هـــوون ب دلها
قـــورئـــان دبـێــژه ئـــەڤ ها
مـــان ئـــەم ب فـەقـر وئفلاس

گـــەر تـــو دڤــێ شـــەریعەت
تەطهیــر بـکــی طـەبیعەت
دوور بـــە ژ هـــەر چ بیدعـەت
ســەیــدائـــی بـە ب ئەنفاس

هـــەر نـــەفـــەس و مـەواقیت
کـــو تـێـنـــە وان یـــەواقـیت
ضـائـــع مـــەکه ب حەوانیت
ئـــەڤ لوءلـوء وئەڤ ئەلماس

گـــەر تـــو دڤــێ خـەلاص بی
هـــەم عـاشـق و ژ خەواص بی
ڤــێ بـەحـرێ دا غەواص بی
ئمداد کە غـەوثــێ ئەرڤاس (٣)

هـــەر عـــشـــقـــە رەهـبەرێ تە
هـــەم ســيــم وهــەم زەرێ تــە
هـــەم مـــێـو وهـــەم بەرێ تە
هـــەم بـــۆ تــە خضر وئلياس

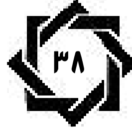
هـادی مـــە قـوطـب ورەهبەر
هــەم پـــادشــــاه وســـەروەر
هــــەم شـــاهـــێ بـازێ ئەکبەر
شـــاهـــێ هــەزانـــە حەق ناس

---

(١) دلێ پاس : دلێ ڕەش وەکی پارچەیا شەڤێ .

(٢) لەس کە : لەز بکە .

(٣) غەوثــێ ئەرفاس : مـەبـەسـت پـێ سـەیـد صبغەتەللاهێ هیزانیـیە کو ئێك ژ سەیدێن بنەمالا ئەرواسیـیانە ، وشـێخەکێ ناڤدارێ نەقشبەندیـیان بوو ، وشاهێ هەزان ژی هەر مەبەست پێ ئەوە .

تەصفيا دل كە ب مەى

تەصفيا دل كە ب مەى … فايدە چ ئەڤ ريش وشاش
بينە ب ساز وى چو نەى [1] … گوه مەدە لبسێ قوماش

باطنى بە تو موريد … ظاهرى بە نابەيد
دێ ب ڤى دێوێ مەريد … كۆر ببە شوبهى خوفاش

هەر چ ئەووەل وى هەبوون … ئولفەت وعشق وجونوون
دێ ببە ئيرۆ زەبوون [2] … عاشق و زار وقەلاش

سەح كرى دل يەك سورووش … لەو دكە ئەو پوڕ خورووش
ديزا وى تێ پوڕ ب جووش … چێ دبە ژێ ئرتعاش

كبر ورياء وحەسەد … ڕەش كرينە وان كەبەد
صاحبێ وان بوونە بەد … گەر چ بنەقشينە قاش

سەعیێ د عشقێ بکە
نەقشی بە ذەوقێ بکە
چ دکی ب صدقێ بکە
ڕاست ودورست بە تو باش

ڕاست بوو ئەلیف بوو سەرە
هەر چ کو خوارە خەرە [٣]
دل تژی شوور وشەرە
کارێ وی هەر تم کەلاش [٤]

عاشقێ شووریدە [٥] بە
هەر ب وی پەژموردە [٦] بە
عەقلێ مەعاد دیدە بە
بەس کە ژ عەقلێ مەعاش

ئاورێ وان دلبەران
نازێ ئەوان عەنبەران
بۆ دلی وەك خەنجەران
جەرحێ دکە قەلبێ لاش

زولفێ ڕوومال ودەلال
گیسووێ شەب ڕەنگ خال
لێڤێ شیرین وزەلال
مەرهەمە بوو قەلبێ خاش

تو وەرە جارەك ب ناز
ڕوونە ل سەر چەشمێ باز
دەرخە ب چەنگال وگاز
تو ژ دلم خاش وقاش

هەر توی مەوجوود وبەس
هەم توی مەعبوود وبەس
هەم توی مەقصوود وبەس
ڕەببی نەکی من تو شاش

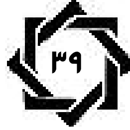
دونــیــێ ب خــوه مــەعبەره　　گــۆتــنـــێ هــەم قــەنطەره
نــامــیــنـــە کــەس لــێ سەره　　جــەنــگ وجــدال وسواش [٧]

ســۆرگــول وهــەم ژی بنەفش　　خەددێ گەش ئەو زولفێ ڕەش
وەك وی تـونە خووب وخوەش　　هــەم ژی هــەشـاش وبـەشاش

هـــادی ژ قـــەوســـێ هــلال　　بـــوویـــە بـــریــنـدار ولال
تـــێـــتـــیـــە کـەرب ومەلال　　جـــاره وهـــامـــە وطـــاش

---

(١) چو نەی : وەکی نەیێ .
(٢) زەبوون : بەنی ، ئێخسیر .
(٣) خەره : کەره .
(٤) کەلاش : دویڤەلانکی وخاپاندن .
(٥) شووریدە : موشەووەش .
(٦) پەژموردە : غەمگین .
(٧) سواش : شەڕ .

دل كو غەم ودەرد وعشق

دل كــو غـــەم ودەرد وعــشــق — تـــێ نـــەبـــە نـــابە خەلاص
بـــاڤـــێ ب وێ ژ قـــەلبێ زرق — هـــل بــــە تـــێ نـبراسێ خاص

داغ كــــە ب عـــشــقـــێ دلــە — ژێ هــــــەڕە غـــشـــش وغــلــە
فــايــــــدە چ خـــــەلــوە وجلە — عـــشـــقــــــە مــــەلاذ ومـــەناص

نـــــەفــســـێ خـــەبـيـپ وكــەرە — ســـــەوق كــــە د خـەيــرێ هەڕە
گــا كـــــو د جـــۆتــــى نــەڕە [1] — لازمــــــە ژێــــــڕا مــــصـــــــاص

قــــەلـــبـــێ كـــــەڕ وكـــۆر ولال — گـــەر نـــــەخـــوە خـــەمرا حەلال
نـــيــنــــە وى يــەك جەذب وحال — نــــــابــــــە ژ جـــنـــســـێ خەواص

ڕوونــــــە ل نــــــك دلـــــبـــــەران — تــــــەڤ بــــــدە وان شــــەهپـەڕان
دل ب خـــوە دا كـــەيـــــبــــەران — ژێ هـــــەرە ئــــــەو حاص وباص

نـــازێ شــــێــــريــــن كاكولان [2] — زولـــفـــێ ڕەشـــێ ســــەر مـــلان
صـــوحـــبـــەتـــا ئـــەهلـێ دلان — هـــەر ســـێ خوەشن وەك لەواص

چــــاڤ ڕەشــــــێ نـــركـــســـين — قـــــــەددێ بـــلـــــنـدێ حەسين
گـــــەردەنـــا ســيـمـيـن مــەسين — دل د ئـــــــــەوا بـــــوو رەقـاص

هـــەر كـــى ب ئـخـلاصـىٚ تام		ڕوونـــــە ل نــــك ئـەهلـىٚ جام
دىٚ بـــخــــوە دائـــــم مـــودام		نــــســـبـــــەت وهــەم ئختصاص

چـارســەد وهــــەم ژى دو شەش		فـــەيـض دىٚ ژ چـارسەد وشەش
نــــۆت ودوىٚ كـــــر وى خـوەش		ثــــــەديــــىٚ ئــەوان ئـمـتصاص

قــــەلــــبــــىٚ ڕەشــىٚ قـيـروەش		گـەر نـەكـە صوحبەت وى گەش
هــەر دىٚ بيمار (٣) بە ونەخوەش		نـــابـــيــنــــــە ئـــەو ئـنـحـمـاص

صــوحــبـــەتـــا ئــەهـلـىٚ دلان		شـــوبـــهـــى بـنـەفشە وگولان
خــــود بـــيــنـــيـــا ڤـان ملان		بـــاعـــثـىٚ فـــەقـر وخەصاص

پاشڤە چوون ئەڤ خوەش مەلان		هــــوون وەرن ئـــــەى جـاهـلان
بـــهـــــن كـــــن ژ وەرد وگـولان		مــــەبـــنـــە ژ فەيضـىٚ مەحاص

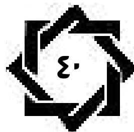
صــوحــبــەتـــا فــەضلا خودا		گـــــيٚـــــڕا خـــودىٚ ڤـــا وى دا
نـــابـــيٚـــــژە شــــاه وگــــەدا		بــــوويـــــە مـوسلمان شەماص

شـــــەيـــــطــــان د دامـار كـرا		ســـــــەد كـــــرىيـــە ئـەى برا
بـــــەحـــــرەئـــــىٚ نـوورا سـەرا		نـــــاكــــى تـــــو قـــەط ئحتـراص

هـــادى خـــــــــودا هـــاديـــە		تـــەبـلـيـــــغ ژ تـــــە كافيـــە
هـــــادى مـــــوضـــــل بــاريــە		دوور بــــــە ژ ئـــــەهلىٚ شەياص

---

(١) نەڕە : نە هەڕە ، نەچت .
(٢) كاكول : پەرچەم .
(٣) بيمار : نەخوەش ، بريندار .

ئەی دلیٚ تێرە ب عشقیٚ

ئـــەی دلـیٚ تـێـرە ب عـشـقیٚ تـو بکە کەسبیٚ بەیاض
دا ببـی مـەعـدەنا ئـەنــواریٚ خــودا شـوبـهـی ریاض
دلـیٚ ئـنـســانــی کـو ژ یــەنـبووعیٚ ئەڤینییٚ ڤەخوار
مـــثــلـی زەرعـــە ڤــەنـەخـوە ئابیٚ ژ ئەمطار وحیاض
دل تـــژی رەیـــن ودەرەن بـــوویـــە تـــەداوی مـە نـەکـر
چ بـــەلادەت ل مـە کـو بووینە ئەم جوملە خەضاض
گـەر ســـەری ئـێـشـە ل تـە یـا خود ئەلەم بێتە ددان
دیٚ تـــەداوی تو بکی ب صەندەل وهەم ژی ب حوماض
ئـــەڤ دلـێـن قـاسـی ومـەرمەر ژ دنیٚ حەس دکن ئەو
بـوونــە کـەر نـابهن ئەو پەندیٚ حەمی بوونە مەراض
نـــەکـــرن نـــاســـی طـــەبـیـبـان ئـیـلاهـیـیــیٚ دلان [1]
چو کو خـود بینە هەیین قەلبیٚ ئەوان نابە مەضاض
دل ب چـاکــووچ وکـولـنـکان و کـــەرانــیٚ صـوحبەتیٚ
گـــەر نـەبە نەرمی ژ وی ناوەشە پاس شوبهی فوضاض

صوحبەتە پێ دبە حەی قەلبێ مری شوبهی میاه

دبە فەرسوودە [٢] قولووبێ گەر ببە ئەڤ ئاڤ موضاض

نابە هشیارێ ژ خەو دیدەئێ ئەڤ قەلبێ خوار

لەو ب غەفلەت تە ئەوی کل کرییە بوویە غەماض

عەرشێ رەحمانە بزان قەلبێ حەچی موئمنێ پاك

تە چڕا کریە دلێ خوە ژ بۆ شەیطانی ئضاض

قەلبی مەمسووحە دکە ژ صوحبەتێ نفرین وبەعاد

گەر لەعین جوتیە وی قەلبێ شەبەھ لەحمێ عەضاض

شوبهی جوعلە [٣] دکە نفرین ژ بهنا د گولان

خستیە رەوشێ وی پۆزێ دکە بهن وی ب غەضاض

نە صیانەت نە دیانەت ژ وی کەس نابینە قەط

وی خیانەت وی جنایەت کری ڕێز مثلی فضاض

دل کو مەحبووبێ خودا بت و ب وی ڕا بوو نەڤین

بوویە مەمسووخ وبیە قاسی ب تەشبیهی قضاض

راحەتا دین ودنێ هەر ب ئەڤینێ تو بزان

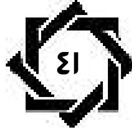
هادی هەر ئەهلێ دلن دل دکن ئەو شوبهی محاض

---

(١) دیارە تشتەك ژ ڤێ ڕێزکێ یێ کێمە .

(٢) فەرسوودە : ئەو تشتێ ئستهلاك بووی .

(٣) جوعل : کێزگولۆل .

ڕاست ودورست ئەز دبێم

ڕاست ودورست ئەز دبێم / فەرشێ كرم حەق بساط
دل كو ژ عشقێ بوو كێم / ناجیە دێ حەق صراط

بەلدەئێ عشقێ خوەشە / تێ بكە جارەك مەشە
دێ بكە قەلبێ ڕەشە / هەر ب خودێ ئرتباط

مەنظەرێ خووب ومونیر / پیرێ درەوشەن ضەمیر
بوون ژ بۆ بالێ ضەریر / مورشدێ حەق بێ شطاط

گیسووێ مەنجەستەری / زولفێ د ماوی زەری
چار موژی و دەروەری / دانە دلم پوڕ شەواط

طەلعەتێ گولنارێ یار / قەلب ودلم كریە نار
وردێ ویە ئاه وزار / تێ ژ وی صەوت وصیاط

طوررەئێ عەنبەر شەمیم / هاتی ل سەر دێم ودێم
دین بووم ودل بوو دونیم / گوفت وگۆ بوو شاط وباط

هـەر كـی وی جامەك مودام رێـتـی ب كـام وی دی كـام
دوور بـوو ژ صووفیێ خام خـانـەقـە هـشـت ورباط

مـەیـخـورێ مەی ئەنگووری بـوو ژ خـودێ دوور وبەری
سـەرخـوەشـێ عشقێ زەری بـوو ژ بـۆ لـوطفـێ مەناط

مەی بخوە تو ژ خوە هەڕی هـەر چ ڤـەخـوار ڤـی دەری
بـوو وەلـی دی سـەروەری دوور بـوو ژ بـهـنـا حوطاط

مـن دڤـی عـەصـری نەدی یـەك بـۆ ژ حەق بوو كەدی
هەر كی من دی وی خوە دی مـا د نـێـڤـە ئـەهلێ رطاط

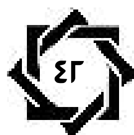
نـك خـودێ دل هەر نەشین تـو ڕێ ل دل بـرەشـیـن
بـەیـتـا لـەعـیـن هەلوەشین دا هـەر ب ئـاڤـێـژ ضـراط

مـەسـكـەن ومـال ومـنال ئـەهلـێ دلان دی خـەیال
مەعدوومێ مەحضە ب حال دونـیـەء ومـلـك ورهـاط

زێـڕێ زەر وزیـڤـێ قـال هـەر كێ حەباندی بوو ضال
حـوبـبـا دنـێ یـە وەبال بۆ وێ مەكەن هـوون زیاط

حـوبـبـا خودایـە نەجات كـەوثـەر وشـەهـد ونەبات
دل ب وی دیـتـی حـەیـات صـاحـبێ وی بـوو عەطاط

هـادی بـزان تـو یـەقین رەهـبـەرە حوبب وئەڤین
هـەر ئـەوە (حبل المتين) هـەم ژی سـورور ونەشاط

بولبول ب هەزار ئاواز

بولبول ب هەزار ئاواز   بۆ گول هەیە ئەو چلماظ
وەك نأیە ب صەوت وساز   هەر عشقێ وی کر ئیقاظ

پوڕ جار بەهار تێ ئەم   دەر غەفلەتن ودور غەم
نأیێ مە طەرەب یەك دەم   ئەم خشکن وهەم جمعاظ

گەر عاشقێ وی باغی   وەك صووفیێ بارداغی
بێژ تاغی هەوار تاغی   قیرین کە وەکی کو قاظ

جارەك ب طەرەب ڕابە   بایێ صەبا ل بابە
پوڕ عاشق وشەیدا بە   ئامانج بە ژ بوو لحاظ

ڕۆژ کو ل حەمەل جا کە   خوە عاشق وسەودا کە
ئەمدادێ ژ سەیدا کە   ئەفغان کە ب سەد ئەلفاظ

کبر وحەسەد وخودبین   بەرباد ئەوان دا دین
باڤێژ ب ئەڤین ئەڤ کین   دوور بە ژ حەچی جەوواظ

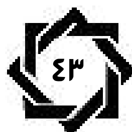
خوەش دەولەتە پورٍ فائق   گەر تو دێ ببی عاشق
نووش کە تو ژ مەیا رائق   گوه ژێ نەدێرە ووعاظ

ووعاظێ مورائینن   ئاگەهـ ژ دلان نینن
خودرائییێ د خودبینن   قەولێ د وانێ فەظظاظ

عاشق د ڕیا دۆستی   هەر چ کو هەبوون مەستی
دا و وی نەکر سستی   بوو عاشقێ دل لەظلاظ

گەر حوبب وئەڤین بی دل   صەبر ناکە دەمەك بێ خل
هەر دل کولە پێ دەر کل   با دل هەیە ئەو ملماظ

عشق وطەرەبێ هادی   هادی ژ بۆ هەر نادی
نادانی ب عشقێ نادی   ئەڤ قەلب ودل ب غەظغاظ

ئەڤ هەردو چاڤێ نرگسین

ئـــەڤ هـــەردو چـاڤێ نـرگسین وان دل ژ من بر بێ نزاع
هــەر ددو قــەوسێ قەلەمین وان تیر ل دل دان بێ دفاع
دل ب زنـجـیـرێ دو زولـفـان بـوو موقـەییەدها ئـەسـیـر
ئاخـری دل دیـن بـوو و هـەر چ دیــن ب زنجیـرن موطاع
قـامـــەتـا شـــمـــشـاد ونـــەی هـــەم طەلعـەتا گولنارێ نار
هــەر کێ دیت وی گۆ ژ بـۆ جان ودلێ خوە : (الوداع)
پـــورِ ئـەلـەمـکـێـش وبــریــنـدار ونـەحـیف وبێ کەسم
نــاکــە پــورسێ قـەط ل مـن مـەحبووب ویارا جا یەفاع
طـەوقێ گەردەن هەر کێ دیت ئەو ساعدێ سیمینێ یار
پـــێ ڤـــەدا طــەیــرێ هــومــایـی [1] سایەء و دی ئرتفاع
گــەر بـکـە تـەشـریف ب سەر بالینێ بیمارێ خوە دۆست
نــاڤــێ بـیـمـار کــو شـفـایـە دا کــو بـــێ سەر ڕوو شوعاع
لــــەذذەت وذەوق وطـــەرەب نـــیـــنـــە د ئـەسـبـابــێ دنێ
لـــەو ژ وان ئــەلــبـــەتـتـە ڕۆژەك دێ بـکـی تـو ئنقطاع

(قـــرة الـعـيـــن) وحـــەيات و (جنة المأوى) يە عشق

هـــەر ب وی صـافـی دبـی ژ ئـــەمراض وخالی ئەز ضیاع

چـــەشـمـێ صـادا بـورهـێ نـوونـا زلفێ دالا قەد ئەلیف

بـــر ژ مـــن صـــەبـــر وقـــەرار وطاقـەت ومـال ومەتاع

مـــام د ڤـــێ حـەبـســا دنێ دا بێ ئەنیس وبێ جەلیس

بـــەس بـــدە مـن ئەی شـەپـالـێ عـــەجز وئالام وصوداع

تـــو ژ دەردان نـــابـــی خـالـی تـا نـەبـیـنـی دەردێ عشق

لـەو حـــەمـی جـاه وروتـەب بـێ عشق هەنە بێ ئنتفاع

بـێ خـەبـەر مـەرگـی ژ خوە دوور ئەو دبینە بێ گومان

چـار دیـــوارێ جـەسـەد نـك من لەحەد هات بێ خداع

دەر دلـێ هـــەر كـێ حـەسـەد نـیـنـە غەما دۆزەخ تنە

لـــەو دبـێـن پێتا حەسەد بوو توخمێ دۆزەخ (بالسماع)

كـووزكـا صـەیـیـاد ژ خـار وخـەس [٢] هەبوون پـشـدانوها

طـەیـلـەســان وخـــرقـەئـێ چـەشـمینەیە وشەملا ذراع

ئـــەم ب ڤـــی عـومـرێ قەصیر عاجز هەنە ژ دونیا دەنی

وای ژ بـۆ خـضـرێ كـو مەحبووسە ب عومرێ بێ قطاع

تـو ل قـەلـبـێ پـاك نـەظـەر كە نە ل ڤان شاش وجوبان

چـەشمێ سەطحی ڕا ژ بەحرا پوڕ گوهەر كەف بوو قناع

قـەط تـــنـــە تـۆز وغـوبـارەك چـەشـمێ ڕۆژێ ڕا یەقین

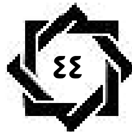
لـــێ رەمـــــەد گـــرتـــیـــە چاڤـان نابینن شەمسا لەماع

گــەر ب شـــددەت تــو هــەبــی تــەشبیهی ئەلماسێ حەدید
دێ ب (أسرب) شەق ببی خودبین مەبە هەم ژی ڕەعاع
نــازدارێ پـــوڕ تــەنــەعــعـــوم ڕێ ب دۆسـتـی نابە ئەو
عــاشــقــی صــونـعــێ ئـەوانــە کو بەلاکەش بن جیاع
گــوفـــت وگـــۆیــێ نـاصـحـــان بـایــە دل کو بوو سیاه
لــەو مـــری نــشــتــەر قـەبـــوول ناکە ژ وان خوونا زراع
هــەر چ بــەدنـــەك قــەنـــج باری قـەنج ئەو ڕسوا دبن
لــوبـبــێ لــەوزێ تەلخ دنێڤ شەککەر بزان تەلخە بەشاع
ڕوونـــە نــك ئـەهــلـێ دلان تـو هەر صەباح وهەر مەساء
دا بــبــە ڕەوشـــەن دلـــێ تـــە هـــەم ببـیـنـە ئـلـتماع
ســاعــەتــەك صوحـبــەت ل نك ئەهلێ دلان هادی بزان
چــێـتــرە ژ سـەد سـالـی زوهدا خشك بێ نوور وشوعاع

---

(١) هومایی : تەیرەکێ ئەفسانەیی یە ، دەنگ وباسان دئینت .

(٢) خار وخەس : قرش .

بوستانه عومرێ ئنسان

بـوسـتــانــه عـومـرێ ئـنـســان
مــه ژ وی نــهخــوار بــهربــاغ
پــایــیـــزێ دایـــه ســهر وان
بـــوون خــشــك دارێ وهك نـــاغ

عــومـــرێ مـــه بــێ بــهها بوون
صــهرف بـــوو ب فـكـرێ قاروون
مـــووسـایـــێ وهقـت وهــاروون
نـــاس مـــه نـــهكـريـه ئهڤ چاغ

دل ژار وپـــــوڕ عــــهلـــیـــلــه
بـــیـــمـــار وپـــــوڕ كـــهلیله
بــســپـــرنـــه یــهك دهلیلـه
دهرمـــان كــــه دا بـــبــه ساغ

دل مـــەنـــظـــەرێ خـــودايـە
دوور كــــە ژ (مـا ســـوى) يــە
دا بــێـــتـــە وى جـــــەلايـــــە
چاڤ وى كـەســب كە (ما زاغ)

قـــەلـــبـــێ سـەليـمـە خاشـع
دەر حـــەشـــــر ونـــەشرێ نـافـع
ئـــــەولاد ومـــــالـــــە مـــانـع
كـــــــو دل ب ذكـــرى بــە داغ

مـــەعـمـــوور كـە دل ب عـشقـێ
بـــەس كــــە ژ زوهـــد وزرقـێ
مـــوعـــتـــاد بــە تــو ب صدقێ
عـــارف بـــە وەك شـەهـێ تاغ [1]

ســـالـــووســـيـــا ب جـــامـــە
مـــەقـبـــوولـــێ هـــەر عـــەوامـە
نـاس نـاكـــن ئـــەهـلـێ جامـە
گـــەر جـامـــێ جـام كە ئيبلاغ

حـوبـب وئـەڤـيـــن ودۆســـتـــى
بـــۆ حـــەق بـكـە ب دورسـتـى
دوور بـــە ژ كـــەســـل وسـستى
تـا كــو كـــلـــك أولـە چـــوق آغ

بــولـبــول صــفــەت بــە ئــەی جان
بـــەر ســــۆرگـــولـــێ ژ جانـــان
بــكــشـــيـــن ســەحــەر تــو ئەفغان
دوور بـــە ژ غـــوراب وهــــەم زاغ

حـــوبـــبـــا خـــودا نــەجـاتـــە
هــــەم ســـوكــكـــەر ونـــەباتـە
وی دا دلان حـــــــەيــــــاتـــــە
ديــــــن ڕا عـــــەمـووده هـــەم ماغ

دونــيـا عـــەجــــووزه پــيــــــره
وەك بــــووكـــــە هـــەم ب مــێـــره
خــاپـــانـــــدی شـــــاه ومـيــره
وەك حـــەيـــيـــە مـاره لــــەدداغ

ئــــەڤ ســــال چ پـــوڕ وەخـيـمـە
غــەيــن وشـيــن كـاف وجيمه [٢]
قـــــەتـــــل وقـــتـــــال عـەظيمه
دەر كـــــۆه وســـــەهـــل وهەم راغ

يـــەك نـوقـطـەيەك ژ (عيد) كەت
(حمد) پشت وی هات ب عللەت [٣]
مـە ژ دەست وی پوڕ دی زەحمەت
خـــــەلـــق بـوون ب ظولێ ئەوزاغ

ئـــەمـــن وئـــەمـــان وراحـەت
ڤـى وەقـتـــى كـــريـە رحـلـەت
مـەعـــدوومـە عـــەدل ورەحمەت
نـاس بــــوون ســـبـــاع وهـلـيــاغ

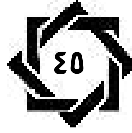
هـــادى نـــەمـــا حـمـايـەت
هـــەم قـــەدر وهـــەم رعـايەت
مـەلــجـــەء بـەســـە ب درايـەت
قــوطـــبـێ هـــەزان شـــەهێ تاغ

---

(١) شەهێ تاغ : شێخ عەبدررەحمانێ تاغىيە .

(٢) غەين وشـين وكاف وجـيم : دبتـە (١٣٢٣) ب حسێبا ئەبجەدى كو ل دويـڤ سـالناما رۆمـى دكەفتـە بەرانبـەر سـالا ١٩٠٨ ، سـالا ڕاگەهانـدنا مەشرووطييەتێ (دستوورێ عوسمانى) .

(٣) يەعنى : ئەگەر نوقطەيەكێ ئەم ژ پەيڤا (عيد) ڕاكەين دێ بتـە (عبـد) ، وپەيڤا (حمد) ژى ئەگەر عللەت كو حەرفا (ى) يە د گـەل بێت دێ بيتە (حميد) ، وهنگى دێ بتە (عبد الحميد) ! ب ڤى ڕەنگى شاعر نافێ سولتانى ڤەدشێرت دا بشێت پشتى هنگى بێژت : مە ژ دەست وى پوڕ دى زەحمەت .

دلبەرا زولفەین ل خەددەین بەلاڤ

دلـــبـــەرا زولـفـــەیـن ل خـەددەین بـەلاڤ
جـان ودل ودیـــن ژ مـــن بـــر وێ تــەڤـاڤ
کــــر ل دل ئـــــەووەل وێ هــەزار ئـلـتـفات
داوی ســـــورروور وطـــــەرەب وئــئــتـیلاف
وەقـــتـــا کـو مـوعـتـادێ ب ئولفەت بوو دل
هـــەم ژی ب ڤـــێ نـعـمـەتـــێ کر ئعتـراف
پــــاشـــی ب تـیـــــران وخــەدەنـگێ موژە
کـــــریــــــە بــــریــــنـدار وێ دل بێ خلاف
دلـــبـــــەر ومـــەحـبـووبـان ئـەوان عـادەتـە
کــو ل عـوشـشـــاقـــێ خـوە بـکـن ئعتساف
صـــەبـــر وتـــەحـــەمـمول دڤێ موشتاق کن
دا کـــو بـــبـــــە دەعـوایـــێ د عشقێ ژ لاڤ
خـــوطـــوەیـــا ئـــەووەل د ڕییا عشقێ دا
گـــــۆتـــنـــە سـەرچوونە بزان بێ گوزاف [1]

بــگــره ژ خــاوەر بچــه تـا ب ئەختەر [٢]

دێ وهــا صــەعبـه كـو نه عاشق ب چاڤ

عــشــق چــو [٣] نـايـه دو سەری ئەی برا

بــا نــك ســەرێ ژێــر ژ سـەر ژۆره صاف

عــشــقـــه بــوو شافی ژ بوو جومله علەل

عـاشـقـــه كو ژ جومله علەل بوو موعاف

عــشــقـــه تـــەعـەللوق ژ دلان باڤـژه دەر

عــشــقــه كو حوببا دنێ دوور خه ژ ناڤ

عــشــق ب زۆر و ب زەر نـائـێـتـه دەسـت

فـەيـضا خودێ يه حەچی دی بوو عەفاف

دل ژ حـــەمـی جـــاه وروتــەب كـريه سار

يــار ب دو نـــوونــان و ب دو صادێ چاڤ

دۆست ب دو خەددەينێ د گولگوون وگەش

ثــقــلــەتــا دارەيـنــان ژ دل كــر خـفـاف

هـــەر كـی د نـێـڤ دامێ دو زولەفينێ وێ

دانــــەئـــێ خــالـێ د وێ دی كـەتـيه داڤ

هـــەر كـــەســـێ جـــارەك دمـره ئەی برا

عــاشـقـــێ مـسكيـن دمـره زەحف وزاف

عــيـــن ودو دال ودو ئـــەلـيـف بـاء وقاف

ڕێ ، ژی د ئـاخــر ل مـن كر ڕێ شەفاف [٤]

غــەیــری خــودا هـەر چ کو مومکن هەیە

مــەعـدەنــە بۆ نەقص وشەڕان بێ خلاف

هــــادی ژ قــــەیــــد و ژ ئـضافێ دەری

واحــدە هــەر مـوطـلـەق وداڤ طاڤ وئاڤ

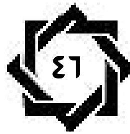
---

(١) گوزاف : گۆتنا ژ قەستا (إدعاء) .

(٢) خاوەر : ڕۆژ . ئەختەر : ستێڕ .

(٣) چو : وەکی .

(٤) مەبەست ب (ع ، د ، د ، ا ، ا ، ب ، ق ، ر) عەبدلقادرە کو شێخ عەبـدلقادرێ هیزانییە ، شێخێ شاعرییە .

یا رەب چ دبت گەر ب مە دی

یـا رەب چ دبــت گــەر ب مــە دی ئـیـرۆ تو تەوفیق

دا ژ چاهـا ووجــوودێ بــدەریــن پـاك و ب تەزویق

لەو عومر ب غەفلەت چوو ونەفس ما دەنەس وپیس

دەر قــەیـــدێ هــەواء وهــەوەســی مایە ب تەوثیق

ڤــێ بـــووکـــا دنـــێ گەلکی سـەلاطیـن وئەمیران

دەر گــەردەنـــا خـوە مـثـلی قـەلادە کـســرا تەعلیق

هـــەم گــەلــکــی وەلـیـیـانــێ خـودا مـثـلـێ د سەیدا

پــشــت دانـــە دنــێ ب سێ کەڤران کرنە وی تەطلیق

ئــەڤ نەفس ب تەسویل ولەعین هەم ژی ب تەلبیس

مـــە ژ تـــەوبـــەء وطـــاعـــاتـێ کـرن غافل وتەعویق

ووعـعـاظـێ ب ئــەلـفـاظـێ دکـن وەعــظـێ بەلـیـغە

ئـــنـــذارێ ژ دۆزەخ دکـــن وجـــەنـــنـــەتـێ تـــەشویق

تـەئـثـیـر ژ وان نـابـــنـــە کـــــەس دەر دل وجـانی

لــەو عـوجـبـێ عەجەب دەر دلێ وان چێکری تەزویق

گـەر حـەس کە خودێ فەیضـێ ب ڕێژە ب قولووبان

دێ سـەعـیـێ د مـەیـخانـێ بـکن ڕاست و ب تەدقیق

لـەو عـشقـە کـو تەطـهیـرێ دکـە دل ژ عـویـووبان

هـەم ظـاهـر وهـەم باطـنـێ وان ئەو دکە تەطبیق

دەر مـەکـتـەبـێ عـوشـشاقی تنە بەحـثـێ ژ وەعظـێ

هـەر مـەشقێ مەحەببەت دکن ئەو تەحریر وتەنمیق

لاکــن د ڤــی عـەصری حەمی ناس بوونە د صووری

مـەعـنـایـێ ژ صـوورەت نـەکـرن ناس ونە تەفریق

هــەر کـەس کــو د صوورەت د مـەشی بهنا ژ مەعنا

نـایـێـتــە مـەشـام چونکە تەکر صوورەتێ تەمزیق

ئــەو کــەس کـو ژ وان مـسکێ دو زولفەینێ دەلالـێ

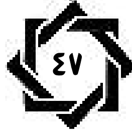
بـهـن کـر وی نــقـابـێ ژ دلـێ خوە کری تەخریق

ئــەو مـەنـطـقـێ شێـرین ژ دو لەب لەعلێ شەپالـێ

دل هــانــێ طەرەب جان وجگەر هەم کری تەحریق

ئـــەی هـــادی د هـــەر نـادی مـونـادی دکـە گازی

کـو عـشــقـــە طـەریـق ونابهن ئەم ژی ژ تەحمیق

ئیرۆ عەجەب دل هاتە حال

ئـیــرۆ عـەجــەب دل هـاتە حال
قـەط ژێ نــەکـــر وی ئـنـفـکاك
دل مــا د خـــەیــالا زولـف وخال
کـــرنــــە ب هـــەڤـــڕا ئـشتباك

دل شــوبـهـی طووره پوڕ ب نوور
هــاتـــە ئــەوی فـەیض وسوروور
هــەم ژی فـوتـووح وهەم حوبوور
دەنــگـێ طەرەب ژێ چوو سەماك

دل مــثــلــی کــووهـــێ بـاگـــرە
پـــێـــت وشـــەوات ژێ نـامـــرە
هـــەر ئـــاگـــرێ وی گـوڕگـورە
نـــەفـــســێ ژ ڤــێ دیتــی هلاك

یـــار هـــــات ب نـــاز ودلـــبــــــەری
وێ دل ژ مـــــن بـــر یـــەکســـەری
لــــێـــــدا خـــــەدەنــگــێ خەنجەری
دل مـــا ژ مـــن دەر خـــوون وخـاك

ســـاقـــــی د بـــەزمـێ [1] مەی گەڕاند
هـــــەر چ کـــو ســـاغ بوو وی مراند
پــــەردە ژ قـــــەلـــبــێ وان دەرانـــــد
ساغ بوون ئەبەد هەم خووب وناك

گـــــەر ئـــەو شـــەپـالا زولف حەریر
گـــەردەن ژ شـــووشـــا مـوستەنـیـر
جـــارەك بـبـیـنـە دل ضـــــــەریـر
پــــەردە ژ دل دێ ئـــەو کـــە چـاك

دلـــبـــــەر ب صـــەحـنــێ صەومەعە
گەر مەش کە جارەك ب شەعشەعە
صـــووفــــــی وزاهـــــــد بـــەرقـــەعـە
دێ ژ دل خـــــوە بـاڤـن ئەو ژی باك

ئـــــەبـــــروو هـــــــلالا چـاڤ غـــەزال
دا مـــــــن ژ دوو لـــــەعــــلــێ زولال
دو کــــاس ژ وێ خــــــەمــرا حەلال
غـــــــەم چــــوو ودل بـــوو دەردناك

زولـفـێ دو دالــێ ڕوویــی مال
قــامـــەت ل مــن کر شوبهی دال
مــن ب زلـــلـــەتــێ کـر پایێ مال
مـــن گـــۆتــێ : (لا قصد سواك)

ئـأیــیـنـــێ هــــەر چ دلبـەران
دائـــم ل دل دان خـــەنـجـەران
بـــکــوژن عـوشـاقان ب کەیبەران
لـــەو وان تـنـه قـەط خوون وباك

عـوشـشـاقـــێ عـــادەت وان ئەوە
دەر پــــەنـــجـێ بـــازێ یار کەوە
یـــان شـوبـهی شـەخصێ د خەوە
نـــایـــێ ژ وی دەنـــــگ وحـەراك

عـــشــق وطــەریـق بـوو ظاهری
شـــەش گـازە شـاشـه ل سەر سەری
دیــــلان ورەقــصــه وچـار پەری
(رب أزح هــــــــــــذا وذاك)

(مــــن لـــــم یـــکـن في فکره
قـــصــــداً لـــــه مـــــن ذکـــره
بـــــل یـــــــری فـخـــر أمـــره
فـــهـــــو مـــــــراءٍ ذو هــلاك)

یارەب خـــەلاص کـــە مـە ژ مـە
هـــەر گـاڤ وساعـەت مە ب مە
نـــك دل مـونـــیـــرا شوبـهی مە
نـــەفس ولـەعین بن خەشمناك [1]

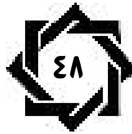
گـــەر دل مـــری ڤـیـزا تری [3]
ڤـــەخـــوە ژ دەســـتـــێ دێم دوڕی
هـــادی وی کـــەسب کر سەروەری
لـەو عـشق وحوب تێ توخمێ ناك

---

(١) بەزم : ئاهەنگ ، حەفلە ومەجلسا شەرابێ .

(٢) خەشمناك : کەرب ڤەبووی (غاضب) .

(٣) ڤیزا تری : مەی .

خوەش طالع وبەختە ئەڤ حال

خــوەش طــالــع وبــەخــتــە ئــەڤ حال

دو شــەمــس كـو بورجێ حووت كن ئقبال

ئـــەو هــــەردو ژ مـــەشـــــرق ب دەر بێن

ڕوون كـــــن ل مـــــــن هــەردو چاڤ وبال

يـــەك ڤـــان وى مـــەدارێ سەمـايـە دائم

يـــەك پــــەردەنـــشــيـــن د مـەنـزلا مال

يـــەك شــەمـسـێ دى گـەر ژ قـبـلـە ڕابە

ئــەو مـەخـــزەنێ فەيضە هەم ژى ئفضال

گـــەه ئـــــەم د ســــەمـاء وگەه د ئەرضە

ئـــەو عـــەرشـى وفـــەرشىيە (بلا قال)

بــــۆ وى تـــنـــە قـەط كـوسـووف ئەصلا

هــــەم نـاكــە ئـوفوول هەنە ب يەك حال

دەر لـــــەيـــل ونـــەهـار ب يـەك قەرارە

يـــــەك ڕەنـــگــە د هـەفـتـەء ومەه وسال

ئــەفــلاكــێ قـولــووب وی جلـوەگاهە

دەر هــەر ســـەحـــەر وغــودوو وئاصال

تــەنـــویـــر وی کـری قـولووبێ عوششاق

گـــەرپـــان ب مـــثـــالـێ فضضەئێ قال

بـــەنـــد کـــر وی دلان ب نـەقشێ نووری

لـــەو گـۆتـنــە نـــەقشەبەندە (بالبال)

ئـــەڤ شــەمـسێ د عەرشە وی سەر وپای

قـــەلـــب ژی ژ وی چـــێ دبــە ب ئـکمال

ئەو کەس کو ڤەخوار ژ دەست وی جامەك

بـــوو پـوختــەء وحـــەی نەمایە ئەو کال

دل وی دێ بـــبـــە ب شــوبـهـی بـەدرێ

دێ بـێـــژنـــە وی : تــویــی ئـەلف قال

مـــەئـــوا وی هـــەزار قـولـووب وجانە

ســێ روبـعـــێ ژ وی بـاڤ بەر جهێ دال

هــەر کـەس کـو د صوحـبـەتا وی ڕوونە

دێ ژ دل وی هــەڕە عـومـــووم وبـولـبال

ب ئـخــلاص ومـەحـەببـەت و ب تەسلیم

دل نـــووری دبـــن جـــوان وهـــەم کـال

بـــەر فـــەرقـــێ ئـەنـامـێ خاص وعامی

یا ڕەب بـــدە وی دەوام وئـــمــــهـــال

بــەر نـــەهـجـێ قـەويم وموستەقيم هەر

تـــەشـــويـــق دكـــم ب فـەصل وئجمال

نـــەقـــشـــی ب وەقـــاره ذكـرێ وان خەف

دەر بـــاطـــنـــــی ئـــاشـــنـــا نـه دەڤ لال

با بـــەريـــرەق ودەف ب رەقـــص وديـــلان

نـــەقـــشـی مـه نەدی ب ئەڤ حەرام حال

تـــەحـــســيـــن بكـه هەر كی ڤی حەرامی

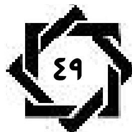
دەر كـــوفـرێ دچـت ب حوكمێ ئيحلال (١)

هـــادی ب خـــــودێ تـــو موستەجـيـر به

ئـــــەڤ عــەصر ب فسقه ظـولـمـه ئضلال

---

(١) ل ڤێرێ شاعر ـ كو صووفیيەكێ نەقشەبەندیيە ـ دڤێت ڕەخنێ ل صوفیيێن قـادری مەزهـەب بگـرت ئـەوێن ل دەمـێ زكركرنـێ ڕادبنـه رەقـص وسەمايێ ، ودبێژت : ئەم نەقشی ب ڤان حالێن حەرام ڕانـابين ، وهـەر كەسـەكێ ڤـان حـەرامیيان حـەلال بكـەت ، ب حـوكمێ (حـەلالكرنا حەرامی) ئەو كافر دبت !

ئەڤ دو شەهمارن ل سەر مل

ئــەڤ دو شــەهـمـارن ل سەر مل یا دو زولفێ مشك فام [1]

یــا دو فــتــراكــن [2] ژ بــۆ نـــەخــجـیـر یا دو قەید ودام

ســۆرگــولــن ئـەڤ هـەردو یا دو خەدد و یا دو ماهن ئەو

یا دو شـــەمـــســن دو هـــلالــن دۆر ئـــەوان كـرنە دەوام

ئــەڤ دو پـــەرویـنـــن ل دۆر مـاهــێ دكن جەولان گەلۆ

یا ژ زەرریـــن دو گـــوهـــارن كـرنــە بەر صوورەت قیام

(حـجـر الأسـود) بــوو دێــم وچووم طەوافێ بێژنە من

یـا ل ســـەر دێــمــێ حەبیبێ خالێ ڕەش بوون سەهێ دام

ئـــەو دو نــوونـــێ سەرنگوونن بن ئەوان صاد بوون رەقەم

یـــا دو بـــورهـــن چـــەشـمـێ بـادام گـرتنە بەندا مەقام

ئـــەو دو رشــتـــــە دوڕ د نـــێـــڤ لالانــە یا دندانێ یار

یـــا مـــوژاكـــێ چـــەشـمـێ شـەهلانن دلان دان بەر سهام

ئــەو دو نـوقـرە سـیـم من دی بن ئابەنووسێ ڕەش شرین

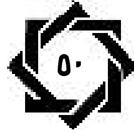
یـا بـنـــاگــووشــێ شــەپـالـێ دێــم كەزی سەر بوون لثام

یــەك بــەهــەك مــن دی د بن دو سێبێ سۆر ڤی باغی دا
یا چــەنــا یــارێ دبـــن خـــەددەیـنـێ گولگوون دێم ئمام
ئەڤ ئەلیف یا سەروە بەرچوو یا خوە نەیشەککەر من دی
یا نـــە تـــورکـــام کـــر قـیـــام ودێـــم قـەدد وبالا تەمام
ئـــەڤ مـەلـەك یا مـەهـ فەلەك یا حوورمینو بوو من دی
یـا پـەری پـەیـكەر حەبیبێ شوبهی خوور نوور دا وی عام
کـەعـبـەیــە یــا (جـنــە الفردوس) ە ئەڤ یا طیبەیە
یــا ب گـــونـــدێ شـــاهـــد ومـەحـبـووبێ تورکا خوە گهام
حــاجـیــە ژ (بـیـت الـحـرام) تێن کو دکم ئەز وان شرین
یا دو دەســـتـــێ مــن حــەمائل ل گەردەنا دۆستی بوو شام
ئـــەو مـــەســیـــن زیــڤــە م دی یـا نـرگـلا سیمینە ئەو
یـا نــە ئـیـرۆ ئـــەز دبـیـنـم گـــەردەنـــا یـــارا هومـام
بــولــبــولــە ئـەڤ یـا هـەزارە تێ ژ وێ نەغماتێ خوەش
یـــا جـــگـــەرســـووز وبــریـــنـــدار هـادیـێ شێرین کەلام

---

(١) مشك فام : ڕەنگ مسك ، کو ڕەشە .

(٢) فتراك : ئەو وەریسە یێ نێچیرڤان ب پاشیا زینێ هەسپی ڤە گرێ ددەت دا نێچیرا خۆ تێ بدانت .

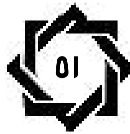
م ژ دل بوو جاری

م ژ دل بـــــوو جـــاری ئـــــەفـــــغـــــان وزاری
دا ســـــەح كـــە شێرین ب مـــن دە تـــەسكـــیـــن
وە گـــــەر نـــــە ئـــیـــرۆ وەك ســـەیـــلـێ شـــیـرۆ
ئــــەشـــكـــێ دخـــوونـــن دێ مـــن كـــە تـــەطمـین
ئـــەڤ هـــــەر چ دلـبـــەر وان دل كـــر وەك بـــەر
دەســـت وان ب خـەنـجەر دل كـــرنـــە كـەركـــەر
هـــــەر چ عـــوشـــاقــن ژ صـــەبـــرێ طـــاقــن
نـــالـــیـــــن وكـــالـــیــن وان رەســـم وئـایـــیــن
مـــــەیـــــلا د یـــــارێ وێ نـــــــــــــازدارێ
دا مـــــــن قـــــــەرارێ ژ بـــــەیـــــــت ودارێ
دێ ســـــــــەر ل بـــابـــم ل جـــەولان خـــویـا بـم
تـــەشـبـــیـهـی گۆیـــیـن دێ بـــكـــمـــە نـــالـــیــن

دێ صـــەرف ونـەحوێ صـەرف کـم ب مـەحوێ
مـــەنـطــق ب قـەهـوێ سـەکـرێ ب صـەحــوێ
دێ ئـــەز ب دل کـــم نا بـــە دەغـــەل کـم
صـــوورەت ب ڕەنـگیــن دل بــە ب ســەرگــیـن
ئــــەی دل تـــو ڕابــە بـــەس کــە ژ خـوابــە
دونـــیـــا ســـەرابـــە نــــادەتـــە ئـــابـــە
تـــو نـــاکـــی دەبـــرێ دێ بــچـــی قـــەبــرێ
بـــا ئـــاه ونـــالـــیــن دێ ل وی کــی تـەمکیـن
دونـــیـــا مـــــــراره ب جـــەور وخـەسـاره
پـــــــاشـــــــی زەراره خـــەلـــق بـوونـە هاره
دوکـــــژن ب ظـــولـمـە هـــەڤ کـــرنـــە قـیـمە
نـاس بـــوونـــە بێ دین بـــێ رەحـــم وتـەئـمین
عــبـــــرەت نـــەمـایـــە دل بـــــێ دەوایـــــە
وەعـــظ بـوو هەبـایـە دیـــن بـــوو هـــەوایـــە
لـــەو زێـــر خـویا کـر وی دیـــــن ب بـــا کـر
خــەلـق بـوونـە گورگین پـوڕ بـوغـض وپـوڕ کین
رەفـــع بـــوو دیـانـــەت هـــەم ژی ئـــەمــانـــەت
پـــڕبـــوو خـــیـانـــەت نــــیـــنـــە صـیـــانـەت
وەکـــــــــــــی دەواران بـــــەردی بـــەیـــاران
خـــــوارن بـوو شێـرین گـــوه نـــاده کـەس دیـن

ئــەڤ ئـەهلێ ئەڤ وەقت دیــن جاه وهـەم رەخت
پـــورٍ بــوونـه دل سەخت ژ ئاخرەت ڤە بەد بەخت
گـــــوه نـــادنـــه عـلمى مـــەیــل دانـــه ظـولـمى
دیـــن بـــوویـه تـەخمین كـــەركـــرنـــه تــەحـسین
ئـــیـــمـــام غـــەزالـــى ئـــــەو روتـــبـــه عـالـى
خـــوەش ســوفـت لوئالى گـــۆت وى ب دەلالـــــى
دێ ژ دەســـت ئەمـیـــران هـــەم ژى دەبـــیـــــران
كـــاســــد بـــه ئەڤ دین ئـــەو وەقـتـه ئەڤ حین
قـــەط كـــەس تـــه دیتى خوه ژ ظولـمـــێ گـرتـــى
قـــاضـــى ومـــــوفـــتـــى دیـــــن دان ب پــــورتـــى
شـــەیــخـــان ب تـــاجـان مـــــەلا ب كـــــاجـــــــان
خـــاپـــادنــــه شـەمدین شـــاهـــیـــــن وتـــاجـدین
یـــا رەب تـــو چـێـكـى فـــەیـضــەك ب رێـكـى
مـــه حـــــەق د رێ كـــى كـــرنـــــه ب كـــەرێ كر
دەلـــیـــــل كـــو گـــور بە دێ دل ژى كـــــەربـــــه
جـــرتـــك دێ بـــاڤـیـن شـاكـــن شـــەیـــاطـیـن
بـــكـــنـــه یـــەڤـیـنـــه ئـــەڤ ســـەرســـەرینـه
ڤـــى تـــــەرزى دیـنـــه كـــو مـــال جـڤـــینـه
دا بـــبـــنــــه ئـــەو ناس مـــال بـــدنـــه وان ناس
بـــبـــنـــه ژ بـەطالـین ضـالـلـــیـــن موضللین

هــــەر چ کــو نــەفــســە وی دیــتـــی کـــەیــســە
گـــۆ رەقــص مـن بەسـە شـــەیطـان کو نەحسـە
گـــۆ : لێـدن هــوون دەف رەقــص کـن ب لەف لەف
هـــوون بـبـنـە عـالین عـالـــی مــــوریـــدیـن
نــــەفـــس ولـــەعـیـنـە گـــۆتــــن : مــــە دیـنـە
دەف رەقــصـــێ نـیـنـە بــەیــــرەق شــێـــرینـە
بـــەیـــرەق کو کـر سۆر دێ بـێـنـــە بـــن گـــۆر
دێ بـــکــنـــە کـــالـیـن شـــەوق دێ بـە شێـرین
شـــەیــطـــان کو دەرسان دا ڤـان خـــەسـیـــسان
گـــۆتـــن : مـــە دیسان دوڕ دی د کـــیــــســــان
شــــەیــــطـــان ب حیلان وان هـــانــــی دیــــلان
ژن هـــاتـــن ونــــێــڕین بـا خـــەمــل وتــەزیـین
ئــەمــرێ ب مـــەعرووف ئـــەڤ گـاڤـە مـەلفووف
ب حــوسـنــە مەوصووف مـــەنـهـیـێ مەکفووف
هـــادی تـــە حـــەق گـــۆ نـــاس بـــوونـــە بێ گـــۆ
دان فـــعـــلـــێ شـەیطین تـــەرویـــج وتـــەحسین

ژ دەست وێ سەروێ بالائێ

ژ دەســـت وێ ســـەروێ بـالائـــێ
مـــن دیـتـــن زەحـمـــەت ودەردە
ژ ســـەر شـــەمـســـا مـوحـەیائێ
کــو ئـاڤـێـــت پـێــچە وپـەردە

ژ وێ شـــەمـــســـێ دلـێ بـیمار
حـــەرارەت دیـتـــی وی سـەد جار
ژ خـوە چـوو قـەط نەما هشیار
ژ نـــووڤـــە دێ بـریـــن سـەردە

د رێـــــیـــــا دلـــبـــەرا شێرین
ددم جـــان ودل وهـــەم دیـــن
حـــەچی کو سەح کن ئەڤ ئایین
دێ بــێژن : خوەش جوان موردە

چـو ديـت مـن ئەو قەد وقامەت
قــيــامــەت (قلت : قد قامت)
(هــمــوم الـبــال قـد دامت)
دێ بــێــن : ئەڤ ساغە يا موردە

كــەتـم ڤـێ جـەنگ وغەوغائێ
ژ بـــەلـقــيــســێ خـەبـەر نائێ
مــەگـــەر هـودهــود ژ سـەبائێ
بــەشـــارەت بـينـە ئـەڤ عەردە

حـەمــەل مـەحـمەل كو ئاڤێتی
ل ثـەور كــر مـەحـمـەل وپرتی
ڤێ بورجێ ب عەكس كر كورتی
دێ نـــيـز بی ئەو سيەه چەردە

ئــەگـــەر ئــەو گيسۆيێ طەررار
ژ ســەر دێـمـــی بــەرەڤـدە يار
ل مـــن دێ روون بـكــە ئەڤ دار
بـبـــە ژی تـــۆز وهــەم گەردە

ژ خـەمــل وريـشـی و جەكبەند
دلــێ مـن كـر وێ قـەيد وبەند
ل مـن كـر چار طەرەف دەربەند
خــودێ كـی ئـيـرۆ مـــن بەردە

ب چاڤ ودێـــمــێ ئـەنـوەر من
ب كـوشـت وهـشـتی ئەسمەر من
دێ ســاغ بــم بێته گەر سەر من
ل مـــن كـــە مــســك ومـاوەردە

زوحــەل دێ ل مــن ببە شەمسە
دێ چـــار بـگـره جهـێ خەمسە
د نــــووریٚ دێ بــبـــم غــەمسە
خـــويـــا بــە نـــازپـــەروەردە

زمـــســـتــــان هــات وبـوهـۆری
نـــەگـــرتـــە بهـن گـــولا جۆری
رەبـــيــــع هـات وتو نەی دووری
تـــو بـهــن كــە ئـەڤ گولا زەردە

ئـــەوان دو بــــەدر ودو صـادان
ئـــەوان دو قــەوسێ صەيـيـادان
ل مــــن وان چـــار طەرەف دادان
دێ يـــار دل مــن ب خـەنجەر دە

ژ وان وەك لـوئـلـوئـــێ دنــدان
دلـــێ مـــن دايـــە بـــەر سـنـدان
ل گـــونــدان بـوومـە سەرگەردان
فـــەقـــيـــر وژار وپـــەژمـــوردە

کــەمـەر دێ ل کوو بکە بەندە ؟
مـیان مـوویــا [1] شەکەرخەندە
بـــڕێـــژە ژ گــەر دو لەب قەندە
دێ تـــیـــرەك ئـەو ل ئەشعەر دە

دو خـــەد وێ وەك گـــولا سۆرە
کـــەزی وێ لـەیـلـــێ دەیجوورە
دەهان غــونـچـەئـێ پوڕ هوورە
دبـێـــم لـەو جـەوهەرەك فەردە

غـــذا [2] ڤـــی رووح وجـانێ من
شـــفـــا دەردێ جـــەنـــانـــێ من
زولالـــە ژ لـــێـــڤـــێ خانـێ من
کـــو ســـــەر جـان ودلـم بەردە

ژ وان تـیـــرێ خـــەدەنـگـێ وی
ژ وان خوەش صەوت ودەنگێ وی
ژ وان سـیـــم زەنـد وچەنگێ وی
ژ مـــن چـوو خواب وهەم خردە

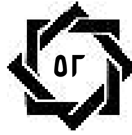
ئـــەگــــەر جـارەك ب دلـــداری
تـــو تـــەشـــریف کی ئەڤی داری
بـــبـێـــژی رووح دە یـەك جاری
بـــدم دێ رووح وەکــــی بـوردە

دنـــێ پـــوڕ بـوو ژ طەرراران [٤]
تــو دل مەسـپـێـره ڤــان خاران
كــو مــەعــدوودن ژ خـام كاران
دلــێ خــوه ب شاهێ ئەنوەر ده

ژ مــەحـبـووبـان ئــەوه سەروەر
نــەبـات وشــەهـد وهەم شەككەر
درێــــژه د صـوحـبـەتێ كەوثەر
تو دل ب ئەڤ شاه وقەيصەر ده

چــو هــــادی نــــاز ژ وی زانــی
ل عــــەكـــســـــا نــاز ســـەر دانی
بـــەيـــان كـــر جايێ ئەڤ خانی
نــەظـەر ده تەختێ ئەڤ نەرده

(١) ميان موو : نافتەنگ زراڤا وەكی موی .
(٢) غذا (غذاء) : خوارن .
(٣) خرده : خرەد ، عەقل ، هۆش .
(٤) طەررار : دزيكەر .

يا رەب چيە ئەڤ عەصرە

يـا رەب چـيـە ئـەڤ عەصرە　　حــەق نـابێژە كەس يەك موو
بـوون خـــائـــن وبـــەد زومرە　　هــەر كەس بوويە ئەو بەد گۆ

ديـــن دانـــــە ب ديــنـــــاران　　زانــــن خـــوە ژ ديـنــداران
يـــــەك ديــــنــــە گول وخاران　　خــوە ژ ديــن كـرنە يەكسوو

صـەيـيـادێ د فـووم [1] گرتى　　حـــەيـيـالــەكێ دێــرجمتى
دا جـــەمـــع بـكـــن پـــرتــى　　رەقـــصـــيـــن و ل دەف دانــۆ

ســـۆر كـــەســكـــە ژ بـەيراقان　　دانــــە ســــــەرى مــــزراقــان
دان ســــەر مـلێ چـيـپ چاقان　　حـــال گـــۆتــــن وهــــەژيانــۆ

گــــۆتــــن دێ ب ئــــرشــادى　　دەر هـــــــەر بـــــادى ونـــادى
مــــەش كـيـن ب ڤـى موعتادى　　(فــلــيـتـبـعـوا مــن خـانـوا)

حـــەتـتـــا ب لـجـێ هـاتـن　　ديــتـــن كـــو ئـــەڤـــان ڤاتـن
بـــوون تـــابـــع وبـــوون ماتـن　　ئـــــەڤ كـالـى ودلـــــوانـــۆ [2]

یەك پیرێ قەلەندروان [٣] تەجویز دا وان ئەڤ ئاوان
گۆت مەسجدێ کن دیلان (شدوا علی ما کانوا)

ئەڤ جاهل ونادانن رەقاصێ د مەیدانن
ب ئەڤ حالێ خوە شادانن (قد شانوا وما زانوا)

شاهد ژ بوو حالێ وان رەقصینە د مالێ وان
نێڤ ئەهل وعیالێ وان قەنجێ د ئەوان قوردۆ

مونکەرێ بوویە مەعرووف مەعرووفێ بوویە مەلفووف
حەقڤی کو بوویە مەکفووف (لا یدرون ما قالوا)

ئەڤ دەورێ ئەغبەر دا ئەم بوون صاحبێ دەرد وغەم
پوڕ بوو ل مە هەم ژی هەم حەیر مانە د نێڤ ئەڤ دو

پەژموردە بوو ئەڤ عالەم وەك گور بوو بەنی ئادەم
گەڕیان ژ بۆ دین ئەڤ دەم دو چاڤ ل من بوون دو جۆ

دوور بە تو ژ بەد حالان دەر ڕۆژ ومەه وسالان
تو قەط مەکە ئەڤ ڤالان دەر کووه تو بکە کۆکۆ

تو ژ طەلعەتێ مەهتابە ڤەخوە تو مەیا نابە
مێژکە بکە محرابە وان قەوسێ کەمان ئەبرۆ

بسپێرە خوە حەق پیران وەك بەگلەر وهەم میران
دۆر خوە مەکە تو ژ تیران دا بێنە تە تیر ئیرۆ

غیرەت کە خوە بگهینە   تو ب دلبەرا شێرینە
دا ژ دل تە ببە کینە   تەعطیر تە بکە ب گیسۆ

دل کو نەبە رەببانی   گەر عالەمێ نادانی
من ژ بۆ دل خوە زانی   خالێ روخێ وی دارۆ

من قەط نەدی دەییارە   کو ب قووەتێ نەظظارە
فەرقەد ب گول وخارە   ئەو ناس بکە ب کەف نۆ نۆ

گەر طالبێ دیداری   بکشینە ژ دل زاری
دا تو بکی وی یاری   بهن کی ژ گولا مینۆ

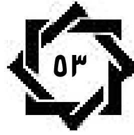
ئیسلام بوو غەریب ئەڤ گاڤ   هەر کەس بوونە ئەو بێ چاڤ
فەرق ناخنە داڤ وطاڤ   هەم شیرن وهەم بهنۆ

هەر چی کو موعین دینە   یا رەب وی بشدینە
هادی تو بێ ئامینە   خەلق لالن وهەم بێ گۆ

---

(١) فووم ودیرجمتی : دو گوندن دکەڤنە دەڤەرا لجێ .

(٢) کاوان ودلوان : دو تاخێن لجێنە .

ژ خەددێ سۆرگولێ خوە

ژ خـــەددێ سۆرگولـێ خوە كرمە دل كەی
ڕەشـانــدی وێ ل دل مـن جامـەكی مەی
ژ گـولـنـارێ روخێ خوە جانێ من سوهت
دل وئـەحـشـایــێ مـن وێ كریە هەم شەی
ژ غـەیــران كـــو دلـێ خـوە تو كە خالی
حەچی ئەغیار ژ دلێ خوە كریە من قەی
مـەبــە دلـبـەنــدێ ڤـێ دونـیـا دەنــیـیـە
دێ بـمـرن نـامـیـنـە یــەك فەردەكێ حەی
ل كــوویـە قـەیـصـەر وفەغفوورێ چینی
ل كــوویـە كـەیـقـوبـاد وخـەسـرەو وكەی
ب هــەمـیـانـان هــەبـە گــەر تــە دەنانـیـر
تـــو نـابـی وەكی موستەسقیێ نەی رەی
ئــەگـەر شـاهـانێ پێشین ظولێ پشت خوە
بـبـیــنــن دێ بـبــن ســەد واخ وصەد وەی

ژ بــۆ ئــەهــلــێ دنــێ تــو جان فدایی

ژ ئــەهـلــێ دل دکـی ئـدبـار وهەم لەی

مـەبـە دل خـشـکـێ وەك دارا د خـشـکە

ب عـشق وشەوق وذەوق بە تو وەکی نەی

ب شوبهـی شـاخ ل بـا بـە تـو ب عشقێ

وەکـی بـەهمەن بهۆری هەم ژی ئەڤ دەی

د ئـیـشـە راه قــەویــم وموستەقیم دا

بـکـە مـەش دا نـەبی ضال وتو هەم غەی

تــو ذاکــر بــە د ئاصــال وغـودووان

ژ مـالا یـەعـنـی دەفتـەر تـو بکە طەی

زەمـانــێ ئـاخـرە حـەق نابە مەقبوول

دبـیـنـی تـو کو حەق گۆ بوویە ئەوعەی

دبـیـنـی جـاهـلــێ نـادانـێ ئەحمەق

ژ زەیـیـا عـالـمـان چێـکریە وە زەی

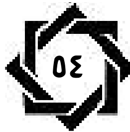
تـو بـسـپـێـرە خــودێ هـادی ئـومـووران

خودێ قودرەت دکی هەر تشت وهەر شەی

پشکا سى يێ

شەش خشتە

ل سەر هندەك شعرێن مەلایێ جزیری

بکە رەحمێ ل مە ئەی دێم دوڕ

بـکـە رەحـمـێ ل مـە ئـەی دێم دوڕا زەررین ب سەرێ
لـەو ژ مـێـژ ڤـە تـژی دل بـوونە ژ دەرد وکەدەرێ
دل ب ڤان دەرد وغـەمـان هـەر ئەوە بۆ تە مەقەرێ
قاصـدەك نـیـنـە ڤـەڕێـكن دو سەلامان د بەرێ
ئەی نـەسـیـمێ صبـەهێ مـا د مـەجالا سـەحـەرێ
سـەد سـەلامـان بـگـەهـینە ژ مـە وێ لـەب شەكەرێ

وەصـف ونـیـشـانـێ د وێ دائـم مـەلان مسكێ تەتار
سـەر دو هـامـان دو بـروو گـرتنە چ شەمسییە وار
هەردو زولفێ وێ د سەر ڕوو بوونە ئەو مەروەحەدار
پـوڕ شـێـریـن وشەككەرینە ب شەبەه قەندێ قومار
نێـرگـزا نـازك وتـەڕ نـەی شـەكـەرا مـەست وخومار
دێـم دوڕ ولـەعل لـەب ومـوحـتـەشـەم ومـوعتەبەرێ

شــاهــه ئــەو هــەم ژ ســەلاطیـنــێ بوزرگە ب عەیان
ژ دوڕ ولـــەعــل ویـەواقـیــت كـەمـەرەك وێ ل میان
ئــەی صــەبـا تـو كـو گـهـشـتـی بـدە روان كەلەیان
دەست ل سەر هەڤ تو بنێ قەصرێ حەبیبێ كو خویان
ئـاسـتـان وشــەبـەكان وكـولـەك وپـەنجـەرەیـان
دا ب مـسـكـیـنـی وزاری تـو بـبـووسـی د بـەرێ

مـــن كـــو وان چـاڤـێ غەزالی دییە ئەز بێ خەبەرم
هــەر یـــەكـــی جـارەك دمـرە هەرۆ ئەز سەد دمرم
قــەد وبـــالایــێ تـەنـك خوە ب شەبەه رووح دگەڕم
دل وجـان كــر مـــە ب قــوربـان و ل دۆر تە دگەڕم
ئـەز ب وێ قـامـەت وبــەژنـێ ل تـە سووندێ دخورم
بـەسـكـە ئـەی پـادشـەها مـن ل ئـەسـیـران غـەدەرێ

هــەر جە ومــەنـزلێ مەحبووبە موبارەك چو ئەمەر
دەر ودیــــوارێ وێ دەرمـــانـــە ژ بـــۆ جـان وجگەر
داروێ دەرد وبـــریـــنـــانــە حــەمــی ئاخا وێ دەر
تـــە زیـــارەت كــو كـر ئەو دار وبەر وكووهێ قەمەر
تـۆزەكـێ بـین ب خـوە ڕا تـا بـكـرین كوحلێ بەصەر
ل طـەریـقـا قـەدەمـا دلـبــــەرێ وێ رەهگـوذەرێ

دێ بـــسـوٚژە دل وجـان هـەم ژی فـدا بن وێ گەلەك
کــو ببـینـن کـو د مـەشـرق ب دەرهات ڕوٚژا فەلەك
سـالـكـێ راهـــێ مـەحــەببەت (سبل النار سلك)
حوسن وبەهجەت وی نەهشتی ژ بوٚ حووران ومەلەك
دێـمـێ بـەدر وئـەنـیـی زولـف ل سەر بوونە هەلەك
ئـەرقـەمـان حـەلـقـە و گـەڕ دانـە ل دەورا قـەمەرێ

مـن كـری سـەیـر وسـلـووكی د حەمی جهـ ومەكان
مــن نـــەدی مـثـلـی تە خوندكار وسەلاطین ژ شەهان
نـــە پـــەری مــن ب مـثـلــی تــە نــە حوورێ د جنان
نــە شـەكەرخەندێ حەبیبەك د حەمی سال ومەهان
نــە بـوویـیـنـە نــە دبــن وەك تە شـەپـالـێ د جهـان
كـێ دیـن مثلـی تە سیمـیـن تـەن وزەررین كـەمەرێ

ئـاگــر وپــێــت وپــەرەنـگـێ دلـێ مە كریە كەبیب
ژ پــیـان كــەفـتــن وقودرەت مە نەما مەشی ودەبیب
هــەر كــێ دیـتن مە ل حالێ مە دكن حوزن ونەحیب
زار وئــەفـغــان وگــریــن مـە د دنێ بوویە نەصیب
ژ بەر ئاهێن مە د دەڤ ئاگـر ودوود بێت نە عەجیب
مـە د دل دا هـەیـە نـارەك كـو دسوٚژت سـەقـەرێ !

شوبهەتی پەیکێ خودا (روح الأمين) ی تو ب بەخت
مـەحـرەمـانـە تو دچی نك حەمی شاهانێ ل تەخت
ب خـودێ کی تو دچی نك شەهێ من بێ دلێ سەخت
سـەح بکێ دورٍ وجەواهر کو ژ لەب وی تێ ب لەخت
دا ببینی صـەنـەما مـن نە بگین خۆ بەدی بەخت
بکە تـەلـخیصـێ جـەوابـێ مـە ژ ڤـێ مـوختـەصەرێ

مـە دەرێ رەحـم وئـومـێـدێ ل خوە ئیرۆ ڤەکرین
تـو ل حـالـێ مـە بـپـورسـە د دنـێ هێژ نەمرین
ئـەم دوعـاگـۆنـە ژ بـۆ تـە نە ژ قسمێ بەکەرین
بـوونـە پـەژمـوردە وبێ حال حەمی خواب وخورین
قـەدەرەك شـەفـقـە ژ لـوطـفـا تـە تـەمـەنـنـا دکـریـن
دا مە مەحـروومی نـەدیـری تـو ژ لوطف ونـەظـەرێ

مـە ل حـالـێ خـوە گـەلەك پورسی نەدی ژی کارەکی
ئـەلـەم ودەرد وغـەمـێـن دل ل مە بوون پورٍ بارەکی
مـەخـزەنـا لـوطـفـا حەقە شاهێ مەیێ مونبارەکی
دێ بـچـیـن نـك وی ب زاری ب مـەدە یەك جارەکی
مـا ب زەهـرێ شـەکـەری دۆست بـخـوونـت جـارەکی
عـەرضـحـالا کو نـڤـیـسی مـە ب خـوونـا جگـەرێ

دێ ب عـــيـــدێ بـگـهـــيـــن وايــه خـويا كر مه هلال
دێ بنووشين ژ لەبێ لەعلێ وێ خوەش خەمرا حەلال
پــشـتـی هەر عوسرەكێ يوسرەك هەيه ئيرۆ تو مەنال
دێ ل مـــه رەحـمــێ بـكــه ئـەو زەريا حووری مثال
لـەو كـو پـوڕ شـەفـقـه دديـرت كەرەم ولوطف وكەمال
ئاه ژ دەست رەمز وسوڕێن وێ دوڕ وگەوهەر خەبەرێ

دكــوژن دۆســت وعـوشاقێ خوه حەچی سەروێ سهن
نـابـێــژن پــيـــره جوانــه يـا مەلـێ خوەش ب رهن
دل ب خــەنــجــەر لـێ ددن ئـاه وفغـانــان ژێ دبهن
نـــيـنـه وان پاكی ژ كەس شوبهی شەهان دەر كەلەهن
ب خودێ قـەط تـه د دل دا ژ خـــودێ تـرس نــەهـن
دكـری ظـولـم وجـەفـايـێ تـو ل مـن ڤـــێ قـەدەرێ

نـك تـــه هــەر حـوور وپـەری د ئـەعـرابن و جولف
ته تونه قەط قوصوور غەير كو د وەعدێ دكی خولف
مـــه ژ بـل تــه نه مەحەببەت ب كەسێ دايه نه ئولف
شـيـرێ پـێ كـوشـتـی موحببان نەكەتی جارەكێ غولف
بـسك وگـيـسوو ژ حـەريـرن قەصەبن طوررە و زولـف
تـه ژ كافـووره بـەدەن ، خـال ژ مـسكێ تــەتـــەرێ

یـــارێ کــوشـــت دۆســتـــێ خـوە وێ د بەلائێ هشتی

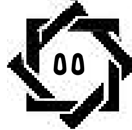
نـــە کــەفــــەن کـــر نـــە ب غـاسل ئەوی دائی تشتی

هــادییـــێ مـــەهـجـوور ژ یـارێ سـەری دانی خشتی

یار د گـــەل دۆســـت وهـــەڤـالان ل هــەوائی کوشتی

پاشی وان گـەزمەیـێ چـەهـڤـێـن تـە مـەلائی کـوشتی

مە خـــەدەنــگـن دکرن قەط ل مە ئێدی ئەڤـەرێ ؟!

کر مه هەر ڕۆژ هەزار ناله

کــر مـــه هــەر ڕۆژ هــەزار نـالــەء ویـار قەط نابهی
بــوومــه مەحبووسێ ژ دەرد و ژ غەمان دەر ڤی جهی
کــی ل شــەهـ عــەرض بکه حالێ ئەشیـرێ ڤی دەهی
کـو بـوویـه ژار ونـەحـیف زەر بوویه وەك ڕەنگێ بهی
ئـەی نـەسـیـمێ سـەحـەرێ مـا د مـەجـالا صـوبـەهی
ســەد سـەلامــان بـگـەهـیـنـه ل مـه وی پـادشـــەهی

دلــبــەرا حــوور وپـــەری پـەیـکـەرا ئەبروو ژ هلال
تــنــه بـۆ وی د حـەمـی عــەصرێ نه ئەمثال وهەڤال
هـــەر وەکــی شــاخــێ نـــەبـاتــه ب شێرینی ودەلال
تـــو دبـێ ل جـەنـنـەتێ فردەوسێ هەشینەك بوو نهال
عـەرعـەرا قـامەت ئـەلـف نـەی شەککەرا شۆخ وشەپال
نــازکـا سـیـمـیـن تـەن وخـوسـرەو و زەررین کولەهێ

ئــەی صەبا تو کەی دچی قەصرا حەبیبا زەری زولف
ب ئــەدیـبـانە تو مەش کە ب هەزار حورمەت وئولف
تــو مـــەتـــرســـە ژ وێ شـمشیـرێ کو ناکەفتیە غولف
ب خـودێـکـی کـو د ڤـێ وەعد ونیازی بەکی خولف
د بـــەری دا تـــو ببـووسـی ب دوســـــەد زاری ولـوطف
ئـاسـتــان ودەر وديـوار وشـــوبـاكـــێـــن قـەلـــەهـــێ

ب شــەبـەهـ مورغێ سەحەر نالینە من ل دۆرا چەمان
بـوومــە مەعدەن ژ هەر غوصصەء وعەجز وئەلەمان
هـەم هـــەدەف بـوومـــە ژ بۆ تـیـر وسهامێ دو کەمان
مــن ب تــەحـریر کری تەعیینێ هەزار ئێش وهەمان
نـامـەیـا جـــەور وجـەفـا وئـــەلـەم ودەرد وغـــەمــان
دی ب دەســتــێ زەریـێ مـوحتـەشەمێ سەروو سەهێ

تــورکــا مــن ژ نـــەسـلـێ شەهـانـــە د بنە مەصلحەتێ
وێ ریـاســــەت ل دو جـهـــانـــە د هـەر مـەمـلـەکەتێ
گــەهـ ب قــەهـرێ دکە مەعموور وگەهـ رەحمێ ددەتێ
دبـــە مـەحـبـووب ل مە کە شەفقە شوبهی مام ومەتێ
بـكـە دلـبـەر ژ ڕوویـــێ عـــادلـــی ومــــەرحـەمـەتـــێ
ڕەحـمـەکـێ کت ب فـەقـیـران وبـــپـــرســـت گـلـەهـێ

باطنـــی بـــۆ تـــه خـــرابـه ما دەروونەك مه هەیه
ظـاهـــری بـوونــه پـەریشان ما ب روونەك مه هەیه
ژ ئـاگـــر وپـێـتـــێ دەروونـێ مه فورروونەك مه هەیه
د كــلــه ژ دەرد وغـــەمـان دیکێ كەدوونەك مه هەیه
مـا ژ بـەر ضـەرب وفـراقـا تـه سوكوونـەك مه هەیه ؟
جـەرگ ودل هــەردو ب نـالـیـنـه وەكی چەنگ وژەهێ

دنـالــه ژ دەســتـــێ حەبـیـبـێ مه دل ورووح ورەوان
مــه د شـــام وسـەحـەران گـازییه وەك كەبك وكەوان
مــثـلـی هـائـم ل حـەمـی دەشت وچیان بوونه رەوان
بـــوونــه پـەژمـوردە بـزان ڕاستی دین نەی د رەوان
حــەق دزانـــت د شـــەڤـان شـوبـهەتی ئاڤێن د ڕەوان
مــه ب دل زاری وكـالـیـنـه حـــەتــا صـوبـحـگـەهێ

هــەر كـی جـارەك وی تـو دیـتی ژ بۆ تە هەر دمرت
ڕۆژەكـێ گـەر تــه نەبینه دێ كەراسی ل خوه بدەرت
ژ بـــەدەل نـــان وئـــەدام دەرد وسـقـام دێ بـخـــورت
مــثـلـــی بـەیـتـێ ب طەوافێ ژی ل دۆر تە بگـەڕت
(حـجـر أسـود) بـــدرت دەســـت زیـــارەت بـكـرت
نــەذر مـــن بت بـگـرم خـــواس طـەریـقـا مـەكـەهێ

گەر قەبوول کەت دێ بدم رووحێ ب وی (بكماً صما)
دێ ل دۆر وێ بـــگـــەڕم (حـــتـــى أمـــوت غـمـا)
دێ ب قـــوربـــان وفـــدا کـم ژ بـۆ وێ جانی (جما)
هــەر چ بـــی ژ وی دێ بـنـووشم بلا سەم بت (عما)
دیـن ئـەگـەر بێـتـە بـەها جـان ددرم لـــێ (أما)
مـە هـــەزار جـانـێ عـەزیـزی دهـلـبیـتـن د بـەهێ

گـاڤـەکـێ ڕوونـە د صوحبەت ب وی دل تو بکەلین
جـەســەد وجان وجـگـەر هەم ژی ب عشقێ بقەلین
ل مـــە دی گـــەر ب سـهـــامـــان ل تـــە ئەم نافتلین
تـــو ژ قـــودرەت خــەمـلـی جـان ودلان تـو بحەلین
پـەردەیا خـێـلی وچـــارێ تـــو ژ سـەر دێمی هلین
دا ژ شـەوقـا تـە ب خـەف بت شەفەقا مهر ومەهێ

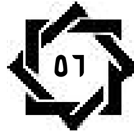
مـە سـەفەر کر ب سەریعی د حەمی بەر وەکی بەرق
هـــەم د بـەحـران گـەڕیان پوڕ نەما بێتە مە غەرق
مـە نـــەدی وەك تـە لەطیفەك ژ پیان تا سەر وفەرق
تـە ب ڤێ حوسن وجەمالێ حەمی عادەت کری خەرق
قـەط دبـت وەك تـە شـەپـالێ نـە د شام ونە د شەرق
کـی نـشان دا د جەهـان مثلـی تە خوندکار وشەهێ ؟

مـوصـحـەفـا حـوسـنـا تە تەفسيـرا کەمالا تە ددت
هــەم پــەڕێ بـەحــشــێ ژ قەدد و ژ نهالا تە ددت
ساقــی گەر مەی ب مە دت ژ خەمرا حەلالا تە ددت
مــەرهــەمــا ريـشــا دەروون لـەعـلا زولالا تە ددت
عالـەمـەك شـەهـدەيـیـيا حـوسـن وجـەمـالا تــە ددت
تــو زولەيـخايـا زەمـانـی و چ حـاجـەت مــەدەهــــێ

خــودێ حـفـظـا تــە كـە دائـم ژ حەمی غافل قەدان
هەم تو مەحفووظ ومەصوون بی ژ حەمی چەشم بەدان
بـكـە خـدمــەت ژ بـۆ تە جوملە مولووك شوبهی گەدان
تــە بـكـی قــووەت وقـودرەت ب حــەمی دەست ويەدان
حــەق نـگەهـدارێ تـەبـت پادشـەهـا سـەروێ قەدان
ب كنـارێ مـە فـــەقـيـران بـكـە جـارەك نـگـەهێ

ل تــە خـەتـمـە د دنێ حوسن وجەمال وحەمی زەين
دلـبـــەران كــر نــە دەلالــی ومــەلاحــەت ژ تە دەين
لــوئـلـوء دوڕ وجــەواهــر تە ل گەردەن بوويە رەين
خــدمــەتـا تـە ل شــەهان بوو ژ فرووضاتێ ل عەين
خـووبـی ودلـبـەری ونـاز وتـەلـەطـطوف ب تـە شەين
خـوسـرەوا پـادشـەهـانـی وە خــودانـا جــەبــەهــێ

هـەر كـى شەهـ راهێ د عشقێ دا مەشى دى قەرەحەك
وى د دل دا نــەمــا ئــەحــزان وغـومموم وتەرەحەك
هــەم ل دۆر خەيـما دلێ خوە ژ سورروور دى بەرەحەك
هـادى ژ خـومـا ئـەلـەست خوار شەرابێ صەبەحەك
ژ ئـەزەل حــەق ب مــەلـێ دايـە ژ عـشـقـێ قەدەحەك
تـا ئـەبـەد مـەست وخــەرابـيـن ژ مـەيـا وێ قـەدەهێ

من ئستمداده دائم

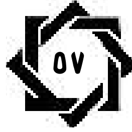
مــن ئـسـتـمـداده دائــم هــەر ژ وى ســولـطـانـىٚ كـەونـەيـنىٚ
كــو ئــيــرۆ ئــەز نــەظــەر دم سيم ئەليفا (بين خدين) ىٚ
بــدم وى دل فـــداكــم جــان بــبــم مـەفـتـوونىٚ طەرفەينىٚ
خــودىٚ حــەس كە دنووش كم ئەز مەيا صافى ژ لەعلەينىٚ
ژ مــابــەيـنـا دو ئــەبــروويــان دبـيـنـم قـابـە قـەوسـەيـنىٚ
(تـعـالـى الله) بـنـىٚ ڕەمـزىٚ چ ڕەنـگ ئـاڤـێـهـتـە مابەينىٚ

ژ مــن دل بــر دو صــەيــيـادان ژ نـێـڤ ئەحشاو وئەكبادان
كـــرن مـــن دوور ژ ئــــەولادان ژ ئـــەحـبـابــان وئەحفادان
دەرى ل مــن چــار طــەرەف دادان د نـــێـــڤـــا ئـاگرىٚ جادان
حـــەبـــيـــبـــا نـــازكـــا شــــادان بــبــيــنــە وى د ئـەعـيـادان
بـنـىٚ نــوونـێـن ل ســەر صادان كو كـاتب گۆشە لىٚ بادان
سـەراسـەر قـاف تــا قــافــە رومــووزا (حــكـمـە العين) ىٚ

مــەبــە غـافـل د ڤــێ كـەشتێ سەری دێ دانی سەر خشتێ
دنـێ لـەو پورٖ كەسان كوشتی گەلەك ژی هەم یەتیم هشتی
ژ خـاك وئـاخــێ یــەك مـشـتـی ب غەفلەت تو چ ڕوونشتی
ژ عــشـقـێ چێكە یەك كەشتی سوار بە لێ ب هەلـمــشـتــی
بـەقـا نـیـنـن ل بـۆ تـشـتـی حـەتـا كـەنـگـێ بـكـیـن پـشـتـی
د عـشـقـا وان پـەریـڕوویـان وەرن دونـیـایـێ دا دەیـــنــــێ

وەرین هوون ئەی گەلی ناسان ڤەخون هوون مەی ب سەد تاسان
خــەلاص بــن هــوون ژ وەسواسان ببن دوور هەم ژ خەنناسان
بــبــن دل پــاك ژ ئـــەدنــاســان بــەری بن هوون ژ ئەجناسان
حــەبـیــبــا تــاجـا هــەر راســان ب وان دو بورهێ وەك داسان
ب بـەرقـا شـیـر وئـەلـماسان ب تـیـرێـژێـن د شـەهكـاسان
سـەراسـەر ئـەهـلـێ دونـیـأیـێ دســـۆژن (طـرفـة العین) ێ

ژ دەســـت وێ دلــبــەر وگۆری ژ وێ خەد سۆرگول ونووری
دبینم ظولم وهەم جەوری نە دا سەر من سی وەك عەوری
وی دا مــن مـحــنــەت ومــەوری هـەمــە دائـم د ڤێ طەوری
تە دیتی هادی طەبع ثەوری بەلیغ بە ئەو ب شاش گەوری
مـــەلا (بالله) د ڤـی دەوری ب ڤـی ڕەنـگـی ب ڤــی طـەوری
نـشـان دا وەك نـشـانی كـەس دەرانـیـن دوڕ ژ بـەحـرەیـنــێ

مه ديتى ژ دەستىٚ دلدارى

مــه ديـتـى ژ دەسـتــىٚ دلــدارى هەزاران لەوم وشەتم وشەين
فــەقـيــر وژار ودو عــەيــن ل مه بوو جارى وەكى دو عەين
شــوبــه بـيٚــژنــگ وغــربالــىٚ ل مــه دل كون كرى بىٚ مەين
ب ســـەد وەعــدان مـه دل شاكه ب رەمز و ئاورىٚ طەرفەين
مــەلا مـــه ل گـــەردەنـا دلبەر ژ نوو سەد بووسه ماين دەين
مـەجالـى دىٚ بـــخـــوازم ژىٚ دبـىٚ: دەيـنــىٚ ته (فوق العين)

ل قــەدد وبـــەژن وبـــالايــىٚ ژ مــيٚــژ ڤه ئەم نەظەردارين
ژ خـــەددىٚ سـۆرگــول وچاڤىٚ د نـرگس خوەش عەطردارين
ژ وان دو لـــەعلــىٚ قـەند وشەككەرين ئەم پوڕ شوكوردارين
(ألــســت) دا ئــەم ژ وىٚ دارا مـەحـەببەت بەر ثەمەردارين
ب ڕەمـــزا قـــابـــه قـەوسەيـنىٚ ژوان بــرهان خەبەردارين
(فــآت الــــقـــوس بـاريـــهــا ألا يـا رامـي الـقـوسـيـن)

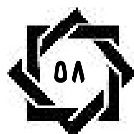
نــه عـــەرش وفــەرش وكـورســى وقەلەم بوونە د عنوانى
خــودێ كـەنزەك بوو مەخفى عاشق ومەعشووق د وى ثانى
د غــەيـب بـوو عــلـم وعەين ورووح مثال ونەوعێ ئنسانى
نەبوون ئەڤ پەنج تەعەييون هەر ژ رووح ئمكانە گەر زانى
ژ ســـررا (لا مـكـــان) واجــب تـەنـــەززول كر د ئـمكانى
(فــــأيـــن الــعــلـم أين الـعـيـن وأين الأيـن إذ لا أيــن ؟)

كــەواكـب خوەش ل دۆر بەدرا موحەييا دۆستێ ساطع تێن
دو شــەمسان ئەز دبينم خوەش ژ شەرقێ چەهرە طالع تێن
رەقــيــبــى هــەردو زولـفێ وى ژ مەطلەع شەمسێ مانع تێن
ژ دوڕ وجــەوهــەران خـامـان ب چــەند خەرمهرە قانع تێن
ژ مـابـەيـنـا دو ئـەبـروويان پـەيــاپـــەى بـەرقـێ لامـع تـێن
ب عەينێ كەربە بى صافە چ نوورەك صرفە ئەو (ما بين)

تــەســەلـلـى قـەط نەما بۆ من دێ جان وسەر د ڕێكم ئەز
دبــە عـــمـــران وئــاڤــائـــى ل ســـەر قەوسێ پرێ كم ئەز
ئــەگـەر ئـــەولاد نـە صالح بن دێ چ ب ڤيز وكوڕى كم ئەز
ب ئەمرێ تە هومايوون ڤان ب سەرگوون دێ ل كو ڕێكم ئەز
ب دەســـتـــوورا تـــە دا وى ژى ژ ڤـــێ نـاڤـێ ڤـەڕێكم ئـەز
(فـــصـــف الـــعـــيـن نـور العـيـن ألا يا زيـن كـل الـزيـن)

ژ دەردان نــابــی قــەط خـالـی ئـەگـەر ئیرۆ نەبی نەقشی
تــو بـیــن بـیـرا خــوە وێ ڕۆژا سوار بی تو ل ڤی نەعشی
وەرە ب عشقا پەری ڕوویان خەلاص بە ژ حەبسا ڤی فەرشی
لـطـائــف ژی بـکـن سەیران بچن سەر دەستێ وی عەرشی
بـوهایێ عشوەیەك لەعلان مە یەكسەر (ما ملك) بەخشی
دل وجان ژی ل ســـەر دانـی وظـالـــم هێژ دبـێـژت دەین !

خــودێ مــوحــی مـومـیـتــە هەر خودانێ قەلبێ ڤاسی تو
ئــەوە مــونــعـــم ئــەوە مـوحـسـن ژ ئنعاما وی ناسی تو
ئــەوە مـــوعــطـی ئــەوە مانع ل قەطعا خەیرێ داسی تو
تـــو هــادی هــەر خــودێ ناس بە ل ئەیتامان بە كاسی تو
مـــەلا هــەر وی ببـیـن هـەر وی ئەگەر هەر وی بنـاسی تو
(هـــو الـــمـــعـــبـود والـمشهود بـل لا غیـر فـی الـدارین)

نظر کل قل بو دورانه

(ب زمانێ ترکی)

نــظــر کــل قــل بــو دورانــه   بـــو دنـیـــا در خـــراب خانــه
بــاقـــل در مـــیــل ایــدن آنـه   طـــولـــو غـــمـــدر بو کاشانـه

فـــلـــك دن کـــیـــم وفـا اومـــر   ســـراب دن بـیــل کـه صواپچر
بـــیـــلـــور اول کـیـم اول گیدر   وفـــا یـــوقـــدر بـــو دورانـــه

جـــهـــان بالـجـمـلـه بـر آندر   ایـــچـــروســـی طـلــو قـانـدر
زمــــان اهـلـــی ده عــمــیاندر   گـــوکـــل دیـــر مـشلـر هب آنه

هـــزان قـــطـبـــی وفــات ایتدی   بـــنـــی حـســرتـلـه مات ایتدی
دخـــی زهـــر الـحـیـات ایتدی   بـــنـــی کـان قـبـلـدی اشـجانه

شـــهـــم گـــیـــلانـــی ثانـی   فـــنـــا گـــوردی بـــو دورانـی
بـــقـــا بـــاغـــنـــده سیرانی   اولـــو مـقـــصـــد ایـدی جـانه

بـــو دورك مــهــــر وهـــم مـاهـى　　گـــــورود دم بــــن هـــزان شاهى
آنـــــك نـــوريـلـــه گـمـــراهى　　نـــه صـيـــقــل وپــردى ايـمـانه

گـــــوزل قـــطـــب مــداردى اول　　نـــهخـــوش جوهر نثار دى اول
نه بر خـوش خوان هزار دى اول　　لـــطـــائـــف ويــــردى سـيـــرانه

گـــوزل حـــبـل الـمـتــيــن دى اول　　نـــهخـــوش مصباح دين دى اول
نـــهخـــوش دانـــا فـطين دى اول　　حــــكـــيـــــم دى قــلــب نــادانه

آنـــك صـحـــبـــت دى جــنـــت　　ويــــرر دى هـــــر دلــــه نـسبت
آلـــــوردى جـــذبـــه دن قـــوت　　اوچـــــردى ســـــوى كـــيـــوانــه

ســـــواد أعـــظـــمـــك أهــلـــى　　ايــــــدر مــــــدح مـعـاش عـقلى
نـــه بـيـلـســون جذبـه يك ميلى　　مــگـــر كـيـــم اولــــه ديــوانــه

آنـــك صـــوحـــبـــتـــى بـــر ساعت　　دگـــر دى يـــوز ســنـــه طـاعت
بــيـلـور دى اول كيم ايده عادت　　شــــــراب شـــــــربـــى مـــيخانه

خـــــدائـــــى لــــم يـــزل آنـى　　كـــه مـطـلـــق قـيلدى بر فانى
مـــسـيـــحـــا دم ايــــدى ثـــانـى　　بـــصـــارت ويـــردى عـــمـيانـه

عـلـــوم بـــاطـــن وظـــاهـــــر　　آكـــاويــــر مـــشـــدى حق باهـر
گـــورن تـــشـــبـيـــه ايـدوب آخر　　آنــــى ســــلـــمــــان ونـعـمانـه

مـــريـــدانــلـــر غـــلامـــى دى　　لـــولـــولـــر پـــك خــدامــى دى
هـــزان ارشـــاد مـقـامـى دى　　حــيــات ويـــــرردى انـســانــه

شــمــــزديـــن شـاهـنـه بـكـزر　　او نـــورشـيـــن مـاهـنــه بـكزر
مـتـيــــن دى راهــــنــــه بـكزر　　هـــزان بــكـــــزر ده هـــيــزانـه

آكـــا عـــادت ايـــدى دائـــــم　　كـــه صـــوحـبـتـده لوله قائـم
شـــرابــنــــدن ايـــچـــن هائـــم　　اولـــه مـهـــمـــان مــيــخـانـــه

او بـــر گـــنـــج مـطـلـســم دى　　فـــيــوضـاتــيـــلــه مـعــلـم دى
دخـــى ارشـــاد ده مـحـكـم دى　　او مــــــرز ايـــــدى عـــرفـانــه

خـــدا گـــر سـوسـه انسانى　　ولـــيـــه گـــو سـتـــرر آنــــى
يـاقـــار قــلــبــنـده نـيـرانى　　او بـــكـــزر عـــرش رحـمـانـــه

آنـــك كـشـــف وكـــرامــاتــــى　　تـــوجـــــه ايـتـــسـه بـر ذاتى
گــورور دى چـــوق مـقـامـاتـى　　گــلـــور دى گـوكـلـى سيرانه

ولـى نـــك طــانــمـسـى لا ريب　　خـــدانـــك طـــانـمـسـنـدن صعب
يـــمـــك أيـــچـــمــك ده آنـلـر هب　　شـريــك در نـوع انـــســـانــــه

خـدا گـر سـوسـه بـر عـبدى　　ولـــيـــه كـوسـتـــره كـنــــدى
بـــشــر گـــوز كيم اولوب قيدى　　طـوتـــوب گـلـــورده مــيــدانـه

ولــی بــكــزرده كـــرمـــابـــه   بـعـبـد گـــلـــورده بـــو بـابـــه
چـــمـــر گـــيـــدرده چرك آبـه   قـــريـــب گـلـمـــزده هـيـچ آنه

كـــسـلـــســـه اولـــد پـشـيـماندر   آنـــك نـفـعـنـــدن عـريـانـدر
ديـــر گـــوكـــلـــی طـلـوقـانـدر   نـــه اولـــدی آب حـــيـــوانـــه

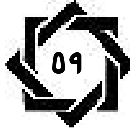
چـــو غـائـــب اولـــدی اول ماهم   گـــولاشـــدم گـــورمـــدم شـاهم
بـــنـــی يـــانـــدردی هـر آهم   مـــلازم اولـــــدم احـــزانـــه

بـــنـــی دهـشـت كـه چـون آلدی   بـــنـــی ســـودا چـو لـه صـالدی
جـانـــم گـــيـتـدی جسد قالدی   مـصـاحـــب لـــو لـــدم افـغـانـه

بـــنـــم گـــوكـــلـــم طـلـوقـاندر   قـــزل يـــاقـــوت ومـــرجـانـدر
آنـــك شـــاهـــيـــده بـر جـاندر   اولـــور مـهـــمـــان جـانـــانـه

چـــو هـجـرت غـين وكاف اولدی   دخی شين وواو له صاف اولدی [1]
هـــادينـــك قـلـبـی قـاف اولدی   مـحـيـــط اولـــدی بـــو حـدثانه

(١) غين وكاف وشين وواو : ئەڤە ديرۆكا مرنا شيخ عبد القادرێ هيزانیيە كو دبتە ١٣٢٦ وئەو ب خۆ ل گوندێ نوورشينێ ئەوێ دكەفتە دەشتا مووشێ ل ٢٨ مەها (جمادى الأولى) ژ سالا ١٣٢٦ (٢٨ خزيرنا ١٩٠٨) مربوو .

ئەز نزانم ئەى فەلەك

ئــەز نــزانــم ئەى فەلەك ئەڤ حەسرەت ودەرد وفغان
بــۆ چ ئــەز ســەح دكـم ژ ڤێ گونبەدا ئەخضەر نشان
گۆتە من: هجرەت كو كر ژ ڤێ دونيايێ قوطبــێ هەزان
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نــالــيــن وكـالــيــن وفغان پیر وجوان

مــەعــدەنــا لــوطـفــا ئـيلاهى مەنبەعا فەيضا خودا
وى ب هـمـمـەت ظـولــم وغـەفلەت كر ژ دنيائێ جودا
حەققە گەر جوملە تەرەننوم كن ب ئەڤ صەوت وصەدا
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نــالــيــن وكـالــيــن وفغان پیر وجوان

كــووهــێ عرفان عەرشێ رەحمان مەخزەنا علم ووەقار
يــەممێ ئحسان ئەهلێ وجدان پیرێ صوحبەت پوڕ نثار
مـورشــدێ يـــەزدانـــى وســولـطـانێ عوششاقێ كوبار
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نــالــيــن وكـالــيــن وفغان پیر وجوان

دەهــشــەت وحیـرەت ل من دایە نزانم ئەز چ کەم
ڤەگ نەما خالی ژ دەرد و محنەت وغەم یەك ركەم
هــەو دبـیـنـم ئەز دبێژم هەم ژی پوڕ نالین دكەم
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نـــالـیــن وكـالـیــن وفغان پیر وجوان

سـاعـەتا مەیخانەئێ هەم ژی مەقامێ صوحبەتێ
ئەز دبـیـنـم هەم تەوەججوە گاها شاهێ نسبەتێ
بێ تەوەقـقـوف ئەز دبێژم واه ل من ڤێ فرقەتێ
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نـــالـیــن وكـالـیــن وفغان پیر وجوان

هــەر كــەســێ ژ لـەعلێ زەلالی وی ڤەخواری شەربەتەك
یا خوە سەح كر وی ب ئخلاص ومەحەببەت صوحبەتەك
ئــەو دبـێــژت چــونــكـە دایـە وی حەیات وئولفەتەك
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نـــالـیــن وكـالـیــن وفغان پیر وجوان

گــەوهــەر ودوڕ ویــەواقـیـت كو ژ لەب وی داتە دەر
موستەمع مەقبوول د دێران وان د نێڤ جان وجگەر
چونكە ئەمراضـێ د دل داڤێتە دەر وان سەر تە سەر
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــوڕ دكــن نـــالـیــن وكـالـیــن وفغان پیر وجوان

فرقەتا سەیدا وغەوثــێ ئەعظەمی هێژ هەبوون
هـجــرەتــا گــەیلانیێ ثانی ژ دل کر من زەبوون
دیــن وسەودا بوومە ئیرۆ ئەز دبێژم ئەرغەنوون
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــورِ دکـــن نـــالـیــن وکـالـیــن وفغان پیر وجوان

دەردەکــی زۆر وگــرانـــە نـایـتــە مـیـعیار وحساب
فــرقــەتـا شـاهـــێ هەزانە ئەی گەلی ئەصحابێ باب
قەط ل من ناکن نصیحەت مامە ئەز بێ صەبر وتاب
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــورِ دکـــن نـــالـیــن وکـالـیــن وفغان پیر وجوان

وارثـــێ پێغەمبەری بوون ئەو د ڤی عەصری یەڤین
داغ کــری جان ودلێ مە ب صوحبەتا شەهد وشیرین
بوومە مەدهووش ودبێژم : کان گەلۆ بابێ شـیــرین
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــورِ دکـــن نـــالـیــن وکـالـیــن وفغان پیر وجوان

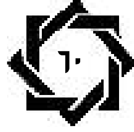
شـوبهەتی حەضرەتێ فاررووق ئەز دبێژم ژ دەهشەتێ
ساغە پــیــرێ مـــن نـــەخواری وی مەرگێ شەربەتێ
چونکە تێ من بیرە تەختێ صوحبەت وهەم نسبەتێ
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پــورِ دکـــن نـــالـیــن وکـالـیــن وفغان پیر وجوان

من د ڤی عەصری نەدی قوطبەك ب تەكمیل وكەمال
كـو تەداوی كە دلان گاهی ب جەمال وگەهـ ب جەلال
بـل ژ (عـبـد الـقـادر) ێ ثـانـی گەیلانی مثال
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پـورٍ دكـن نـالـیـن وكـالـیـن وفغان پیر وجوان

خالق ورەببێ ئەحەد (یوم الأحد) دا وی نەجات
غـەیـن وشـیـن وكاف وواوی دامە تاریخا وەفات
راضـی ومەرضی د (جنات النعیم) دیتی حەیات
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پـورٍ دكـن نـالـیـن وكـالـیـن وفغان پیر وجوان

مایە بێ صەبر وقەرار ودەردمەند وموستەمەند
هـادی كـەم گەشتەئێ تەیە جودایێ دل كەمەند
لازمـە ژ بـۆ وی ببـێژە ئەو ب بورهان وسەنەد
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پـورٍ دكـن نـالـیـن وكـالـیـن وفغان پیر وجوان

شوبهەتی سەیدائێ تاغی مەرقەدا وی ل پالیە
وی حـەلانـدی جان ودل شوبهی عظامێ بالیە
هەر چ كو چاڤ پێ كەتی دائم ژ دەردان نالیە
جـومـلـە عالەم دەردمەندە ژ فرقەتا شاهێ هەزان
پـورٍ دكـن نـالـیـن وكـالـیـن وفغان پیر وجوان

هەر ژ فرقەتا شاهیێ هەزان

هــەر ژ فــرقــەتــا شــاهــیێ هەزان
جــان وجــگـــەر مــن کــر فغــان
مــمــلــوویــە دل ژ دەرد وغــەمــان
خـــەو نــائــیێ چــاڤان قەط شەڤان
چــاڤ ژی دڕێـــژن ئـــەســتــران
ژار ونـــەحـــیـــف مــامــە عەیان
دەردەکـــی پـــوڕ زۆر وگـــران
وا فـــرقـــەتـــێ وا فـــرقـــەتـــێ !
تــەنــگ بـــوو ل مــن جەه ومەکان
ڕەش بـــوو ل مـــن دەوریێ زەمـــان
مـــامـــە فـــەقـیـر وبـــێ نـشـان
زەربـــوومـــە وەك بـــەرگـێ خزان
کـــول بـوو ل مــن جەرگ وجەنان
ســـەودا ودیـــن بــووم بــێ گومان

وا فــرقــەتــا شــاهـــێ هـــەزان

وا فــرقــەتـــێ وا فــرقـەتـــێ !

هـجــرەت کـو کر ئەو شەه جەناب

ژار ونـــەحـيـف بـووم وەك حوباب

جـــەرگ ودلــــێ مـــن کـر کـەباب

هــوون ژ مـــن مـەکن لەوم وعتاب

دەردێ د مـــن بــــوون بــێ حساب

قـوطـبــێ زەمـان ل مـن بوو غياب

دونـــيـــا د چـــاڤ مـن بوو سەراب

زەهـــرە ل مـــن ئـــاب وخـوشـاب

شـــاهـــێ هـــەزان کــەت بن نقاب

ڤـيــريـــن دکــم بــێ صـەبـر وتاب

غـــەلـطــان دبـووم د خاك وتوراب

ئەو پــيــرێ صـوحبەت موستەطاب

ئـــەو مـــەعــدەنـا صدق وصەواب

کەفتی د نــێـڤ پـــــەردە حـجــاب

بـــوو ل مـــن ئـەلەم ئەکل وشەراب

وا فــرقــەتـــێ وا فــرقـەتـــێ !

دونـــيـــا ل مـــن پـــوڕ بــوو ئەلەم

ئـــەفــغـــان دکــم ئەز دەم ب دەم

دەردێ د مـــن نـــايـــێ قـــەلـــەم

ڕابـــوو ل مـــــن رۆم وعـــەجـــەم
کـــارێ مـــنــــە جـەنــگ وسـەلـەم
ڕاکـــر ژ دەردان مـــــن عــــەلــــەم
ل مـــن ونـــــدا بـــوو شـــاه وجـەم
ئــسـتـــر دبـــارن شــوبـهـی چــەم
گـــۆیـــا مـــن خــواری زەهـر وسەم
صــەبـــر وقــەرار ل من بوو عەدەم
دەر بـــوو ژ جـــەرگـم خـــوون ودەم
ئـــەی دۆســـت ویـــاران ئـەز چ کەم
شـاهـــێ هـــەزان چـــوو دا مە غەم
ئـــەو ســــــۆرگـــــولا بـــاغـێ ئـرەم
حـــەسـرەت ژی دا من هەم ژی هەم
وا فــــرقـــەتـــــێ وا فـــرقـەتـــێ !
ئــەو شــەیخێ پوڕ صوحبەت ئەثەر
شـەمس بوون ژ بۆ دین هەم قەمەر
غـافــل هەبوون ژێ هەم کۆر وکەر
هــەم قـاســیـیـــێ دل شـوبهی بەر
لــــەو نـــابـیــنـە کـۆر ماه ومەهر
چــونــکـــە ولـــیـیـــێ پوڕ هونەر
شـــوبـــهـــی دگـەرم ئـاڤـانـە هەر
پـــێ ژ وان دچـن ئەمراضـێ صەدر

نــێــزیــکــی وانــن بــێ خــەبــەر
هـــەر چ کـــو دوورن تــێــنە سەر
ئــێــش وئــەلــەم ژ وان تێنە دەر
گــاڤــا زوا بــت هـــەر چ بــەر
پــۆشــمــان دبــن ئـەو بێ بەصەر
مــە ب وی نـــەشوست جان وجگەر
هـەم ژی دبـێـــژن پــوڕ کــــەدەر
وا فـــرقـــەتــــێ وا فـــرقــەتـــێ !
جــومــلــە ژ هــجــرەت بوونە مات
ڕەش بـــوو ل وان وەقــت وحــەیات
حـــەســــرەت دکــێــشین تا مەمات
ژار بـــوونـــە وەك عــەظـم و روفات
واخ واخ دبــێـــژن قـــات ب قـــات
شـــاهــێ هـەزان چـوون کر وەفات
صــوحــبــەت شـیـریـن پیرێ هرات
گــەیــلانـــیـیــێ ب نـام وصفـات
ئـــرشـــاد کــو کــر ل جوملە جهات
ئـــەصـحــاب ژ نەفس دیتی نەجات
وەرگــرت ژ دەســت وی وان خــەلات
بـــوون صـــاحـبـێ جەذب وثەبات
ئــەمــراضــێ دل بوون ژ وان شەتات

ئاڤـێـتـــی وان نـــەقـصــێ سمات
بـــوون مـــەخـــزەنـا هەر واردات
لـــەو دەنـــگ ژ وان دائـــم دهــات
وا فـــرقـــەتـــــێ وا فـــرقـەتـــێ !
ئـــەو مـــورشـــدێ پـورٍ عەدل وداد
ئـــرشــاد كـــو كـــر ل جوملە عباد
ئـــازاد دبـــوون ژ غـــل وفـەســـاد
هـــەر كـــەس ددیـــتـــن وان مـوراد
لـەو صـوحـبـەتەك شێرین سەداد
دائـــم دكـــر ل جـــــومـــلـە بـلاد
پـــورٍ نـــوور دبـــوون قەلبێ كەساد
ژێ هـــەر دچـــوون بـــوغض وعناد
ســـەیـــدائـــێ تـاغـی پـــاك نـــەژاد
دابـــوو ب وی عـــشـــقـــەك شـداد
وی ب صـــوحـبـــەتـــێ دا دل رەشاد
نـــەفـــس ژی دهـــاتـــن ئـــنـقیاد
وی دا دلان حـــــــوبـــــب ووداد
بـــوون صـــاحـبـــێ عەقلێ مەعاد
دەنـــگ تـــــێ ژ وان شـــام ومـداد
وا فـــرقـــەتـــــێ وا فـــرقـەتـــێ !
ئـــەو شـــەیـخـێ پورٍ حوسن ودەلال

ئـــەو كـــــوثــــــەر وئـــابـــا زولال

ئــەو پــيـــرێ پورِ صوحبەت ل بال

ئـــەو مـــەشعــەلا نـــوورا جـــەلال

ئـــــەو صـاحـبــێ (حسن الخصال)

نـــــوورا خـــودايــــێ لا يــــــەزال

دائـــــــم ل ســـــــەر بـوون با كەمال

ئـــەو فـــانـــىيــێ مـوطـلـەق مثال

ئەو غەوث وقـوطـبــێ پورِ جەمال

يـــەك صـــوحـبـەتەك وى دا وصال

نــەفـســى خەلاص كر ژ قيل وقال

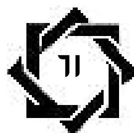
دا هـــادى ژى يـــەك جـەذب وحال

ئــرشـــاد كـــو كر ل سەهل وجبال

جــــەذبـــــە دهـــات ژن ورجـــــال

دائـــــم دبـــيـــــن رۆژ وكــــيـــــال

وا فـــرقـــەتـــــێ وا فـــرقـەتــێ !

د ئیرۆ ئەز د نێڤ جەیشێ هومووومان دا

د ئیـرۆ ئەز د نێڤ جەیشێ هومووومان دا عەلەمدارم
د تـەسـویـد و د تەبییـضا غومووومان دا قەلەمدارم
د (رأس المال) ێ صەبر وطاقەتێ دا ئەز سەلەمدارم
ژ دەرد وحەسـرەتا گەیـلانـییـێ ثـانـی بـریندارم
ژ دەردێ فـرقـەتـا شـاهـێ هەزان دائم ئەلەمدارم

د ڤـی عەصری نەدی من قەط ب مثلی قوطبـێ گەیلانی
ب هممەت هەم ب نسبەت غەیر ژ (عبد القادر) ێ ثانی
دبـێـم حـیـنـا کو غائب بوو ل من ئەو قوگبـێ رەببانی
ژ دەرد وحەسـرەتا گەیـلانـییـێ ثـانـی بـریندارم
ژ دەردێ فـرقـەتـا شـاهـێ هەزان دائم ئەلەمدارم

وەلــیـیــێ پـــورٟ مـــەزن دائـم دبــن سەتر وقوبابێنە
ژ بــێ ئــخــلاصــی عــەصــرا وان دبن لەو وعتابێنە
چکو وان جەهد نەکر ناس کن کو چەندان بن نقابێنە
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقــەتــا شــاهــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

حەچی کو د صوحبەت وهەم ژی تەوەججوە وێدە ڕوونشتی
بـزان شەیطان ژ خوە دوور کر ونەفسا خوە ژی هەم کوشتی
ژ حـــەســـــرەت دێ بـبـێـژم تا سەرێ من بێتە سەر خشتی
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقــەتــا شــاهــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

چ خــوەش نـــوور وجـەمـــالا لا یەزالی بوو د ڤی دەهری
هەزاران واخ نەکر ناس من ب تەمامی وی د ڤی عەصری
ل مـــن حـەققە تەرەننوم کم ب ڤێ بەیتێ حەتا قەبری
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقــەتــا شــاهــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

هـــەزاران دەرد وغەم دائم د نێڤ جانێ منە پونهان
شـــەب وڕۆژان ژ مــن تێ نالین وکالین وهەم ئەفغان
ل مــن ونــدا بوو شاهێ من دبێژم ئەز ب سەد نالان
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقــەتــا شــاهــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

ئـــەســـاســـەك وى ژ نـــوو دانـــى ژ بـۆ قەصرا دل ودينە
ب صوحبەت هەم ب نسبەت كر وى حەى ئەڤ قەلبێ مسكينە
چـــو دلـــدارێ خــــوە دل ونــــدا كـــرى گـۆتـــى ب نالينە
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەيـلانـىيـێ ڤـانـــى بـرينـدارم
ژ دەردێ فـــرقـــەتـــا شـــاهـــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

مەقامێ صوحبەتا شاهێ هەزان شەمزدين دبينم ئەز
وەكـــى تـــەختێ د هيزان ووەكى نوورشين دبينم ئەز
من گـۆت غائب وەكى بابێ (علاء الدين) دبينم ئەز
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەيـلانـىيـێ ڤـانـــى بـرينـدارم
ژ دەردێ فـــرقـــەتـــا شـــاهـــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

ژ وێ خــوەش صـوحـبـەتا جاذبەيا شاهێ هەزان هەر دل
مـوصـەفـفـــايـە ژ ئـــەمـراضان وخالى ژ وەصفا ئاب وگل
وەكى وندا ل دل بوو شەه وى گۆت وهەم شكەست وى مل
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەيـلانـىيـێ ڤـانـــى بـرينـدارم
ژ دەردێ فـــرقـــەتـــا شـــاهـــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

حەچى حينا كو ڕوونشتا موراقب چاڤ بدا سەر هەڤ
دگـرتى چاڤێ دل ژ دونيا و ژ عوقبائێ بزان بێ خەف
وى جـانـــێ خــوە دكـر وەقفە د ئرشادا عبادان تەڤ
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەيـلانـىيـێ ڤـانـــى بـرينـدارم
ژ دەردێ فـــرقـــەتـــا شـــاهـــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

چ خـوەش نوور بوو د ئسلامێ چ خوەش (حبل المتين) بوو ئەو
چ خوەش قوگبـێ مەدار بوو ئەو چ خوەش مصباحا دين بوو ئەو
وەفـاتـا شـــەھ حــەچـــی ســــەح كـر وی ھەم ژی دين بوو ئەو
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقـــەتـــا شـــاھـێ ھەزان دائم ئەلەمدارم

ژ دوڕ وجەوھەران پوڕ بوو شەبیھی بەحرێ عوممان بوو
د شـــەرع وعـلـمـێ باطـن دا وەكی لوقمان وسەلمان بوو
دبـێـژم بـا ســـەنـــەد دائم دل وی عەرشێ رەحمان بوو
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقـــەتـــا شـــاھـێ ھەزان دائم ئەلەمدارم

عـەجـەب خـەللاقێ عالەم صوحبەتەك شێرين ب وی دابوو
حـــەچـی كو ديتی بوون گۆتن يەقين ئەو غەوث وسەیدا بوو
سەليم سەر چوو ب مەقلووبی د چاڤ خوە چوو ل غەیدا بوو
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقـــەتـــا شـــاھـێ ھەزان دائم ئەلەمدارم

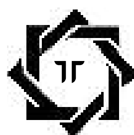
چ خوەش بەدرەك موجەللا بوو عەرووسەك پوڕ موحەللا بوو
ژ عـــشـــقـــێ دل مـــوغـەلـلا بوو ب وی ئسلام موعەللا بوو
ب ئـــەوصـــافـــێ حـــەمـــيـدە ذاتـێ وی دائم موطەللا بوو
ژ دەرد وحـەسـرەتا گـەیـلانـیـیـێ ثـانـــی بـریندارم
ژ دەردێ فــرقـــەتـــا شـــاھـێ ھەزان دائم ئەلەمدارم

هــەزار وســێ ســەد وبیست وشەشان دا غەم ل من دانی
وەفـــات ورحـــلـــەتـــا شـــاهــێ هــەزان گەیلانییێ ثانی
جەماد ئەووەل د بیست وهەشت د مەرقەد گرتی مهمانی

ژ دەرد وحــەســرەتا گــەیــلانــی‌یــێ ثــانـــی بــریندارم
ژ دەردێ فــرقــەتــا شــاهــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

وەکــی گـــەیــلانـــیـــێ ثانی تو نابینی د ڤی ئانی
وەرە هـادی ژ بۆ قوطبــێ زەمان بە مەرثیە خوانی
بـــبـــێـــژ وا فــرقەتا شاهێ هەزان گەیلانییێ ثانی

ژ دەرد وحــەســرەتا گــەیــلانــی‌یــێ ثــانـــی بــریندارم
ژ دەردێ فــرقــەتــا شــاهــێ هەزان دائم ئەلەمدارم

کاسەك شەرابا ذللەتێ

کاسەك شەرابا ذللەتێ   جامەك ژ قەهوا محنەتێ
دا من ب کین وکوربەتێ   حەسرەت ودەردێ فرقەتێ

جان وجگەر کریە برین   قەلب ودلان کریە حەزین
صەبر وقەرار کریە تونین   حەسرەت ودەردێ فرقەتێ

دونیا د چاڤ من کر عەدەم   دا من غەم ودەرد وئەلەم
بێ هش کرم هەم ژی ئەصەم   حەسرەت ودەردێ فرقەتێ

بێ عەقل وبێ جان ئەز کرم   بێ شاه وبێ خان ئەز کرم
دل سووز وبوریان ئەز کرم   حەسرەت ودەردێ فرقەتێ

فرقەت ژ جانان زەحمەتە   مەوت ومرن یەك ساعەتە
هەر گاڤ ددە دل کوربەتە   حەسرەت ودەردێ فرقەتێ

بـــێ نـــوور كـــری بـــەیتـا دلە		هـــەم ژی شكـانـدی باسك وملە
لـــێ كـــر هـــەزار جـــەرح وكولە		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

بـــێ مـــال وبـــێ حـال ئـــەز كرم		بـــێ قـــال وهـــەم لال ئـــەز كرم
هەم پـــیـــر وهـــەم كـال ئەز كرم		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

عـــالـــەم ب تـــەرزەك دی گـەڕاند		شاهـان ژ تـــەخـت وبەخت راند
هەر ساعەتەك خەلق پوڕ مراند		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

نـــاچـــار وبـــێ زار ئـــەز كـــرم		بـــێ بـــەیـــت وبـــێ دار ئەز كرم
بـــێ نـــەوم وبـــیـــدار ئـــەز كرم		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

هـــســـتـــر ژ چـاڤان كریە خوار		مەمزووج كری ب خوونێ عەذار
دا عـــاشـــقـــان ئەڤ ڕەنگ شعار		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

دل ســـار كـــری ژ مـــال ومـنال		هـــەم ژی ژ روتـــبـــە وجاه وحال
پـــوڕ كـــر د دل مـــەیلا وصال		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

ڕەش كـــر ل مـــن ڕۆژەك شـەڤە		دۆســـت وبـــران كـــر ژ من ڕەڤە
خـــەلـــق ئـــانـــی سەیرا من تەڤە		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

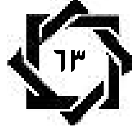
ئـــەبـــكـــەم كـــرم ئـــەبـتـەر كرم		ژار ونـــەحـــیـــف وزەر كـــرم
مـــەجـنـــوون ودیـن ژی دەر كرم		حـــەســـرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

دەردەك ل مـــن كـــر سەد هەزار ئـــەفـغـــان ژ مـــــن ئـــانـــی دیـار
دا مـــن دو عـــەیـنـــێ ئـەشكبار حـــەســــرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

ڕێـــیـــا هـەزان ل من بوویە نوون شـــاهـــێ ل وێ ونـــــــدا دبـــوون
دا مـــن ژ ســـــازان ئــــەرغـەنوون حـــەســــرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

دەوران ل مـــن پـــوڕ ڕەش كـری مەخلووق هـەمی بێ هەش كری
تـەشـبـیـهی بێ رووح لەش كری حـــەســــرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

هـــادی ب ئـــەفغـــان هـــانـــیـــە وێ ل گـــــووش عـــوزلـەت دانیە
دونـــــیـــا دبـــێـــژت فـــــانـــیـــە حـــەســــرەت ودەردێ فـــرقـــەتـــێ

ألمت بي الأشجان

(ب زمانێ عەرەبی)

ألـمـت بـــي الأشـجـان واهـتـز بنيتي
بـهـجــرة مــن أحـيـا الناس بنسبة
هو الشيخ عبد القادر الثاني بالهزان
هــو الـقـطـب والغوث العظيـم بهمة
هـو الــراح والـروح هو الهادي للورى
هــو الـعـيــن لـلـنـاس وإنسان مقلتي
هــو الــنـقـشـبندي الطريقة قاصدا
إلـــى حـــفـــاء ذكـــر واتــبــاع لسنة
وســـعــــي وجـــهـد واحـتـرام لمرشد
وأخـــذ بـــعــــزم واجـتـناب لرخصة
فـــلـــمــــا ثـــوى بالـمـرقد المتعطر
تـــعـــطـشـت الأكـباد من نار هجرة

همت أعين الأصحاب وابتل ثوبهم
بدمع كثير صب من غير مهلة
وكيف وقد كان طبيباً مداويا
لأفئدة مرضى بداء الضلالة
فربى المريدين وأصلح حالهم
برابطة الفاني وورد وصحبة
هو الطود حلماً والبحار تكرما
ونبراس قلب كان قبل بظلمة
إذا فاض من فيه جواهر لفظه
ترى الخلق سكرى من محبة كلمة
ومن أحضر البال بمرآه ساعة
سرت حاله فيه وفاز بجذبة
ولكنه لما تجلى بصورة الـ
ـعوام عمى عن دركه أهل غفلة
بصحبته اهتزت لطائف صدر من
دنى منه إخلاصاً كذلك ترقت
ومن يرد رب العباد نجاته
من النفس ما ألفاه يوماً بحكمة
ومن كان في إخلاصه صادقاً ترا
ه فاز بتطهير الجنان بجملة

ألا أيــهــا الــزائــر مــرقده العالي

تــأدب ولا تــمــش بـخلو البصيرة

مــلائــكــة الــرحـمن طافوا مزاره

فــزره بــبــال طاهر طاهر وسكينة

فـيــا حــســرة لـلـحاضرين بوقته

أضـاعـوا من الأعمار من غير صحبة

فــو الله لــو كـان الذين مضوا حيوا

لــفـــازوا لــديــه بالنفوس الزكية

ولــمــا أحـــاطــت بالأنـام غباوة

فــمـــا فــرقـوا بين الصفاء وكدرة

أرى هـجـرة الأسـتاذ عندي عظيمة

وفــقــد الـتـميز أعظم في المصيبة

خــلـيـفة قطب العارفين بنورشين

شــهــيــر بــسـيـدا عبد رحمن أمة

لــدى صـبـغة الله هو الغوث الأعظم

مـجـاز مــجـيــز بالطريقة العلية

فـفـوض أيـا هادي الأمور إلى الباري

فــفـــي قـبــضـة الله الأمور برمة

ناڤەرۆك

سەیدا هادی لجەیی ودیوانا وی

پشکا ئێکێ

پشکا دوویێ

پشکا سىیێ